

BAŞKENT
ÜNİVERSİTESİ

KADIN-ÇOCUK SAĞLIĞI VE AİLE PLANLAMASI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ BÜKÇAM ÇALIŞMALARI 2001-2023

BAŞKENT
ÜNİVERSİTESİ

KADIN-ÇOCUK SAĞLIĞI VE AİLE
PLANLAMASI
ARAŞTIRMA VE UYGULAMA
MERKEZİ
BÜKÇAM ÇALIŞMALARI
2001-2023

BÜKÇAM tarafından yapılan çalışmalar **Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nı** temel almakta ve *toplumsal cinsiyet eşitliği* başta olmak üzere, *sağlıklı ve kaliteli yaşam*, *nitelikli eğitim* ve *amaçlar için ortaklıklar* ana amaçlarını desteklemektedir.

Hazırlayanlar

Prof. Dr. Ayşe AKIN

Öğr. Gör. Dr. Ezgi TÜRKÇELİK TÜRKEL

Tasarım ve Düzenleme

Anıl BOZKURTOĞLU

Basım Yeri: Alper Zarf Matbaacılık ve Kağıtçılık San. Tic. Ltd. Şti

ISBN: 978-625-98251-2-0

ÖNSÖZ

Genelde toplumların üç omurgası vardır. Sağlık, eğitim ve adalet. Adalet ve eşitliğin sağlanması bir insan hakları ilkesidir ve herkese gereklidir.

Sağlık ve eğitim toplumların gelişmesinin en önemli iki faktörüdür. Bugün sağlık ve eğitimde insanlarımızı başka ülkelere muhtaç etmiyoruz. Atatürk'ün de söylediği gibi ülkemiz asrın medeniyet düzeyine ulaşmış ve zaman zaman da dünyada birtakım ilklerin altına ülke olarak imza atıyoruz.

Bu yıl, çok zor şartlar altında Atatürk ve arkadaşları tarafından kurulan Cumhuriyetimizin de 100. yılına ulaşmasının mutluluğunu yaşıyoruz. Bu çerçevede özellikle kadınların ve çocukların toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlandığı bir ortamda yaşaması, eğitim hakkı, sağlık hakkı, ayrımcılıktan ve şiddetten uzak yaşama hakları başta olmak üzere tüm insan haklarının yaşama geçirilmesi ülkemizin geleceği bakımından çok önemlidir.

Uzun yıllar Başkent Üniversitesi'nde bu konuda çalışma yapan değerli arkadaşımız Prof. Dr. Ayşe Akın'ı kutluyorum. Gerçekten uluslararası düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına ve kadınların ve kız çocuklarının insan haklarının yaşama geçirilmesine önemli katkılar sağlamış ve ülkemizi ve üniversitemizi en üst düzeyde temsil etmiş olması elbette ki bir ayrıcalıktır. Kendisiyle beraber BÜKÇAM'ın gelişmesinde önemli katkılar sağlamış değerli arkadaşlarına da teşekkür ediyorum. Her başarının altında ekibinin imzası vardır. İnanıyorum ki yaptıkları çalışmalar ve hazırladıkları bu kitap, eğitimde ve sağlıkta önemli bir kaynak olarak kullanılacaktır. En içten sağlık ve başarı dilekleriyle.

Prof. Dr. Mehmet Haberal
Başkent Üniversitesi Kurucusu

SUNUŞ

Türkiye'deki üniversite kadın araştırma ve uygulama merkezlerinin ilki, 4 Ekim 1989 tarihinde İstanbul Üniversitesi rektörlüğüne bağlı olarak kurulan Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi; ikincisi ise 1993 yılında Ankara Üniversitesi'nde kurulan Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi'dir. Türkiye'de kadın sorunları araştırma ve uygulama merkezlerinin tüm dünyada yaygınlaşması 1995 Pekin Deklarasyonu'ndan sonra hız kazanmış, bu merkezler gücünü kadın hareketinden almıştır.

Dünyada kadın çalışmaları alanının gelişerek kurumsallaşması birbirini takip eden bir dizi uluslararası sözleşmenin ürünü olarak görülebilir. Öncü faaliyet 1946 yılında BM- Ekonomik ve Sosyal Konseyi çatısı altında oluşturulan Kadının Statüsü Komisyonu'nun kurulmasıdır. Ardından, ilki 1975 yılında Mexico City'de, sonuncusu da 1995 yılında Pekin'de olmak üzere Dünya Kadın Konferansları gerçekleştirilmiştir. 1979 yılında ise BM Genel Kurulu tarafından Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) kabul edilmiştir. Türkiye bahsi geçen uluslararası konferanslara katılmış, katkı vermiş ve sonuç belgelerini imzalamıştır.

Üniversiteler bünyesinde benzer araştırma ve uygulama merkezlerinin açılması 4 -15 Eylül 1995'te Pekin'de yapılan IV. Dünya Kadın Konferansı'nda alınan çok yerinde bir karardan sonra hız kazanmış ve sadece Türkiye'de değil tüm dünyada bu merkezlerin sayıları giderek artmıştır. Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilen Pekin Deklarasyonu tarihe yön veren bir atılım olarak günümüzde halen etkisini sürdürmektedir. Deklarasyonun kapsadığı gerek ulusal gerek uluslararası kapsamlı amaç ve hedefleri takiben, ülkeler toplumsal cinsiyet eşitliğinin ekonomik ve sosyal kalkınmada önemli bir rol oynadığının bilincinde olarak kadın araştırmaları merkezlerinin kurulmasının önünü açmıştır. Bu konferansta kadın hakları ve sorunları bağlamında 12 kritik alan belirlenmiştir. Bunlar: (1) Kadınlar ve Yoksulluk, (2) Kadınların Eğitim ve Öğrenimi, (3) Kadınlar ve Sağlık, (4) Kadınlara Yönelik Şiddet, (5) Kadınlar ve Silahlı Çatışma, (6) Kadınlar ve Ekonomi, (7) Yetki ve Karar Alma Sürecinde Kadınlar, (8) Kadınların İlerlemesinde Kurumsal Mekanizmalar, (9) Kadınların İnsan Hakları, (10) Kadınlar ve Medya, (11) Kadınlar ve Çevre ve (12) Kız Çocuk alanlarıdır. Belirlenmiş olan her bir kritik alan ayrı ayrı değerlendirilerek son derece önemli kararlar alınmıştır.

Prof. Dr. Ayşe Akın - Pekin, 1995

Türkiye, Pekin toplantısına geniş bir delegasyonla katılmıştır. BÜKÇAM müdürü Prof. Dr. Ayşe Akın da akademik kimliğine ek olarak, o yıllarda görev yapmakta olduğu Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (AÇSAP) Genel Müdürü kimliği ile Türkiye delegasyon üyesi olarak toplantıya katılmıştır. Toplantıda tüm dünyada kadın konusundaki sorunların yaygınlığı ve ilgili alanların çeşitliliği göz önüne alınarak, hükümetler başta olmak üzere sivil toplum dahil tüm sektör ve disiplinlerin üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi yönünde kararlar alınmış ve bu kararlar doğrultusunda taahhütlerde bulunulmuştur. Alınan kararlardan ve verilen taahhütlerden biri de; ülkelerde mevcut üniversitelerin her birinde kadın konusunda bilimsel araştırma ve uygulamalar yapabilecek merkezlerin kurularak gerekli mekanizmaların oluşturulmasıydı.

Bu merkezlerin kurulması Türkiye’de, bir üniversitenin Yükseköğretim Kuruluna (YÖK) gerekli alt yapıyı hazırladıktan sonra başvuru yapılarak gerekli onayın alınması ile gerçekleştirilir. Bu merkezlerin başlıca çalışma alanları insan hakları temelinde kadın hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın sağlığı, sürdürülebilir kalkınma temelinde kadının statüsü ve güçlenmesi, kadın girişimciliği olarak sıralanabilir. Amaçları, faaliyetleri ve etkililik düzeyleri farklılaşmakla birlikte; bu merkezlerde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla projeler yürütülmekte, panel, sempozyum, konferans, toplantılar düzenlenmekte, toplumsal cinsiyet farkındalığını artırmaya yönelik eğitimler sürdürülmektedir. Sivil toplum örgütleri ve ilgili bakanlıklara bağlı birimlere ek olarak, ulusal / uluslararası kuruluşlar ile toplumsal cinsiyet çalışmalarını daha da ileriye taşımak üzere işbirlikleri sağlanmaktadır.

Türkiye’de YÖK, Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin kurulmasına başlangıçta mesafeli durmuş ancak 2001 yılından sonra onay süreci hız kazanmıştır. Nitekim 2001 yılında önce Hacettepe Üniversitesi’nde kısa adı HÜKSAM olan Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi 15. Merkez ve aynı yıl Başkent Üniversitesi’nde kısa adı BÜKÇAM olan Başkent Üniversitesi Kadın-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi 16. Merkez olarak kurulmuştur. Bundan sonra YÖK, kadın çalışmaları araştırma ve uygulama merkezlerinin kurulmasında uzun bir süre teşvik edici olmuştur. 1990 yılında Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü’nün de olumlu etkisiyle 2000’li yıllardan itibaren Türkiye’deki üniversitelerde kadın sorunları araştırma ve uygulama merkezlerinin (KASAUM) sayısı hızla artmış günümüzde sayıları 100’ü aşmıştır.

Başkent Üniversitesi Kadın Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi, 2001 yılında Başkent Üniversitesi'nin kurucusu ve halen Yönetim Üst Kurulu Başkanı olan Prof. Dr. Sn. Mehmet Haberal tarafından kurulmuştur.

BÜKÇAM kurulduğu yıldan itibaren misyonu ve vizyonu doğrultusunda çeşitli çalışmalar başlatmıştır. 2008 yılından itibaren ise rektörlüğün destekleri ile mevcut altyapı güçlendirilmiş, kurulan ekip ile çalışmalar hız kazanmıştır. BÜKÇAM, üniversitenin ilgili birimleri, diğer ulusal ve uluslararası kurumlarla iş birliği yaparak toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınlara yönelik şiddetle mücadele, cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakları, kadın sağlığı ve hakları, çocuk sağlığı ve hakları, çocuk yaşta ve zorla evlilikler, sağlık hizmetlerinin toplumsal cinsiyet perspektifiyle izlenmesi gibi çeşitli alanlarda çalışmalar, araştırmalar, proje ve eğitimler yürütmektedir.

Yürüttüğü çalışma, proje ve araştırmalarla başta toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına ve kadınların ve kız çocuklarının şiddetten uzak bir yaşam sürmelerine katkı sağlamayı; bu konuda yaptığı savunuculuk, model oluşturma gibi çalışmalarla kadın sağlığı, çocuk sağlığı ve hakları, cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakları konularında toplumsal ve profesyonel gruplara yönelik farkındalık yaratmayı hedeflemektedir.

Bu kitap BÜKÇAM'ın kuruluşundan 2023 yılına kadar yaptığı çalışmalarını derlemek, paylaşmak, çalışmalarımızı yazılı bir kaynak haline getirmek amacıyla hazırlanmıştır. Biz BÜKÇAM ekibi olarak bu çalışmalarını gözden geçirme fırsatıyla çalışmalarımızı nasıl daha etkili, daha dönüştürücü kılabiliriz bunun yollarını aramayı sürdüreceğiz.

**Prof. Dr. Ayşe Akın
BÜKÇAM Müdürü**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	3
SUNUŞ	4
İÇİNDEKİLER	8
<i>Misyon</i>	9
<i>Vizyon</i>	9
<i>Neler Yapıyoruz?</i>	9
<i>BÜKÇAM Yönetimi</i>	11
<i>BÜKÇAM Ekibi</i>	12
KURULUŞUNDAN BUGÜNE BÜKÇAM'IN FAALİYETLERİ	17
<i>2001-2008 Yılları Arasında Yürütülen Faaliyetler</i>	17
<i>2008-2023 Yılları Arasında Yürütülen Faaliyetler</i>	21
Projeler	21
Toplantılar.....	73
Diğer Faaliyetler	85
Halk Eğitimleri.....	94
Danışmanlıklar.....	98
Üyelikler	102
Ödüller.....	105
Yayınlar.....	107
BİTİRİRKEN	109
KAYNAKLAR	115

BÜKÇAM HAKKINDA

Misyon

BÜKÇAM'ın amacı, Başkent Üniversitesi'nin ilgili birimleri, ulusal ve uluslararası kurumlarla iş birliği yaparak, kadın ve çocuk bağlantılı sağlık başta olmak üzere toplumsal cinsiyet ve hak temelli sorunlara ve bunların temelinde yatan nedenlere yönelik projeler hazırlamak, araştırmalar yapmak, anışmanlık hizmeti vermek ve eğitim faaliyetlerinde bulunmaktır. Bu kapsamda;

- Cumhuriyetin kuruluşu ve kadın hareketlerinin büyük çabaları ile bugünlere taşınan, kadının toplumsal statüsünün yükseltilmesine dair çalışmaları geliştirerek geleceğe taşımak,
- Kadın ve çocuk sağlığı alanında kamuoyu duyarlılığı geliştirmek ve toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısını yerleştirmek,
- Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına ve kadınların güçlenmesine katkı sağlamak
- Kadın ve çocuğun haklar bağlamında genel durumunu;sağlık durumunu, etkileyen faktörlerle beraber araştırmak; çözüm önerileri ve uygulama stratejileri geliştirmek temel misyonlarımızı olarak tanımlanabilir.

Vizyon

BÜKÇAM'ın vizyonu, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaşamın her alanında ve döneminde sağlanması, kadın ve çocuk sağlığının ve haklarının korunması ve geliştirilmesi, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi ve cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakları konularında öncü çalışmalar yapan, bu alanlarda ulusal ve uluslararası düzeyde fark yaratan bir merkez haline gelmektir.

Neler Yapıyoruz?

Çalışmalarımızı insan hakları bağlamında; sağlık haklarının kullanımını etkileyen tüm faktörlerle ilgili bilimsel araştırmalar yaparak, veriye dayalı çözümler üretmek üzere yürütmekteyiz. Toplumda değıştirici/dönüşürücü savunuculuk ve müdahale yöntemleri geliştirmeyi, bilimsel verilerin ışığında toplumu bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerine toplumsal cinsiyeti entegre etmeyi temel alan çalışmalarımızı aşağıda belirtilen ana başlıklar altında sürdürüyoruz.

- Ulusal/uluslararası araştırma ve uygulama projeleri, iş birlikleri
- Toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları, kadın sağlığı ve hakları, cinsel sağlık, üreme sağlığı ve hakları, toplumsal cinsiyet ve sağlık alanlarında uluslararası, ulusal ve yerel düzlemde Başkent Üniversitesi'nin temsili
- Öğrencilere yönelik eğitim, panel, konferans ve atölye çalışmaları
- Toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları, kadın sağlığı ve hakları, cinsel sağlık, üreme sağlığı ve hakları, toplumsal cinsiyet ve sağlık alanında akademik yayınlar
- Üniversiteler, kamu kurumları, özel sektör kuruluşları ve sivil toplum örgütleriyle iletişim ve iş birlikleri
- Toplumsal cinsiyet, kadına yönelik şiddet, kadın sağlığı ve hakları konularında, dersler ve seminerler
- Halk eğitimi için çeşitli görsel materyallerin üretilmesi ve bilgilendirme

BÜKÇAM Yönetimi

Yönetimsel olarak rektörlüğe bağlı olan BÜKÇAM'ın farklı disiplinlerin bir araya gelmesiyle oluşturulmuş bir yönetim kurulu mevcuttur. Kuruluşundan bu yana yönetim kurullarında yer alan üyelerin isimleri ve bağlı oldukları bölümleri aşağıda bulabilirsiniz.

BÜKÇAM Yönetim Kurulu (2024)

- **Prof. Dr. Ayşe Akın** - Halk Sağlığı Anabilim Dalı
- **Doç. Dr. Hicran Çetin Gündüz** - Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı
- **Dr. Öğretim Üyesi Cihangir Özcan** - Halk Sağlığı Anabilim Dalı
- **Dr. Öğretim Üyesi Selver Dikkol Akçay** - İletişim Fakültesi/Radyo, Sinema ve Televizyon

Soldan sağa doğru; BÜKÇAM Yönetim Kurulu üyeleri, Prof. Dr. Lale Taşkın, Prof. Dr. Ayşe Akın, Prof. Dr. Işıl Bulut, Prof. Dr. Kudret Güven ve Dr. Öğr. Üyesi Cihangir Özcan

Geçmişte Yönetim Kurulunda Görev Alanlar

- **Prof. Dr. Işıl Bulut** - Sosyal Hizmet Bölümü
- **Prof. Dr. Simten Coşar** - Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
- **Prof. Dr. Rengin Erdal** - Halk Sağlığı AD
- **Prof. Dr. Kudret Güven** - Hukuk Fakültesi
- **Prof. Dr. Lale Taşkın** - Hemşirelik Bölümü
- **Prof. Dr. Faik Sarıalioğlu** - Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD
- **Prof. Dr. Esra Kuşçu** - Kadın Hastalıkları ve Doğum AD

BÜKÇAM EKİBİ

Prof. Dr. Ayşe Akın (MD)

ayseakin@gmail.com

BÜKÇAM Müdürü

Tıp Doktoru, Kadın Hastalıkları ve
Doğum Uzmanı, Halk Sağlığı Uzmanı

Prof. Dr. Ayşe Akın kırk üç yıl Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı öğretim üyesi olarak çalışmış, Hacettepe Üniversitesinde kısa adı HÜKSAM olan Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi kurucusu ve müdürü olarak görev yapmıştır. Emekliliği sonrasında halen BÜKÇAM Müdürü ve Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir.

Prof. Dr. Akın, Erzurum-Çat Sağlık Ocağı hekimliğinden başlayarak, Türkiye sağlık sisteminin her basamağında; dört yıl sağlık ocağı hekimliği, on beş yıl hastane başhekimliği, üç yıl grup başkanlığı ve beş yıl da Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (AÇSAP) Genel Müdürü olarak görev yapmıştır.

İngiltere’de Southampton Üniversitesi ve London School of Hygiene and Tropical Diseases’de toplam dört yıl ileri eğitim deneyimi olan Prof. Akın, uzun süre Dünya Sağlık Örgütü’nün, çeşitli danışma kurulları ve yönetim komitelerinde görev almış, başkanlık yapmıştır ve halen Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) gibi uluslararası kuruluşların danışmanıdır. Prof. Akın’ın temel ilgi – çalışma alanı kadın sağlığı, üreme sağlığı ve toplumsal cinsiyet konularıdır, bu konularda çeşitli araştırma ve yayınları mevcuttur. Prof. Dr. Akın, çalıştığı alanlarda pek çok bilim ve hizmet ödülü almıştır. En önemli eserleri ve ödülleri ise; kendi ifadesi ile meslek yaşamı süresince yetiştirip ülkeye kazandırdığı ve rol model olmaya çalıştığı öğrencileri ve verdiği hizmetlerin toplumda karşılık bulmasıdır.

Aldığı Ödüllerden Bazıları:

- 1994, Türk Tabipleri Birliği (TTB) - Onur Ödülü
- 1995, Prof. Dr. Nusret Fişek, Halk Sağlığı Bilim Ödülü
- 2012, Dünya Sağlık Örgütü – Cenevre İcra Kurulu Kararı ile İhsan Doğramacı Aile Sağlığı Ödülü
- 2019, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği Bilim Ödülü
- 2019, Birleşmiş Milletler – Dünya Nairobi Zirvesinde “İnsan Hakları ve Kadın Haklarına Yaptığı Katkıları İçin” – Hizmet Ödülü

Öğr. Gör. Dr. Ezgi Türkçelik Türkel (MSc, Ph.D)

ezgiturkcelik@gmail.com

Bükçam Müdür Yardımcısı

Sosyal Psikolog, Toplumsal Cinsiyet Uzmanı

2006 yılında ODTÜ Psikoloji Bölümünü bitirmiştir. Yüksek lisansını Lund Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Programı'nda İsveç Enstitüsü bursu ile tamamlamıştır.

2011 yılından bu yana Başkent Üniversitesi Kadın-Çocuk Sağlığı Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde toplumsal cinsiyet uzmanı olarak ve 2013 yılından itibaren de aynı üniversitede Halk Sağlığı Anabilim Dalı'nda öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Halen BÜKÇAM Müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Toplumsal Cinsiyet ve Sağlık, Kadınlara Yönelik Şiddet, Kadın Sağlığını Etkileyen Faktörler ve Toplumsal Cinsiyet derslerini vermektedir. 2023 yılında ODTÜ Sosyal Psikoloji Doktora Programını tamamlayan Ezgi Türkçelik Türkel, toplumsal cinsiyet ve kadınlara yönelik şiddet, çocuk yaşta evlilikler, sağlık hizmetlerinin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden izlenmesi alanlarında uluslararası ve ulusal projelerde eğitici, uzman ve koordinatör olarak yer almıştır. Çınar ve Toprak Alaz'ın annesidir.

Doç. Dr. Sare Mihçioğur (MD, Ph.D)

saremihciokur@gmail.com

Tıp Doktoru, Halk Sağlığı PhD

1989 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuştur. 1998 yılında Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, "Hastane Kayıtlarından Anne Ölümleri ve Nedenleri Araştırması" tez çalışması ile Halk Sağlığı Yüksek Lisans; 2004 yılında, "Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü Öğrenci Sağlık Merkezi'nde Cinsel ve Üreme Sağlığı Hizmet Modeli Oluşturma Araştırması" tez çalışması ile de Halk Sağlığı Doktora Programlarını tamamlamıştır. Kadın sağlığı ve adolesan/ gençlere yönelik üreme/cinsel sağlık danışmanlığı ve klinik hizmetler, kadına yönelik şiddet ve çocuk yaşta evlilikler konularında çeşitli yayınları vardır.

1989 - 1994 yılları arasında Çankırı, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi'nde, 1994-2001 arasında Sağlık Bakanlığı, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü'nde, 2001-2008 yıllarında Hacettepe Üniversitesi Öğrenci Sağlık Merkezleri'nde çalışmıştır. 2008'den itibaren Başkent Üniversitesi Halk Sağlığı AD öğretim üyesi olup, BÜKÇAM tarafından yürütülen çeşitli faaliyetlerde eğitici ve araştırmacı olarak görev almıştır. Halen Başkent Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanıdır.

Sekreter Ayşegül Demirhan

2002-2004 yılları arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Büro Yönetimi ve Sekreterlik bölümünden mezun olduktan sonra 2006 yılında Anadolu Üniversitesi İşletme Lisansını tamamlamıştır. Halen Anadolu Üniversitesi (Açıköğretim) Sosyal Hizmetler bölümünde okumaktadır. 2006-2007 Özel Kanuni İlköğretim Okulunda Öğrenci İşleri'nden

sorumlu olarak çalışmıştır. 2007-2016 yılları arası Başkent Üniversitesi Hastanesi'nde çeşitli polikliniklerde hasta danışmanı olarak çalışmıştır. 2016 yılından bu yana BÜKÇAM'da sekreter olarak görev yapmaktadır. İki çocuk annesidir.

Geçmişte Emek Verenler

Öğr. Gör. Dr. Nihal Bilgili Aykut (MD, Ph.D)

nihalbilgili@gmail.com

Tıp Doktoru, Halk Sağlığı PhD

1987'de Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuştur. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde Halk Sağlığı alanında 1997'de yüksek lisans, 2005'de doktora programlarını tamamlamıştır. Yüksek

lisans tezinde norplant uygulamalarının değerlendirilmesi üzerine bir çalışma yürütmüştür, doktora tezinde ise "Bazı Ruh Sağlığı Bozukluklarının Aile İçi Şiddetle İlişkisi"ni incelemiştir. 1987 - 2005 yılları arasında Ankara Kazan Sağlık Ocağı, Gülveren Sağlık Ocağı ve Gülveren Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi'nde hizmet sunucu, eğitici ve yönetici olarak çalışmıştır. Esas olarak kadın sağlığı ve aile planlaması alanlarında hizmetler vermiştir. Bu alanlarda hizmet içi eğitimlere ve tıp fakültesi öğrencileri için düzenlenen kurslara eğitimci ve ulusal usta eğitici olarak katılmıştır. Sağlık Bakanlığı AÇSAP Genel Müdürlüğü'nün "Kadın Sağlığı Stratejik Plan ve Aksiyon Planı"

ve “Ulusal Aile Planlaması Hizmet Rehberi'nin Revizyonu” çalışmalarında yer almıştır. Norplant, Depo-Provera ve tıbbi düşük uygulamalarının Türkiye'deki ilk çalışmalarına katılmıştır. 2005 – 2007 yılları arasında Sağlık Bakanlığı ve Avrupa Birliği ortaklığında yürütülen “Cinsel Sağlık/Üreme Sağlığı Hizmet İçi Eğitim Projesi”nde usta eğitici olarak Eğitimcilerin Eğitimi, İleri Eğitim Becerileri – Program Geliştirme ve Eğitimlerin İzleme Değerlendirmesi kurslarını yürütmüştür. 2007 – 2008 yılları arasında ise Hacettepe Üniversitesi Öğrenci Sağlık Merkezi'nde görev yapmıştır. Kasım 2008'den 2022 yılı Nisan ayına dek Başkent Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'nda öğretim görevlisi olarak görev yapmış ve aynı zamanda 15 yıl boyunca Başkent Üniversitesi Kadın-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde Müdür Yardımcılığı görevini yürütmüştür. BÜKÇAM tarafından yürütülen çeşitli çalışmalarda eğitici, araştırmacı, proje saha koordinatörü olarak görev almış olan Dr. Aykut Başkent Üniversitesindeki görevinden 9 Mayıs 2022 itibariyle ayrılmıştır.

Eğitim Hemşiresi Sevgi Balcı

balcsevgi@gmail.com

1982 yılında Hacettepe Sağlık Koleji'nden mezun olmuştur. 1982- 1984 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Erişkin Hastanesi'nde, 1984-1989 yılları arasında Organ Nakli ve Yanık Tedavi Merkezi'nde çalışmıştır. 1989-1998 Gülveren Sağlık Ocağı'nda, 1992-1995 AÇS/AP

1. Sağlık Projesi İl Eğitimcisi (Sağlık Bakanlığı-UNICEF), 1998-2003 Gülveren AÇS/AP Merkezi'nde Başhemşire olarak görev yapmış ve bu görevi sırasında eşzamanlı olarak 2000-2003 Gülveren-Altındağ Sağlık Grup Başkanlığı İlçe Eğitim Sorumlusu ve Eğitimcisi olarak çalışmıştır. 2003 yılında emekli olmuştur. Nisan 2005 - Temmuz 2007 tarihleri arasında Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Ulusal Anne Ölümleri Projesi'nde İl Araştırmacısı olarak çalışmıştır. 2008'den bu yana BÜKÇAM'da eğitim hemşiresi olarak ve 2014 yılından itibaren de Başkent Üniversitesi Yenikent Poliklinikleri Aile Planlaması Kliniği hemşiresi olarak görev yapmıştır. Eylül 2018- Aralık 2019 tarihleri arasında yürütülen Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi: Nevşehir Modeli Projesinde sağlık araçları süpervizörü olarak çalışmıştır. Sevgi Balcı, Başkent Üniversitesi'ndeki görevinden Ocak 2023 itibariyle ayrılmıştır.

BÜKÇAM Proje ekibi

Kuruluşundan itibaren BÜKÇAM Eski Müdürleri

Prof. Dr. Rengin Erdal - BÜKÇAM Müdürü (2001-2002)

Dr. Öğretim Üyesi Cihangir Özcan - BÜKÇAM Müdürü (2002-2008)

BÜKÇAM'da Geçmişte Çalışanlar

Ebru ÖZBERK Anlı - Toplumsal Cinsiyet Uzmanı

Leyla Ezgi DİNÇ - Dünya Sağlık Örgütü SEEK Projesi Asistanı

Canan DEMİR - Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi Projesi Asistanı

Leyla Kalyoncuoğlu - Sekreter

Ceylan Haberal Dilek - Sekreter

Ebru Küçük - Sekreter

Saniye Çakır - Yardımcı Personel Necla Akıncı - Yardımcı Personel

Mayıs 2013

KURULUŞUNDAN BUGÜNE BÜKÇAM'IN FAALİYETLERİ

BÜKÇAM kurulduğu günden bu yana ulusal ve uluslararası iş birlikleri ile birçok çalışma yürütmüştür. 2001-2008 yılları arasında daha çok kadın sağlığı, halk sağlığı ve çocuk sağlığı odaklı olan çalışmaların yerini; 2008 sonrasında toplumsal cinsiyet eşitliğini merkeze alan, kadın sağlığı, cinsel sağlık ve üreme sağlığı, kadınlara yönelik şiddet ve kadın hakları odaklı çalışmalar almıştır.

BÜKÇAM'ın Kuruluşu ve 2001 – 2008 Yılları Arasında Yürütülen Faaliyetler

2000'li yılların başında Türkiye'de, sağlık düzeyi göstergelerinden (aynı zamanda önemli toplumsal cinsiyet ve kadın sağlığı göstergesi olarak ele alınan) bebek, çocuk ve anne ölümlerinin yüksek olması ve kırsal bölge farklılıklarının devam etmesi önemli sorunların başında gelmekteydi. Ayrıca sağlık hizmetlerine erişimin, nitelikli sağlık kurumlarının mevcudiyetinin ve sağlık güvence sistemlerinin yeniden gözden geçirildiği bir dönemden geçilmekteydi. Tüm dünyada sağlıkla ilgili uluslararası kuruluş raporları bebek, çocuk ve gebeleri en riskli grup olarak tanımlamakta ve hizmet sunumu bakımından da bu gruba öncelik verilmesi öneriliyordu. Tanımlanan bu riskli grubun sağlıklarına ve sosyal koşullarına etki eden olumsuz faktörlerin başında kadının eğitimi, ekonomik durumu, statüsü, kullandığı modern aile planlaması yöntemi, çocuklarının büyüme-gelişme düzeyi, aşılama durumu ve yeni doğan dönemi sorunları gelmekteydi.

Yukarıda bahsedilen temel konu ve etrafındaki sorunlar çerçevesinde 2001 yılının başlarında Rektörümüz Prof. Dr. Mehmet Haberal üniversitemiz bünyesinde bir uygulama ve araştırma merkezinin kurulmasının gerekliliğini vurgulamış, amaç ve kapsam belirlemek üzere bir çalışma grubu oluşturmuştur. Çalışma grubu yurt içi ve yurt dışındaki üniversitelerin benzer merkezlerinin amaçları ve faaliyetlerini incelemiş ve buna yönelik bir rapor hazırlamıştır. Mevcut bilgiler ışığında rektörümüz kurulacak merkezimizin çerçevesini belirlemiş ve yönetmeliğinin hazırlanmasını istemiştir. Merkezimiz, ülkemizin o yıllardaki sağlık sorunları göz önünde bulundurularak "Kadın-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Uygulama ve Araştırma Merkezi " olarak adlandırılmış ve böylece kurumsal bir kimlik kazanmıştır.

Başlangıçta hedeflenen aktiviteleri amaçlara uygun bir şekilde yürütmek ve kurumlar arası koordinasyonu sağlamak üzere Rektörümüz Prof. Dr. Mehmet Haberal beş kişilik yönetim kurulunu ve merkez müdürünü belirlemiştir. Mart

2002'ye kadar Prof. Dr. Rengin Erdal müdürlük görevini üstlenmiş ve daha sonra bu göreve 2008 yılına kadar Dr. Öğretim Üyesi Cihangir Özcan devam etmiştir.

Belirtilen yıllar arasında (2001-2008) merkezimiz, yönetmelikte belirtilen amaç ve hedefler doğrultusundaki faaliyetlerini beş başlıkta yürütmüştür.

Bunlar;

1. **Tanıtım Aktiviteleri:** İlk olarak üniversitemiz akademik ve idari birimlerine resmi yazı ile amaç ve faaliyetlerimizin bildirim yapılmıştır. Aynı bilgilendirme diğer üniversitelerin benzer amaçlı merkezlerine, Sağlık Bakanlığı-Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü'ne ve hedeflerimiz doğrultusunda faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlara da iletilmiştir.
2. **Bilimsel Toplantılara Katılım:** Yönetim kurulu üyelerimiz kendi uzmanlık alanları doğrultusunda, kısa ve orta vadede gerçekleştirilmesi planlanan projeler için ve zaman tablosu hazırlamışlardır. Öncelikle yönetim kurulu üyelerimiz çeşitli kurumların düzenlediği bilimsel toplantılara katılmışlar ve merkezimizin kimliğini tanıtmaya gayret etmişlerdir. Üyelerimiz bu toplantılarda oturum başkanı, konuşmacı ve panelist görevlerini üstlenmişlerdir. Katıldığımız toplantılara örnek olarak;
 - Sağlık Bakanlığı-Ana ve Çocuk Ölümünü Önleme
 - Hacettepe Nüfus Etütleri Enstitüsü-Tıbbi Düşükler Araştırma Sonuçları
 - KASAKOM (Gönüllü Kuruluşlar Kadın Sağlığı Komisyonu) - Kız Çocuklarının Eğitimi
 - Çalışma Bakanlığı- “Kardeş Aile Yaklaşımı Proje Toplantısı” ve “KOBİ’lerde Risk Grupları”
 - Turizm Bakanlığı - Turist Sağlığında Ana ve Çocuk Sağlığı
 - Numune Hastanesi- “Üreme Sağlığı Kongresi” ve “Bebek Dostu Hastaneler” toplantıları gösterilebilir.

Ayrıca üyelerimiz; Sağlık Bakanlığı desteğiyle uluslararası kuruluşların (UNFPA ve AB) proje tanıtımlarına ve metodoloji seminerlerine katılmışlardır.

3. **Araştırma aktiviteleri:**

a) Merkezimizin ilk araştırması 2005 yılında yapılmıştır. Bu araştırma (**Ayaş İlçe Merkezi ve Köylerinde Yaşayan 40 Yaş Üstü Kadınların Menopoz ile İlgili Şikayetleri, Bilgileri, Davranışlarının Tespiti ile Yaşam Kalitelerinin Ölçülmesi**) Dr. Cihangir Özcan sorumluluğunda, Tıp Fakültesi Kadın-Doğum

ve Halk Sağlığı ABD işbirliği ile yürütülmüştür. Kesitsel bir alan çalışmasında, elde edilen veriler makale haline getirilerek uluslararası hakemli bir dergide yayımlanmıştır.

b) Ayşe Abla Koleji'nin İlkokul üçüncü sınıf öğrencileri ile sınıf ve beden dersi öğretmenlerini kapsayan araştırmamız, eğitimcilerden öğretmene, öğretmenden de öğrencilere bilgi aktarımına odaklanan farklı bir eğitim yöntemiyle yapılmıştır. Öğrencilere bir rehber kitap yardımıyla kademeli olarak ilkyardım becerileri kazandırılmış, ön ve son testlerle bilgi farklılaşması ölçülmüştür. Elde edilen sonuçlar ulusal bir dergide yayımlanmıştır.

c) Türkiye'de Kadın ve Çocuk Sağlığı Konularında Yasal Durum Araştırması: Cumhuriyetin ilanından 2005 yılına kadar geçen sürede kadın ve çocuk sağlığı konularında anayasa, kanun ve yönetmeliklerde yer alan yasal metinler kronolojik bir sırayla incelenmiştir. Bu çalışma yönetim kurulu üyelerine ek olarak hukuk fakültesi akademisyenlerinin katkılarıyla derlenmiştir. Çalışmanın çıktıları merkezimiz kütüphanesinde kılavuz niteliğinde bir kaynak olarak yerini almıştır.

4. Proje Aktiviteleri:

a) Üniversitemiz bünyesinde bir araya gelmiş, ulusal ve uluslararası danışmanlardan oluşan bir ekiple Sağlık Bakanlığı tarafından açılan 'Türkiye Hastalık Yükü Araştırması' ihalesi kazanılmıştır ve sonrasında oluşturulan ekipte merkezimiz yönetim kurulundan Dr. Cihangir Özcan ve Dr. Rengin Erdal yer almışlardır. Dünya Bankasının mali desteği ile yürütülen bu proje iki yıl sürmüş ve aileler Devlet İstatistik Enstitüsü verileri temel alınarak anketörler tarafından ziyaret edilmiştir. Dr. Cihangir Özcan alanda yürütülen çalışmadan sorumlu iken, Dr. Rengin Erdal ise seçilen bazı hastalıkların tedavi protokolü ve tedavi giderleri konusunda sorumluluk almıştır. Merkezimiz tarafından oluşturulan anketör-denetçi çalışma grubunda yer alan çalışanlar anket uygulama, denetim ve sözel otopsi aşamalarında aktif rol almışlardır. Dünya Sağlık Örgütü'nün hazırladığı anket, Türkçeye çevrilip, soru biçimi ve anlam açısından adaptasyonu sağlanmıştır. Türkiye'de ilk defa uygulanan bu projenin yazım, uygulama, değerlendirme ve raporlama aşamasında merkezimizin yer alması, merkezimizin proje yürütme kapasitesinin artırılması açısından faydalı bir deneyim olmuştur.

b) Merkezimiz, Avrupa Birliği'nin finanse ettiği ve Sağlık Bakanlığı'nın sorumluluğunda ve Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) katılımıyla yürütülen üreme sağlığı projelerinde yer almıştır.

Bunlardan biri, Türkiye Ana Çocuk Sağlığı Vakfı'nın sorumluluğunda Uşak ilinde yürütülen projedir. Projenin amacı; cinsel sağlık ve üreme sağlığı haklarıyla ilgili farkındalık oluşturulması için model geliştirilmesi olup bu projede Dr. C. Özcan, M. Sarugan ve N. Taner aktif görev almışlardır. Projede

yer alan aktivitelerden biri de ÜS hakları ile ilgili rehber kitaplar hazırlamaktır. Ayrıca sivil toplum üyelerine eğitimler verilmiş, il düzeyinde kampanyalar düzenlenmiş ve farkındalık posterleri hazırlanmıştır.

5. Diğer çalışmalarımız: Yönetim kurulu üyelerimiz kendi çalışma alanları doğrultusunda farklı kurumların düzenlediği çalışma grupları, süreli eğitim programları, rehber niteliğindeki kitap yazımı, panel ve seminer gibi aktivitelere katılım sağlayıp katkıda bulunmuşlardır. Bunlara örnek olarak;

a) Ankara Barosu - Çocuk Hakları ve İhmal-İstismar Mağduru Çocuklara Yardım Projesi,

b) Adölesanların Cinsel Sorunları ve Davranışları Paneli

c) Hacettepe Üniversitesi - “Gençlerin Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığını Etkileyen Faktörler” araştırması tanıtım toplantısı,

d) Ankara TCDD fabrikasında çalışan işçilere aile planlaması konulu seminerin verilmesi,

e) İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıflara yönelik ergenlik dönemi sağlık ve psikolojik sorunlarına yönelik bir projenin yazılması,

f) Üniversitemizin ilgili kuruluşlarının katıldığı “Üniversite - Halk Buluşması” projesi kapsamında merkezimiz elemanları altı ilçede seçilen köyleri ziyaret etmişler ve belirlenen eğitim konularında eğitici rolü üstlenmişlerdir.

g) Sağlık Bakanlığı, Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından yürütölen “Halkın Sağlık Bilincinin Geliştirilmesi” projesinin beslenme eğitim modölinün yazılması,

h) Diğer bir çalışma ise, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından ihaleye çıkılan “Kadına Şiddetin Görölme Sıklığı” proje dosyasının hazırlanmasına katkı sağlanması ve teklif verilmesidir.

Sağlıkta Dönüşüm ve Etkileri Sayın Rektörümüz Prof. Dr. M. Haberal başkanlığında yapılan toplantıya yönetim kurulumuz dışında konu ile ilgili üniversitemiz akademisyenleri çağırılmıştır. Ülkemizde yürütölen “Sağlıkta Dönüşüm” uygulamaları ve getirdiği sonuçlar tartışılmıştır. Özellikle sağlık ocaklarının kapatılıp, aile sağlığı merkezinin kurulması ile Sağlık Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatının yeniden yapılanmasına ait organizasyonlar takdim edilmiştir. **Bu bağlamda Türkiye’de anne ve çocuk sağlığının mevcut düzeyi ve sorunları dikkate alındığında toplantıda, yapılan değişiklikler arasında belirtilen “Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü’nün” kapatılması konusu zaman ve öncelik olarak doğru olmayan bir değişiklik olarak değerlendirilmiştir.** Merkezimiz tarafından sağlıktaki bu değişimlerin dikkatlice takip edilmesine ve gerektiğinde görüşlerimizin farklı ortamlarda ifade edilmesine karar verilmiştir.

2008 – 2023 Yılları Arasında Yürütülen Faaliyetler

PROJELER

Azerbaycan İçin Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Stratejik Planının Hazırlanması ve Eğitim Altyapısının Güçlendirilmesi Projesi

Yürütücü: BÜKÇAM

Destek Sağlayan Kuruluşlar: UNFPA Azerbaycan Ülke Ofisi

Başlangıç- Bitiş Tarihi: Mart 2009

UNFPA Kuzey Kafkas ve Türkiye Bölge Ofisi ve Azerbaycan Ülke Ofisi tarafından yürütülen **Combating Gender Based Violence in South Caucasus [Güney Kafkasya'da Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele]** projesinin bir bölümü olarak Azerbaycan için Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Stratejik Planının BÜKÇAM tarafından hazırlanması, UNFPA tarafından talep edilmiştir. Merkez Müdürü Prof. Dr. A. Akın, Merkezimiz uzmanlarından Ebru Özberk Anlı ve Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'ndan Dr. Sarp Üner'in olduğu bir ekip çalışmalara 2009 Mart ayında başlamış ve çalışmalarını aynı yıl içinde tamamlamıştır.

Projede geliştirilen “National Strategy of The Republic of Azerbaijan for Combating Violence Against Women” ve “Guideline for Family Counseling Centers” dokümanları Azerbaycan Aile Kadın ve Çocuk İşleri Devlet Komitesine ve UNFPA'e görüş ve önerileri için teslim edilmiştir. Gelen öneriler

çerçevesinde dokümanlara son şekli verilerek Eylül 2009'da gönderilmiştir. Bu çalışma kapsamında projede görevli Ebru Özberk Anlı ve Dr. Sarp Üner 3-8 Mayıs 2009 tarihleri arasında Azerbaycan'a bir çalışma ziyareti yapmış ve ilgili kurum ve kuruluşların temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Ayrıca Dr. A. Akın, Dr. Sarp Üner ve Ebru Özberk Anlı tarafından Haziran 2009'da Azerbaycan'da 19 katılımcının olduğu bir eğitim programı gerçekleştirilmiştir.

2009 yılı ve sonrasında UNFPA Türkiye ve Azerbaycan Ofislerinin BÜKÇAM ile iletişimi ve talebi sonucunda BÜKÇAM tarafından kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi konusunda birbirini izleyen birçok proje gerçekleştirilmiştir. İlerleyen bölümlerde kronolojik olarak bu çalışmalara da yer verilmektedir.

Faz III Klinik Medikal Abortus Çalışması Kadınların Güvenli Düşük Seçeneklerinin Artırılması:

Son Adetinden Bu Yana 63 Gün veya Daha Az Süre Geçmiş Kadınlarda 200 mg Mifepristone'un Ardından Sublingual ve Oral Misoprostol Uygulaması- Çok Merkezli Randomize Faz III Çalışması

Yürütücü: BÜKÇAM

Destekleyen Kuruluş: Gynuity Health Projects (ABD)

Çalışmanın Başlangıç- Bitiş Tarihi: 2009 - 2012

Çalışmanın Amacı: Çoğu gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün dünyada milyonlarca kadın, planlanmamış ve buna bağlı olarak sağlıksız koşullarda sonlandırılan gebelikler nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Türkiye’de 1965 yılından itibaren sadece tıbbi endikasyonlarla yapılmasına izin verilen isteyerek düşüklerin, isteğe bağlı olarak gerçekleştirilmesi ise 1983 yılında kabul edilen 2827 sayılı yasayla olmuştur.

Güvenli olmayan düşüklerin anne ölümleri içindeki payı 60’lar Türkiye’sinde %53 iken, ilerleyen dönemlerde izlenen doğru nüfus politikaları ve gebeliği önleyici yöntemler/ aile planlaması hizmetleri ile bu oran 2005’te %2’ye düşmüştür. Ne var ki Türkiye’de, isteyerek düşük hizmetlerinde hala karşılanamayan hizmet gereksinimi mevcuttur.

Konu, kadının kendi doğurganlığını düzenleme hakkı ve gerektiğinde sağlıklı ve güvenli düşük hizmetlerinden yararlanma hakkı bağlamında ele alındığında, bu konudaki yeni teknolojilerden yararlanma hakkının da kabulü gerekir. Gebeliğin cerrahi müdahale yapılmaksızın ağızdan alınan ilaçla sonlandırılması anlamına gelen medikal abortusun (tıbbi düşük) da bu çerçevede değerlendirilmesi elzemdir.

İsteyerek düşüklerde tıbbi yöntemin kullanılabilmesi, klinik yükü ve malzeme ihtiyacını azaltması, daha ekonomik olması ve daha az zamanda yapılabilmesinin yanı sıra cerrahi yöntemle bağlı olası komplikasyonları da azaltarak kadın sağlığına önemli katkı sağlayabilmektedir.

Gebeliğin, ağızdan alınan ilaçla sonlandırılması için çeşitli yöntemler kullanılsa da bu konuda daha çok kabul gören yöntem Mifepriston ve Misoprostol’ün birlikte kullanımınıdır. Ne yazık ki Mifepriston Türkiye’de henüz ruhsatlandırılmamıştır, Misoprostol ise ülkemizde bulunmasına karşın ruhsat endikasyonları içinde düşük yer almamaktadır. Mifepriston ve Misoprostol kullanımıyla ilgili daha önce yürütülen ve yine Dr. A. Akın’ın temel araştırmacı olduğu iki medikal abortus çalışmasında kullanıcıların tıbbi düşükten memnuniyeti yüksek düzeylerde gözlemlenmiş, yöntemin güvenilir ve Türkiye’deki kadınlar için kabul edilebilir olduğuna işaret edilmiştir.

BÜKÇAM tarafından 2009 yılında başlatılan prospektif, randomize Faz III klinik araştırmada, son adetinden bu yana 63 gün veya daha az süre geçmiş

olan kadınlarda 200 mg Mifepristone'un ardından Sublingual veya Oral Misoprostol uygulamasının etkililiğinin ve kabul edilebilirliğinin saptanması amaçlanmıştır.

Araştırmanın yeri ve örneği: Araştırma, ikisi Ankara'da, diğerleri İstanbul ve İzmir'de olmak üzere Sağlık Bakanlığı'na bağlı dört Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesine isteyerek düşük amacıyla başvuran toplam 499 kadın üzerinde yürütülmüştür.

Araştırmanın yürütüldüğü merkezler:

- SB Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi (Ankara)
- Dr. Zekai Tahir Burak Kadın Hastalıkları ve Doğum Eğitim ve Araştırma Hastanesi (Ankara)
- Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi (İstanbul)
- Ege Doğumevi ve Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi (İzmir)

Çalışmanın Yöntemi: Bu araştırmada Prof. Dr. Ayşe Akın, Öğr. Gör. Dr. Nihal Bilgili Aykut ve Eğitim Hemşiresi Sevgi Balcı görev almıştır. Çalışmaların koordinasyonu için araştırma merkezleri düzenli olarak ziyaret edilmiş, veri girişi, analizi ve çalışma raporunun yazımı BÜKÇAM ekibi tarafından gerçekleştirilmiştir.

Araştırma süresince polikliniklere isteyerek düşük talebiyle başvuran kadınlara düşük öncesi danışmanlık verilmiş ve çalışma açıklanmıştır. Çalışmaya katılmak isteyen kadınların belirlenen kriterler göz önünde bulundurularak araştırmaya uygunluğu değerlendirilmiştir. Katılımı uygun görülen kadınlara yasal tahliye ve aydınlatılmış onam formları imzalatıldıktan sonra çalışma tanıtım numarası verilmiş ve randomize olarak Misoprostol kullanım yolu belirlenmiştir. Kadınlar, klinikte 200 mg Mifepriston verildikten sonra 15 dakika boyunca gözlemlenmiştir. Bu izleme süresinden sonra, kadınlara misoprostolü evde ya da klinikte alma seçenekleri sunulmuş, ancak klinikte Misoprostol almayı tercih eden olmamıştır. Kadınlara 48 saat sonra kullanmaları için 2 adet Misoprostol tableti (400 mcg) verilmiş ve randomizasyona göre nasıl kullanmaları gerektiği açıklanmıştır. Çalışmaya katılan bütün kadınlara ev çalışma kartı verilerek misoprostolün uygulama saatini ve şeklini, düşük olmuşsa zamanını, gözlenen ya da bildirilen herhangi bir yan etkiyi kaydetmeleri istenmiştir ve iki hafta sonrası için izlem randevusu verilmiştir. İzleme ziyaretinde gebelik durumunu belirlemek için kadınlarla görüşülmüş, ev çalışma kartı gözden geçirilmiş ve muayene edilmiştir.

Klinik değerlendirme sonucuna göre düşüğü tamamlanmış olan kadınlar çalışmadan çıkarılmıştır. Tamamlanmamış olanlara bir hafta bekleme veya hemen cerrahi boşaltma seçeneği verilmiştir. Gebeliği devam eden kadınlara ise hemen cerrahi sonlandırma önerilmiştir.

Araştırmada veriler, standardize edilmiş veri toplama araçları kullanılarak toplanmıştır. Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde 125, Dr. Zekai Tahir Burak Kadın Hastalıkları ve Doğum Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde 118, Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde 125 ve Ege Doğumevi ve Kadın Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde 131 olmak üzere çalışmaya toplam 499 kadın katılmıştır.

Araştırmayı merkezi New York'ta bulunan uluslararası sağlık kuruluşu Gynuity Health Projects finanse etmiştir. Araştırmada kullanılan ve Linepharma tarafından üretilen mifepristone, Sağlık Bakanlığı'nın izniyle araştırmayı destekleyen kuruluş olan Gynuity Health Projects tarafından, misoprostol ve paracetamol ise araştırma merkezleri tarafından yerel olarak sağlanmıştır.

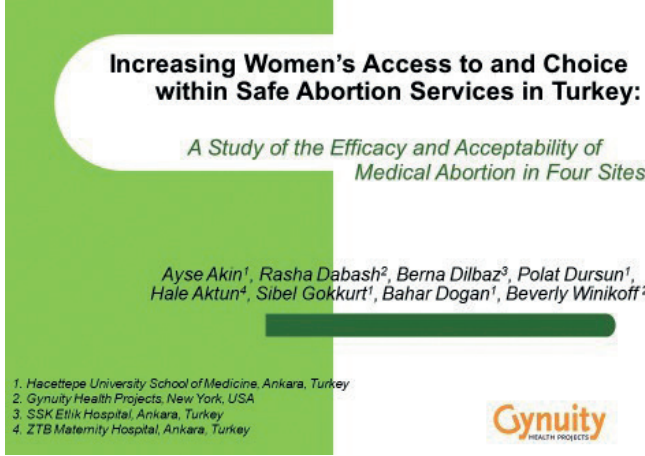
Çalışmanın Sonuçları:

Bu çalışmanın bulguları incelendiğinde tıbbi düşüğün,

- İstenmeyen gebelikleri sonlandırmada oldukça etkili olduğu,
- Sağlıklı ve güvenilir olduğu,
- Evde uygulanmasının da güvenilir olduğu ve kadınlar tarafından tercih nedeni olduğu,
- Yan etkilerinin kadınlar tarafından kabul edilebilir bulunduğu,

- Memnuniyet düzeyinin yüksek olduğu,
- Misoprostolün farklı kullanım yollarının da etkili ve kabul edilebilir olduğu görülmüştür.

Türkiye’de, tıbbi düşük yönteminin uygulanması için yasal bir engel bulunmamaktadır. Ancak bu yöntem için kullanılan Mifepriston’un Türkiye’de ruhsatlı olmaması, Misoprostolün ruhsat endikasyonları içinde ise düşüğün yer almaması başlıca sorunlar olup bu ilaçların diğer bazı ülkelerde olduğu gibi tek ambalajda her iki ilacı da içeren şeklinin düşük endikasyonu da belirtilerek ruhsatlanması sağlandığı takdirde, tıbbi düşük yönteminin ulusal hizmet programında sunulmasındaki mevzuat engeli de aşılmış olacaktır. Dolayısıyla kadın sağlığı hizmetinde halen mevcut olan karşılanmamış hizmet gereksinimin azaltılmasına önemli ölçüde katkı sağlanmış olacaktır. Çalışmanın tüm bulgu ve sonuçları bilimsel toplantı ve yayınlarla ulusal ve uluslararası ilgili gruplarla paylaşılmıştır.

Düşük Hizmeti Sunan Sağlık Personelinin Güvenli Düşük ve Tıbbi Düşükle (Medikal Abortus) İlgili Bakış Açıları ve Algılamaları Araştırması

Yürütücü: BÜKÇAM ve HÜKSAM

Destek Sağlayan Kuruluşlar: Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)

Başlangıç- Bitiş Tarihi: Eylül 2009 - Haziran 2012

Ankara, Manisa, İzmir ve Van’da yürütülen çalışma BÜKÇAM ve Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD (Prof. Dr. Bahar Güçiz Doğan ve Prof. Dr. Şevkat Bahar Özvarış) işbirliği ile yürütülmüştür. Merkezimiz Müdürü Prof. Dr. Ayşe Akin’in sorumlu araştırmacı olduğu çalışmada, yine merkezimiz öğretim üyelerinden Dr. Sare Mihçioğur eş araştırmacı olarak

görev almıştır. Araştırma illerinde ise Manisa ve İzmir illeri için araştırma sorumlusu Prof. Dr. Erhan Eser; Van ili için Dr. Aktan Karahan, Ankara ili için ise BÜKÇAM ekibi araştırma sorumlusu olarak yer almıştır.

Çalışmanın Amaçları: Bu çalışmanın uzak erimli amacı, tıbbi düşük yönteminin doğurganlığın düzenlenmesi ile ilgili bir seçenek olarak rutin hizmetlerin içine dahil edilmesini sağlamaktır. Temel amaç ülkede tıbbi düşüğün resmi olarak kabul edilebilmesi adına bilimsel kanıtlar sunmaktır.

Bu çalışmanın özel amacı ise farklı yerlerde, farklı uzmanlık seviyelerinde ve farklı deneyime sahip hizmet sunucuların güvenli düşük ve tıbbi düşük hakkındaki görüş ve algılarını öğrenmektir. Ayrıca, geleceğin potansiyel sağlık hizmeti sunucuları olarak, Tıp Fakültesi ve Hemşirelik Fakültesi son sınıf öğrencilerinin güvenli düşük ve tıbbi düşük hakkındaki bilgi düzeylerinin ve düşüncelerinin belirlenmesi de araştırmanın bir diğer amacıdır.

Çalışmanın Yöntemi: İzmir, Manisa ve Van illerinde toplam 932 sağlık personeline Haziran - 2010'da anket uygulanmıştır. Yine proje illerindeki Tıp Fakültesi ve Ebe/Hemşirelik son sınıfta okuyan öğrencilerin tamamına (toplam 409) Mayıs 2010'da anket uygulanmıştır. Toplam 1341 anketin veri girişi ve analiz çalışmaları tamamlanarak araştırma raporu hazırlanmıştır. Araştırma protokolü gereği, daha önce uygulanan medikal abortus projelerinde görev alan sağlık personeli ile Sosyolog Kezban Çelik tarafından derinlemesine görüşmeler yapılmış, çalışmanın niteliksel bölümü ile ilgili Türkçe ve İngilizce raporlar hazırlanmıştır.

Bu çalışma kapsamında Temmuz 2011'de Tayland-Bangkok'ta DSÖ tarafından, veri analizi ve çalışmanın yayın haline getirilmesi ile ilgili bir çalıştay düzenlenmiştir. Bu çalışmaya BÜKÇAM'dan Prof. Dr. Ayşe Akın, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD'dan ise Prof. Dr. Bahar Güçüz Doğan katılmışlardır.

Araştırmanın bulgularının kapsamlı olarak sunulduğu kapanış toplantısı 6 Haziran 2012 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir. Uluslararası kuruluşlar, Türkiye'nin çeşitli illerinden üniversiteler, Sağlık Bakanlığı çalışanları ve yöneticileri, STK'lar, medya ve diğer sektör temsilcilerinin de yer aldığı 180 kişi toplantıya katılmış ve toplantı sonrasında bir kapanış bildirisi oluşturulmuştur. Bu bildiri sonradan kamuoyu ile geniş ölçekte paylaşılmıştır. Bu toplantının, zamanın Başbakanı tarafından ifade edilen "Kürtaj cinayettir" sözlerinin hemen ardından gerçekleştirilmesi, **kadınların doğurganlıklarını düzenlemede karar özgürlüğünün olduğu** konusunda önemli bir savunuculuk platformunun kendiliğinden oluşmasına da zemin sağlamıştır.

Bu hususlar ve **Türkiye’de konu ile ilgili durum, toplantı süresince ve sonuç bildirdesinde dile getirilmiş, toplantı vesilesi ile de medyada olumlu bir biçimde yer almıştır.**

Ayrıca BÜKÇAM ve Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı ile araştırmamanın Manisa ve İzmir ayağını yürüten Celal Bayar Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakülteleri Halk Sağlığı Anabilim Dalları'nın iş birliği ile 22 Şubat 2013'te Prof. Dr. Erhan Eser'in katkılarıyla İzmir'de araştırmamanın hem genel hem de İzmir ve Manisa'nın yerel sonuçlarının tartışıldığı bir toplantı düzenlenmiştir.

Çalışmanın Sonuçları: Kadın sağlığı bağlamında son derece önemli olan bu çalışmanın bulguları incelendiğinde,

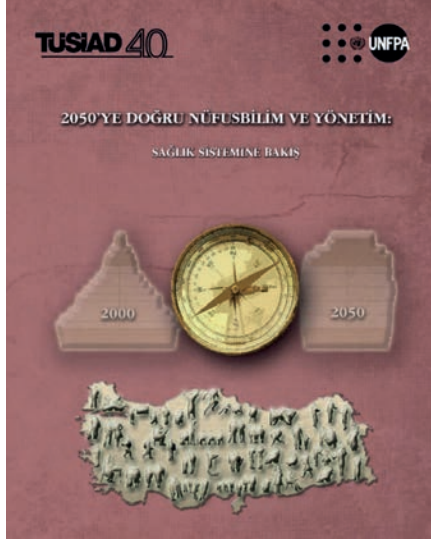
- Araştırma konuları (güvenli düşük ve tıbbi düşük) ile ilgili eksik ve yanlış bilgi hizmet sunucular arasında yaygındır. Türkiye’de düşük ile ilgili koşullar birçok personel tarafından bilinmemektedir ki, bu da hizmetin varlığı ve hizmete erişimde ciddi bir bariyer oluşturabilir. Personel, genel olarak isteyerek düşüğe karşı değildir.
- Katılımcıların genel olarak düşük, özellikle tıbbi düşükle ve Türkiye’de düşük konusundaki mevcut mevzuat düzenlemeleri ile ilgili bilgilerinin yetersiz olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulguları, hekimlerin düşük dâhil üreme sağlığı konularındaki eğitimlerinin iyileştirilmesi gerektiğini göstermektedir.
- Katılımcıların çoğu düşük hizmetleri konusunda destekleyicidir; pratisyen hekimler, ülkede tıbbi düşük hizmetinden yana pozitif görüş bildirmektedirler. Araştırma sonuçlarına göre

kadın hastalıkları ve doğum uzmanları tıbbi düşük yönteminin sağlanmasında daha büyük rol oynayacaktır; büyük çoğunluğun beklentisi tıbbi düşük için gerekli olan ilaçların kadın hastalıkları ve doğum uzmanları tarafından reçete edilmesi yönündedir.

- Araştırmanın bir diğer önemli bulgusu da, hizmet sunucularının aile ve dini baskılar dâhil “toplumsal baskıyı”, ekonomik zorlukları ve kadının statüsünün düşük olmasını, isteyerek düşük hizmetlerinin kullanılmasının önünde ciddi engeller olarak bildirmesidir.
- Türkiye’de düşük yasaldır ve bireylerin insan haklarının ayrılmaz bir parçası olan üreme haklarının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır; bu gerçekten yola çıkarak, yukarıda belirtilen bütün hususlar üreme sağlığı hizmetlerinin düzenlenmesi ve sunulması esnasında göz önünde bulundurulmalıdır.

Çalışmanın çıktıları:

- Araştırma raporu ve daha önce hazırlanan “research brief” çoğaltılarak Haziran 2012’de gerçekleştirilen kapanış toplantısında dağıtımı sağlanmıştır.
- Araştırmanın sağlık personeli anketlerinin sonuçlarından İngilizce makale yazılarak Eylül 2012’de International Journal of Gynecology and Obstetrics’de yayınlanmıştır.
- Araştırmanın aynı bölümünün özeti, 20-23 Haziran 2012 tarihleri arasında Atina’da düzenlenen “12th ESC Congress”te Dr. Sare Mihçioğur tarafından sözlü bildiri olarak sunulmuştur.
- Türkiye’de daha önceden Dr. A. Akın ve ekibi tarafından gerçekleştirilen dört tıbbi düşük araştırmasının özet sonuçları ve bu araştırmanın sonuçlarının bir araya getirildiği “Türkiye için yeni bir seçenek: Tıbbi Düşük” kitabı Şubat 2013’de basılmış ve geniş ölçekte dağıtımı sağlanmıştır.
- Tıp Fakültesi son sınıf öğrencilerine uygulanan anketin sonuçlarından yazılan İngilizce makale uluslararası Reproductive Health Matters dergisinde 2015 yılında yayınlanmıştır.
- Ayrıca hemşirelere uygulanan anket sonuçları Mayıs 2018’de Budapeşte’de gerçekleşen Avrupa Doğum Kontrolü ve Üreme Sağlığı Derneği - Ergenlikten Menopoza Aile Planlaması ve Doğum Kontrolü Kongresi’ne bildiri halinde gönderilmiş ve e-poster olarak sergilenmiştir.

TÜSİAD ve UNFPA İşbirliği ile “2050’ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim” Çalışması

Yürütücü: Başkent Üniversitesi

Destek Sağlayan Kuruluşlar: TÜSİAD ve UNFPA

Çalışmanın Yürütüldüğü tarihler: Haziran 2009 - Kasım 2012

Bir toplumda sağlık düzeyi ve sağlık hizmetlerine duyulan ihtiyacın değerlendirilmesi açısından, hızla değişen demografik yapının sıklıkla göz önünde bulundurulması gerekir. Özellikle Türkiye gibi dinamik bir nüfusa sahip ülkelerde bu ihtiyaç daha da öne çıkmaktadır. Nüfusbilim sağlık sektöründe politika oluşturma, karar verme, planlama, uygulama ve değerlendirme için vazgeçilmez bir rehberdir. Toplumun sağlık düzeyi ve sağlık gereksinimleri arasında olduğu gibi, mevcut sağlık sistemi ve toplumun demografik yapısı arasında da çift yönlü ve sürekliliği olan bir etkileşim mevcuttur.

Çalışmanın Amacı

- Türkiye’nin sağlık profilini nüfusbilim yönünden değerlendirmek.
- Sağlık ihtiyaçları-demografi ilişkisinden hareketle, Türkiye’ye dair demografik projeksiyonlar ortaya koyarak çeşitli sektörlerle yönelik stratejiler geliştirmek.
- Nüfusbilimin sağladığı veriler ışığında, sağlık alanının bu verilerden nasıl daha etkili yararlanabileceği konusunda uygulayıcılara yol göstermek.

Çalışma Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler

- 2050 yılına dek Türkiye'nin demografik projeksiyonları yapılmış olup, “**2050'ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim: Eğitim, İşgücü, Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sistemlerine Yansımalar**” başlıklı temel kitap, ve bu kitap bağlamında; eğitim, işgücü, sağlık ve sosyal güvenlik olmak üzere dört sektör için ayrı ayrı el kitapları hazırlanarak yayınlanmıştır.
- **Sağlık Sektörü kitabının hazırlanması çalışması Başkent Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ayşe Akın ve Prof. Dr. Korkut Ersoy tarafından yürütülmüş**, 12 Temmuz 2012'de UNFPA ve TÜSİAD yetkililerinin katılımı ile kitabın baskı öncesi sunumunun yapıldığı bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- Çalışmanın tanıtımı sektörel kitapların yayınlanmasından sonra, 27 Kasım 2012'de Ankara'da yapılan çok sektörlü ve geniş katılımlı bir toplantıda kitap yazarlarının yer aldığı panel sunumları ile tamamlanmıştır.

Çalışmanın Çıktıları

- Sağlık sektörü için oluşturulan “2050'ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim: Sağlık Sistemine Bakış” başlıklı kitap için kadın, anne ve çocuk sağlığının durumu ve genç, yetişkin ve ileri yaş dönemlerinin sağlık durumu gibi temel alanlarda veriler elde edilmiş ileride politika oluşturmada destekleyici olmak üzere durum tespiti yapılmıştır.
- Bu çalışmanın, bilimsel üretime katkı sağlamanın yanı sıra sağlık bağlamında ihtiyaçlara yönelik politikaların oluşturulmasında önemli bir kaynak olması amaçlanmıştır.
- Hazırlanan ve yayınlanan kitapta yer alan **Sektörel Politika Önerileri** ile sağlık alanındaki hizmetlerin geliştirilmesine katkı sağlayacağı da çalışmanın amaçları arasındadır.

Türkiye'deki Kadın Örgütleri Veri Tabanı Projesi

Sorumlu Kuruluşlar: BÜKÇAM, HÜKSAM ve Uçan Süpürge

BÜKÇAM, HÜKSAM ve Uçan Süpürge Vakfı işbirliğiyle 2002 yılında “Türkiye'deki Kadın Örgütleri Veri Tabanı Projesi” kapsamında yapılan araştırma sonucunda oluşturulan kadın örgütleri veri tabanını güncelleştirmek üzere 2010 yılında bir çalışma yürütmüştür. Araştırmanın sonuçları **Türkiye'de Kadın Örgütleri Rehberi** adıyla hem Uçan Süpürge web sitesinde yayınlanmış hem de CD olarak basılmıştır.

Araştırma İllerindeki Bazı Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanelerine Başvuran Gebelerin Doğacak Çocuğun Cinsiyeti Konusunda Tercihi ve Etkileyen Faktörlerin Araştırılması

Sorumlu Kuruluş: BÜKÇAM

Destek Sağlayan Kuruluşlar: Başkent Üniversitesi

Başlangıç - Bitiş Tarihi: Aralık 2010 - Mayıs 2011

Bu çalışma Prof. Dr. Ayşe Akin ve Doç. Dr. Sare Mihçioğur tarafından **Adana** (Başkent Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Merkezi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği), **Ankara** (Başkent Üniversitesi, Merkez Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği), **Eskişehir** (Osmangazi Üniversitesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği), **Rize** (T.C. Rize Üniversitesi (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi), Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği), **Tokat** (Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği) ve **Denizli** (Devlet Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği) illerinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın amacı

- Bu çalışmanın temel amacı;
- Kadın hastalıkları ve doğum polikliniğine başvuran gebelerin, doğacak çocuğun cinsiyeti konusunda tercihinin, tercih nedenlerinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi
- İstenilen cinsiyette ve sayıda çocuk sahibi olmanın doğum kontrol yöntemi kullanımına etkisinin araştırılması,
- Ailelerin cinsiyet ayrımcılığı yapmasına neden olan faktörleri belirleyerek toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması çalışmalarına katkıda bulunmaktadır.

Çalışmanın Yöntemi: Araştırma ekibi tarafından kadın hastalıkları ve doğum polikliniğine başvuran, gebeliğinin ilk 4 ayının içinde olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 659 gebeye anket uygulanmıştır. Anketler aracılığıyla gebenin kendisinin ve eşinin sosyodemografik - ekonomik özellikleri, doğurganlık davranışları, doğum kontrol yöntemi kullanımı, yaşayan çocuklarının cinsiyeti, doğacak çocuğun cinsiyeti konusunda kendisinin ve eşinin tercihi ve bunu etkileyen faktörler ile toplumsal cinsiyete bakışları hakkında bilgiler toplanmıştır.

BÜKÇAM tarafından toplanan verilerin analizleri yapıp raporu yazılmıştır. Araştırma illeri bazındaki bulgular ve sonuçları araştırma illerindeki araştırma ekibine gönderilmiştir.

Çalışmanın sonuçları: Ankete katılan gebelerin üçte biri adölesan yaşta evlenmiştir. Yaşayan çocuğu olan 351 gebenin %61,8'inin kız ve %55'inin de erkek çocuğu vardır. Gebelerin beşte biri doğacak çocuğun kız, diğer beşte biri de erkek çocuğunun olmasını tercih ettiğini belirtmiştir. Erkek çocuk tercih edenlerin; kız evladı olduğundan, erkek çocuğu daha çok sevdiğinden, eşi ve eşinin ailesi erkek istediğinden, “erkek adamın oğlu olmalı”, “erkek çocuk toplumda önemli”, “soyun devamı”, “malın başkasına kalmaması”, “kız kardeşine sahip çıkması”, “aile bütçesine katkıda bulunması” gibi nedenlerle erkek çocuk tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Elde edilen sonuçlar ailelerin cinsiyetlere yüklediği anlam ve nedenlerini ortaya koymak açısından yol gösterici olmuştur. Erkek çocuk tercih eden gebelerin, eşinden, ailelerinden/akrabalarından ve çevresinden etkilendiğini belirtmesi toplumsal baskıyı da ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, toplumsal normların daha iyi anlaşılabilir ve değiştirilebilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla yapılan çalışmaların toplumun her kesimini kapsayacak biçimde planlanması ve uygulanmasına önem verilmelidir.

Çalışmanın çıktıları: BÜKÇAM ekibi tarafından araştırmanın genel sonuçları doğrultusunda yazılan özet bildiri 27-30 Ekim 2013 tarihlerinde, Antalya'da düzenlenen 15.Ulusal Halk Sağlığı Kongresi'nde poster olarak sunulmuştur.

Türkiye'de Nüfus Planlaması Uygulamalarındaki Trendler Çalışması

Futures işbirliğinde Türkiye'de Aile Planlaması çalışmalarında kilit kişilerle “Türkiye'de Nüfus Planlaması Uygulamalarındaki Trendler” başlıklı bir araştırma tamamlanmış ve Mayıs 2009'da sonuçlar Futures grubuna rapor edilmiştir. Ayrıca aynı grupla 2014 yılı içinde Dr. Elif Durukan'ın da yer aldığı ve Prof. Dr. Ayşe Akın yönetiminde yürütülen benzer bir araştırma tamamlanmıştır. Çok ülkeli-çok merkezli olarak yapılan bu çalışmanın bulguları, gerekli analiz ve değerlendirmelerde kullanılmak üzere yine FUTURES grubuna iletilmiştir.

Başkent Üniversitesi Öğrenci Sağlık Merkezi'nde Genç Dostu Sağlık Hizmeti (GDSH) Oluşturma Çalışması

Türkiye'de bulunan üniversitelerin tümünde, “Yüksek Öğretim Kurumları Mediko – Sosyal Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi Uygulama Yönetmeliği” gereği, öğrencilere sağlık hizmeti sunan birer öğrenci sağlık merkezi (Mediko-Sosyal Merkezi) olmasına rağmen, bu merkezlerde sağlık hizmetleri genellikle hasta olanların muayenesi ile sınırlı kalmaktadır.

Üniversite çağına gelen bütün öğrencilerin özellikle koruyucu sağlık, sağlığın geliştirilmesi konularında ve ayrıca, cinsel sağlık üreme sağlığı (CSÜS) gibi mahremiyet arz eden konularda, bilgilendirme – danışmanlık ve klinik hizmet gereksinimlerinin rutin hizmetlere entegre edilerek öğrenci sağlık merkezlerinde karşılanması ihmal edilmemesi gereken bir konudur.

Başkent Üniversitesi- Bağlıca Kampüsü öğrenci sağlık merkezinde de öğrencilere daha kapsamlı; koruyucu sağlık, sağlığın geliştirilmesi ve CSÜS konularında rutin danışmanlık ve klinik hizmeti verilmesine yönelik araştırma ve incelemeler şeklinde hazırlık çalışmaları BÜKÇAM tarafından yapılmıştır.

Planlanan çalışmanın amacı

- Koruyucu sağlık, sağlığın geliştirilmesi ve Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı (CSÜS) bağlamında danışmanlık ve klinik hizmetlerin, merkezdeki mevcut hizmetlere entegrasyonunun sağlanması,
- Farklı fakültelerde öğrenim gören gönüllü öğrencilerin eğitilerek akran eğiticisi faaliyetleri gerçekleştirmelerinin sağlanması,
- Bazı fakültelerde tercihen birinci sınıf öğrencilerinin CSÜS, madde bağımlılığı, beslenme, hijyen, koruyucu sağlık, sağlığın geliştirilmesi ve erken tanı gibi konularda bilgilendirilmesi

Planlanan Faaliyetler

- Öğrenci sağlık merkezinin alt yapısı, fiziki koşulları, donanımı ve insan gücü ile ilgili mevcut durum saptandıktan sonra fizik mekanının uygun, (jinekolojik muayene birimi, genital yol enfeksiyonları (GYE)/ cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların (CYBE) mikroskopik tanısı, insan gücünün yeterli hale getirilmesine (mevcut personele ek olarak 1 pratisyen hekim, 1 hemşire, 1 psikolog sağlanması), verilecek hizmetlerde danışmanlık/ klinik hizmet sunabilecek şekilde düzenlenmesine ihtiyaç olduğu saptanmıştır.
- Öğrenci sağlık merkezinde öğrencilere yönelik bilgilendirme, eğitim, iletişim, ve danışmanlık hizmetlerini verecek olan hekim, psikolog ve hemşirenin, uluslararası standartlara göre hazırlanmış olan “Hizmet Sunanlar İçin Gençlik Dönemi Koruyucu sağlık, Sağlığın geliştirilmesi ve Üreme Sağlığı/Cinsel Sağlık Eğitim Programı” doğrultusunda adaptasyonunun sağlanması,
- Bağlıca Kampüsü Öğrenci Sağlık Merkezinde sunulacak olan “sağlığın korunması ve geliştirilmesi, cinsel ve üreme sağlığı hizmetleri, (1) bilgilendirme, (2) danışmanlık ve (3) klinik hizmetler” olmak üzere üç ana grupta planlanarak içerik ayrıntıları da belirlenmiştir.

Danışmanlık hizmetleri: Daha çok bireysel olmak üzere, cinsel sağlık / üreme sağlığı, gebelikten korunma yöntemleri, CYBE – (HIV ve AIDS, gonore, sifilis , hepatit B, genital siğiller vs.) genital yol enfeksiyonları (vajinit, servisit, v. kandidiyazis, vs.), madde bağımlılığı (Sigara, alkol vs.), beslenme, hijyen, toplumsal cinsiyet ve ayrımcılığı, şiddet ve cinsel istismar, psiko-sosyal gelişim gibi konularda öğrencilerin sağlık merkezini kullanımı, sağlık hizmeti gereksinimlerinin, beklentilerinin ve önerilerinin belirlenmesi amacıyla Ocak 2012’de 250 öğrenciye anket uygulanmış, bu çalışmadan yapılması gerekenler için son derece yol gösterici bulgular elde edilmiş olup, çalışma sonuçları Sn. Rektöre, ve Sağlık Merkezinden sorumlu Sn. Rektör Yardımcısına Rapor halinde iletilmiştir. Ancak bu dönemde ülkede uygulanmakta olan sağlık sisteminde yapılan köklü değişiklikler, gerekli altyapının çeşitli nedenlerle sağlanamaması vb. gibi nedenlerle hedeflenenlerin uygulama aşamasına geçirilmesi gerçekleştirilememiştir.

UNFPA/Azerbaycan İşbirliği: Ev-içi Şiddet Mağduru Kadınların Sosyal ve Ekonomik Yönden Güçlendirilmesi ve Azerbaycan’da Toplumsal Cinsiyet Farkındalığının Artırılması Projesi

Yürütücü: Avukatlar Konfederasyonu, Azerbaycan Kadın, Aile ve Çocuklardan Sorumlu Devlet Komitesi ve Uluslararası Göçmen Organizasyonu işbirliği
Destekleyen Kuruluş: UNFPA- Azerbaycan ülke ofisi, Avrupa Komisyonu
Başlangıç -Bitiş Tarihi: Şubat 2013- Ekim 2013

“Ev-içi Şiddet Mağduru Kadınların Sosyal ve Ekonomik Yönden Güçlendirilmesi ve Azerbaycan’da Toplumsal Cinsiyet Farkındalığının Artırılması Projesi”nin temel amacı, UNFPA- Azerbaycan Ülke Ofisi ve Avrupa Komisyonun finansal desteğiyle; Avukatlar Konfederasyonu, Azerbaycan Kadın, Aile ve Çocuklardan Sorumlu Devlet Komitesi ve Uluslararası Göçmen Organizasyonu işbirliği ile yürütülmüştür. Projenin temel amacı Azerbaycan’da beş bölgede kurulan ancak henüz akredite olmamış ve şiddet mağdurlarına hizmet veren Destek Merkezlerinin kapasitelerinin güçlendirilmesidir. Proje kapsamında ayrıca, destek merkezi çalışanlarının yanında proje bölgesi olarak seçilen Kaçmaz Bölgesi hastanesinde görevli hekimlerin ve yine aynı bölgede görevli kolluk kuvvetlerinin de eğitilmesi planlanmıştır. Proje kapsamında yapılacak eğitimler için 2013 yılı Ocak ayında UNFPA Azerbaycan ülke ofisi tarafından BÜKÇAM’dan teknik destek istenmiştir. 22 Şubat 2013’de Üniversitemiz Rektörü tarafından ilgili protokol imzalanmış ve proje kapsamında biri Destek Merkezi çalışanlarının eğitimlerinde; diğeri hekimlerin ve kolluk kuvvetlerinin eğitimlerinde kullanılmak üzere Prof. Dr. Ayşe Akın ve Öğr. Gör. Ezgi Türkçelik tarafından iki eğitim rehberi hazırlanmıştır. Eğitim kitapları ve materyalleri BÜKÇAM ekibi tarafından İngilizce olarak hazırlanmış ve

Azerbaycan Türkçesine çevirisi yaptırılmıştır. Destek merkezi çalışanlarının eğitimi 15-19 Temmuz 2013 tarihleri arasında Bakü'de gerçekleştirilmiştir. Lenkeran, Kaçmaz ve Abşeron bölgelerinden gelen 10 kişilik destek merkezi çalışanlarına 5 gün süren interaktif bir eğitim verilmiştir. Prof. Dr. Ayşe Akın, Psikolog Ezgi Türkçelik ve Sosyal Hizmet Uzmanı Sultan Çamur Karataş bu eğitimlerde eğitici olarak görev almıştır. Eğitim sırasında, kadın ve çocuklarla ilgili ülkede yürütülen çalışmalardan sorumlu olan Azerbaycan Devlet Komitesinin başkanı Bakan Hicran Hüseyinova makamında, eğitim ekibi tarafından ziyaret edilmiştir.

Proje pilot bölgesi olan Kaçmaz'da hekimlerin ve polislerin kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığı konusunda bilgilendirilmesi amacıyla düzenlenen eğitimler **8-13 Eylül 2013** tarihlerinde Kaçmaz'da gerçekleştirilmiştir. Eğitimlerde BÜKÇAM'dan Prof. Dr. Ayşe Akın ve Psk. Ezgi Türkçelik eğitici olarak görev almıştır.

Eğitimler için hazırlanmış olan rehberler, eğitimlerden alınan geri bildirimler çerçevesinde tekrar gözden geçirilmiş ve son hali verilerek, UNFPA-Azerbaycan ülke ofisine çevirilerinin yapılması için gönderilmiştir. İki rehber kitap, Azerbaycan Türkçesi'ne çevirisi yapılarak basılmış ve halen ülke düzeyinde kullanılmaktadır.

Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadele Polis Eğitimi, Kaçmaz, Azerbaycan - 2013

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Koruma ve Destek Projesi

Yürütücü: BÜKÇAM, Internationaler Bund (IB) ve Düzce-Nilüfer Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi (NKK)

Destekleyen Kuruluş: Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti

Çalışmanın yürütüldüğü tarihler: 2 Şubat 2014 -31 Aralık 2015

Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı) tarafından ortaklaşa finanse edilen “**Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Koruma ve Destek Projesi**”; Internationaler Bund (IB), BÜKÇAM ve Nilüfer Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi (NKK) işbirliği ile Ankara, Düzce, Nevşehir ve Kırşehir olmak üzere 4 ilde yürütülmüştür.

Projenin genel amacı Türkiye’de şiddete maruz kalan kadınlara yönelik destek hizmetleri geliştirerek kadınların şiddete karşı korunmasının sağlanmasıdır. Proje kapsamında yürütülecek olan çalışmalarda özellikle kadına yönelik şiddetle mücadelede yerel STK’ların kapasitesinin güçlendirilmesi, STK’lar ve kamu kuruluşları arasında ortaklıkların, iletişim ve işbirliklerinin artırılması ve hizmetlerin daha fazla kadına ulaşması hedeflenmiştir.

Dört ilde yürütülen projenin koordinatörlüğünü Prof. Dr. Ayşe Akın yürütmüştür. Öğr. Gör. Ezgi Türkçelik proje asistanı, Öğr. Gör. Dr. Nihal Bilgili ve Öğr. Gör. Dr. Sare Mıhçıokur araştırmacı olarak görev yapmıştır.

Proje faaliyetleri Ankara, Düzce, Nevşehir ve Kırşehir’de, yerel STK’lar ve diğer yetkililerle işbirliği içinde yürütülmüş ve amaçlara yönelik birçok faaliyet gerçekleştirilmiştir.

Proje Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler:

Proje açılış toplantıları: Proje illerinde ilgili kurum ve STK'lara proje tanıtımının yapıldığı toplantılar gerçekleştirilmiştir. Düzce'de 21 Mayıs 2014'te, Nevşehir'de 23 Haziran 2014'te ve Ankara'da 30 Eylül 2014'te gerçekleştirilen bu toplantılara kamu kuruluşlarını ve STK'ları temsilen her bir ilde ortalama 50'şer kişi katılmıştır.

Danışma Toplantıları: Proje illerinin her birinde ikişer danışma toplantısı yapılmıştır. Danışma toplantılarının amacı kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarında yer alan kamu kurumları ve STK'ların bu alanda yaptığı çalışmaları ortaya koymak, KYŞ vakalarında il düzeyinde nasıl bir hizmet sunumu sağlandığını belirlemektir. Bunun yanında çalışmalarda aksayan yönlerin, sorunların ve güçlü yönlerin ortaya konması ve katılımcıların bu konudaki önerilerinin alınması amaçlanmıştır. Ankara'da 4 Kasım 2014 ve 2 Aralık 2014; Düzce'de 28 Kasım 2014 ve 10 Aralık 2014; Nevşehir'de 8 Aralık 2014 ve 13 Ocak 2015 tarihlerinde toplantılar gerçekleştirilmiştir.

STK ve Kamu Araştırması: Proje illerinde kadına yönelik şiddet alanında çalışan STK'ların ve kamu kurumlarının KYŞ ile mücadele konusunda gereksinimlerinin ve faaliyetlerinin tespiti amacıyla durum saptama araştırması, Dr. Sare Mihçioğur ve Dr. Nihal Bilgili tarafından yürütülmüştür. Araştırma Haziran-Ağustos 2014 zaman aralığında tamamlanmıştır. STK ve kamu kuruluşlarında doldurulan soru formlarının içerik analizleri araştırmacılar tarafından raporlanmış ve proje çerçevesinde eğitime alınacak STK'lar belirlenmiştir. Araştırma sonuçları projede yapılacak eğitimlerin içeriğinin geliştirilmesinde kullanılmış ve 2 ayrı sonuç raporu hazırlanmıştır.

STK kapasite geliştirme eğitimleri için kaynak kitap hazırlanması, (Aralık 2014 - Mart 2015): Psikolog Ferda Öztürk tarafından eğitimlerde kullanılmak üzere kaynak kitap, eğitici rehberi ve sunumlar hazırlanmıştır.

STK Kapasite Geliştirme Eğitici Eğitimi

(7-11 Nisan 2015): STK eğitimlerini yürütecek ekibin ortak dil geliştirmesi ve kaynak kitap ve eğitici rehberinin değerlendirilmesi amacıyla Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Projede Sosyal Hizmet Uzmanı Sultan Çamur Karataş, Başkent Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü Öğretim görevlisi Bülent İlik ve Uzman Psikolog İdil

Cemre Öztep eğitici olarak görev almıştır. Prof. Dr. Ayşe Akın, SHU Sultan Çamur Karataş, Psk. Ezgi Türkçelik, Öğr. Gör. Sosyal Hizmet Uzmanı Bülent İlik tarafından hazırlanma ve materyallerle destekleme sürecine katkı verilmiştir. Ayrıca eğitimlerin etkisinin ortaya konması amacıyla ön-son test ve eğitim ve oturma değerlendirme formları hazırlanmıştır.

Ulusal ve Uluslararası İyi Uygulamalar Araştırması: Kadınlara yönelik şiddet konusunda daha önceki yıllarda STK'lar tarafından uygulanmış ve KYŞ ile mücadele konusunda örnek teşkil edebilecek çalışmalar uygulayıcılarla yüz yüze görüşmeler yapılarak incelenmiş ve 15 ulusal "İyi Uygulama" belirlenmiştir. Uluslararası iyi uygulamalar araştırması proje ortağı IB tarafından yapılmış ve 10 uluslararası iyi uygulama saptanmıştır. Her iki araştırmanın raporları hazırlanmıştır.

İyi Uygulamalar Toplantısı: Ulusal ve uluslararası iyi uygulama örneklerinin STK ve ilgili kamu kuruluşlarıyla Ankara'da paylaşıldığı İyi Uygulamalar Toplantısı, 2 Haziran 2015'de düzenlenmiştir.

Kurumsal İyi Uygulama Örneklerinin Sunumu

Kolaylaştırıcı: Prof. Dr. Ayşe Akın Katılımcı Kuruluşlar

- Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA)
- KAMER Vakfı
- Kadın Dayanışma Vakfı
- Van Kadın Derneği (VAKAD)
- Mor Çatı Vakfı
- Uçan Süpürge Derneği

Sivil Toplum Örgütlerince Yürütülen, Proje, Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları

Kolaylaştırıcı: Dr. Bülent İlik Katılımcı Kuruluşlar

- Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği
- Engelli Kadın Derneği
- Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı
- Cinsiyet Eşitliğini İzleme Derneği
- KAOS- GL Derneği

Kuruluşlarca Yürütülen ve Şiddete Uğrayan Kadınlara Verilen Hizmet Çalışmaları

Kolaylaştırıcı: Dr. Nihal Bilgili Aykut

Katılımcı Kuruluşlar:

- Ankara Üniversitesi Ev İçi Adalet Birimi
- Ankara Üniversitesi Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi
- Ankara Barosu Gelincik Projesi
- ASP İl Müdürlüğü Faillele Çalışma Programı
- Hürriyet Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı

Kapasite geliştirme eğitimleri: Her bir proje ilinde kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet ve STK işleyişi bileşenlerinden oluşan 6 günlük, STK'lar için kapasite geliştirme eğitimleri gerçekleştirilmiştir. 27 Temmuz - 1 Ağustos 2015 Nevşehir, 3- 8 Ağustos Ankara'da 14 -19 Eylül 2015 tarihleri arasında ise Düzce'de tamamlanmıştır.

- Koruma ve Destek Programının hazırlanması amacıyla KYŞ konusunda deneyimli 10 kişilik bir uzman kadrosu oluşturulmuş ve çalışma grubu tarafından 12-14 Temmuz 2015 tarihlerinde Ankara'da çalıştay yapılmıştır.

- Hazırlanan koruma ve destek programının STK'lar ve kamu kurumları ile paylaşılması, görüşlerinin alınması ve STK ve kamu kurum ve kuruluşları arasında iş birliğinin sağlanması amacıyla her bir proje ilinde 3 günlük yuvarlak masa tartışmaları ve atölye çalışmaları yapılmıştır.

İş birliği toplantısı sırasında ve sonrasında İl düzeyinde kadına yönelik şiddetle mücadelede sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşlarının üst düzey yetkililerine ve bazı STK'lara ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda ziyaret edilmiş olan kurumlar:

Nevşehir Valiliği, Nevşehir Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü; İl Emniyet Müdürlüğü; Nevşehir Belediyesi; Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Rektörlüğü. Düzce Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Düzce Belediyesi, Düzce İl Emniyet Müdürlüğü, Düzce Valiliği. Aile ve Sosyal Politikalar Ankara İl Müdürlüğü,

Çankaya Belediyesi Eşitlik Birimi, Ankara Barosu Gelincik Merkezi ve Kadın Dayanışma Vakfı ziyaret edilmiş ve çalışmaları hakkında bilgi alınmıştır.

Ayrıca iş birliği toplantıları sırasında kamu ve STK temsilcileri tarafından belirtilen talepler ilgili kurumlara iletilmiştir.

İllerden alınan geri bildirimler sonrasında "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Koruma ve Destek Programı Uygulama Rehberi"ne son hali verilmiş ve 700 adet bastırılarak dağıtımı yapılmıştır.

Her bir proje ili için İşbirliği metinleri hazırlanmış ve kurumların üst düzey yetkililerinin onayına sunulmuştur.

- Proje süresince Kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık/ bilinç artırma amacıyla 3000 poster basılmış ve dağıtımı yapılmıştır. Ayrıca IB sorumluluğunda 1 TV spotu hazırlanmıştır. Kanal B Biz Bize programında konu ile ilgili 3 TV programı gerçekleştirilmiştir.

Kapanış toplantıları: Proje çalışmalarının değerlendirilmesi ve sonuçların duyurulması amacıyla Nevşehir-Kırşehir'de 21 Aralık, Düzce'de 24 Aralık ve Ankara'da 28 Aralık 2015 tarihlerinde kapanış toplantıları gerçekleştirilmiştir.

- Proje sonunda proje değerlendirme raporları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Merkezi Finans ve İhale Birimine teslim edilmiştir.

Sağlık Sektörü Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Müdahale Kapasitelerinin Artırılması Eğitimi 6-11 Haziran 2016, BAKÜ

Yürütücü: Azerbaycan Sağlık Bakanlığı

Destekleyen Kuruluş: Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu-Azerbaycan Ofisi

Teknik Destek: BÜKÇAM

Başlangıç ve Bitiş Tarihi: Nisan 2016 - Temmuz 2016

“Sağlık Sektörü Çalışanlarının Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Müdahale Kapasitelerinin Artırılması Eğitimi”, Azerbaycan Sağlık Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu-Azerbaycan Ofisi işbirliği ile düzenlenmiştir. Eğitim programının hazırlanması konusunda UNFPA-Azerbaycan Ofisi BÜKÇAM’dan teknik destek talep etmiştir. Program, kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddet mağdurları ile doğrudan temas kurma olanağına sahip sağlık profesyonelleri için tasarlanmıştır. Ayrıca Eğitim programında, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarıyla ilgilenen profesyonellere yönelik bilgi ve becerinin yanında kurumsal değişikliklerin uygulanmasına yönelik de gerekli bilgiler sunulmuştur.

6-10 Haziran 2016 tarihleri arasında tam gün olarak planlanan eğitim sağlık profesyonellerinin toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, nedenleri ve dinamikleri toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalan hastaların tespit edilmesi ve uygun bakım, destek ve yönlendirme sağlanması konusunda bilgi ve becerilerini güçlendirmeyi amaçlamıştır. Ayrıca, sağlık profesyonellerine şiddete maruz kalan kadınlarla çalışırken yerel bağlamlarına uyarlayarak kullanabilecekleri bazı araçlar (görüşme formları/ihtiyaç analizi/ güvenlik plan gibi) tanıtmayı amaçlamıştır. Programda eğiticiler ağırlıklı olarak UNFPA & WAVE (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ve Şiddete Karşı Kadınlar Ağı) tarafından geliştirilmiş olan “Doğu Avrupa ve Orta Asya’da Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Sağlık Sisteminin Yanıtının/Müdahalesinin Güçlendirilmesi” eğitim paketini izlemişlerdir (UNFPA & WAVE,2014).

Temel eğitim paketi 10 modülden oluşmaktadır. Eğitim paketine profesyonellerin yerel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak ek modüller eklenmiştir. Bu ek modüller arasında temel düzey eğitici eğitimi bileşenleri (olumlu eğitim ortamı yaratma, eğitim beceriler), toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ile ilgili Azerbaycan ulusal mevzuatı ve doğrudan mağdurlarla çalışan profesyonellerin tükenmişliği ve öz bakım becerileri ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Sağlık çalışanlarını kadına yönelik şiddet konusunda koruyucu, önleyici tedbirler gibi ilgili yasal prosedürlerle güçlendirmek için ulusal mevzuat eklenmiştir. Avukat Sevinç Aliyeva eğitim programının bu bileşenini hazırlayıp sunmuştur. Eğitim programı, sunumlar, çalışma notları, grup egzersizleri, rol play'ler ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle ilgili kısa filmlerden oluşturulmuştur.

Sağlık Bakanlığı bünyesindeki kurumlarda çalışan farklı uzmanlık alanlarına sahip (örn. Kardiyologlar, jinekologlar, pratisyen hekimler, sosyal hizmet uzmanı, psikolog, çocuk doktorları) 20 sağlık çalışanı eğitime katılmıştır. Eğitim boyunca iki bakanlık temsilcisi ve UNFPA'dan bir toplumsal cinsiyet analisti de eğitimde hazır bulundu. Eğitim sırasında ve sonrasında yapılan değerlendirmeler sonucunda eğitimin etkililiği / yararlılığının genel değerlendirmesi çok olumlu bulunmuş, katılımcıların toplumsal cinsiyete dayalı şiddet bilgisine ilişkin ön test ve son test sonuçları, katılımcı bilgisinde önemli bir artış olduğunu göstermiştir. Önceden bilgi sahibi oldukları konularda ise, katılımcıların daha kapsamlı, ayrıntılı bilgiler verdikleri ve uygulamaya yönelik bilgilerinin arttığı görülmüştür.

Azerbaycan'da Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Kadınlar İçin Yaşam Köprüleri Projesi Kapsamında “Kadın Sığınağı Personelinin Kapasitelerini Güçlendirme Eğitimi” 28 Haziran-1 Temmuz 2016 Sığınma Evi Personeli eğitimi (1), Baku Aralık 2016 Sığınmaevi Personeli eğitimi (2), Bakü

Yürütücü: Azerbaycan Genç Avukatlar Birliği,
Destekleyen Kuruluş: BM-Kadın Birimi (UN Women)

Eğitim programı, kadın sığınak personelinin kadın sığınma evi ilkeleri, şiddetten kurtulan kadınlara ve varsa çocuklarına uygun sosyal ve psikolojik destek sağlama, bireysel ihtiyaçlara yönelik sosyal destek hizmetleri sağlama konularında bilgi ve becerilerini güçlendirmeyi amaçlamıştır. Bunun yanında diğer mevcut hizmetlerle işbirliği planları ve olanakları yaratma, Psikolojik ve sosyal hizmet çalışmalarında kullanmak ve kendi uygulamalarına adapte etmek üzere güvenlik planlaması, risk değerlendirmesi, ilk görüşme, sosyal hizmet planlaması, kadınlar ve çocukların izlenmesi vb. formlar hazırlanmıştır.

Program, kadın sığınak personeli için daha kapsamlı bir programın ilk aşaması olarak tasarlanmış ve sığınak personeline psiko-sosyal destek ve sığınak işleyişi konusunda temel düzeydeki bilgiler verilmiştir. Eğitim Prof. Dr. Ayşe Akın ve Psk. Ezgi Türkçelik tarafından verilmiştir.

Katılımcılar; kadın sığınağı personeli, insan ticareti konusunda çalışan bir devlet teşkilatı uzmanı, Genç avukatlar derneği temsilcileri ve Azerbaycan'da kadına yönelik şiddetle mücadele çabalarına katkı sunan diğer STK temsilcilerinden oluşmaktadır. UNFPA ve Azerbaycan Sağlık Bakanlığı işbirliğiyle, eğitimciler tarafından sağlık profesyonelleri için düzenlenen eğitime katılan iki sağlık uzmanı da eğitime katılmıştır. Bu katılımcılar, farklı sektörler arasındaki işbirliğini ve bilgi alışverişini güçlendirmek amacıyla eğitimler tarafından özel olarak eğitime davet edilmiştir. Sağlık çalışanlarının katılımı yapılandırılmış bir sevk mekanizması olmayan Azerbaycan bağlamında özellikle önemlidir.

Azerbaycan Bölgesel Aile Destek Merkezi Çalışanlarının Eğitimi, 14-17 Kasım 2017, Mingachevir

Düzenleyen Kuruluş: UNFPA, Azerbaycan Ofisi

Birleşmiş Millet Nüfus Fonu, Azerbaycan Ofisi'nin talebiyle, Azerbaycan'da kadınlara yönelik şiddetle mücadele konusunda çalışan Aile Destek Merkezleri ve STK'ların kadrosunun kapasitelerinin güçlendirilmesi için BÜKÇAM ekibi tarafından eğitim programı oluşturulmuştur. Eğitim 14-17 Kasım 2017 tarihleri arasında Mingachevir'de gerçekleştirilmiştir. Eğitim programı, şiddete maruz kalmış kadınlara ve çocuklarına destek ve danışmanlıkta görev almış, şiddete maruz bırakılmış ancak şiddetten uzak bir yaşam kurmak isteyen kadınlara uygun psikolojik, sosyal destek hizmetlerinde görev alan aile destek merkezi personelinin bilgi ve becerilerini güçlendirmeyi amaçlamıştır. Eğitime aile destek merkezlerinin olduğu 11 bölgeden toplam 21 kişi katılmıştır. İki katılımcı ise aile içi şiddet mağdurlarına destek ve barınma hizmetleri sağlama konusunda akreditasyonu olan STK'ların çalışanlarıdır.

Eğitim programı, kadınlara yönelik şiddeti kapsamı, kadın merkezli danışma ilkeleri, hayatta kalanlara ve çocuklarına uygun sosyal ve psikolojik desteğin nasıl sağlanacağı, bireysel sosyal hizmet planları ve olanaklarının geliştirilmesi, alanda konuyla ilgili diğer hizmet verenlerle işbirliği gibi konuları içermiştir. Ayrıca Psikolojik ve sosyal hizmetlere ek olarak, katılımcılara şiddet mağdurlarına müdahalede yerel bağlamlarına uyarlayabilecekleri formlar üzerine çalışmaları da içermiştir (güvenlik planlaması, risk değerlendirmesi, ilk görüşme, sosyal hizmet kadınlar ve çocukları için planlama, izleme). Program, Azerbaycan'da yerel düzeyde STK'ların ve profesyonellerin artan çabası ve motivasyonunu sürdürmek, kadınlara yönelik şiddete özel hizmetler geliştirmek ve şiddete yönelik sektör yanıtlarını güçlendirmek açısından oldukça önemlidir. Eğitim öncesinde ve sonrasında yapılan değerlendirmeler katılımcıların bilgi düzeylerinin, şiddete yönelik tutumlarının ve hizmetlerde temel ilkeler ve yaklaşımlar ve formların kullanılması konularında anlamlı düzeyde arttığını göstermiştir.

Azerbaycan'da, yukarıda sözü edilen Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele çalışmalarının yürütülmesinin etki ve katkıları hem BÜKÇAM hem de yerelde proje çalışmalarının içinde olan UNFPA ekibi tarafından somut bir şekilde gözlenmiştir. Değnilmesi gereken en çarpıcı örnek; İlk çalışmaların yapıldığı dönemde ülkede pek çok yetkili tarafından genel olarak vurgulanan “ kadına yönelik şiddet, bizim ülkede sorun olacak düzeyde değildir” söyleminin değişmiş olmasıdır. BÜKÇAM işbirliğinde 2009 - 2017 yılları arasında birbirini izleyen ve tamamlayan çalışmalar sonunda ciddi bir bakış açısı ve söylem değişikliği olmuş ve “Kadına yönelik şiddet Azerbaycan da önemli bir sorundur ve gereği yapılmalıdır” noktasına gelinerek çalışmalar kapsamında önemli adımlar atılmıştır. Projelerden sonra da savunuculuk faaliyetleri sağlık, kolluk kuvvetleri, hukuk, sivil toplum kuruluşları vb. tarafından sürdürülmüştür. Bu başarılı adımlarda merkezimizin katkısı kadar uluslararası önemli bir kuruluş olan UNFPA Baku ofisinin konuyu sahiplenmesinin/desteklemesinin rolü büyük olmuştur.

İnsani Yardım Durumlarında Genç Dostu Sağlık Hizmetleri Projesi

Proje yürütücüsü: Sağlıkta Genç Yaklaşımlar Derneği

Destek Sağlayan Kuruluş: UNFPA ve Japonya Büyükelçiliği

Eğitim desteği: BÜKÇAM

UNFPA ve Japonya Büyükelçiliği'nin finansal desteğiyle Sağlıkta Genç Yaklaşımlar Derneği tarafından yürütülen **“İnsani Yardım Durumlarında Genç Dostu Sağlık Hizmetleri”** projesi çerçevesinde;

Göçmen Sağlığı Merkezlerinde çalışan sağlık hizmeti sunucularının Türkiye'ye Suriye, Irak ve diğer ülkelerden gelen sığınmacılara, insani yardım durumlarında genç dostu sağlık hizmetlerinin sunulması için gerekli bilgi, tutum ve davranışlar geliştirmelerine yönelik kapasitelerinin artırılması amaçlanmıştır. İnsani Yardım Durumları, Göç ve Sağlığa Etkileri, Dünyada ve Türkiye'de Gençlerin Durumu ve Savunmasız/Dezavantajlı Gençler, Gençlere Yönelik Üreme/Cinsel Sağlık Hizmetleri Konusunda Güncel Yaklaşımlar, İnsani Yardım Durumlarında Gençlere Yönelik Sağlık Hizmeti Sunumu: Deneyim Paylaşımı, Genç Dostu Sağlık Hizmet Modeli: Gençlerle İletişim ve Gençlere Yönelik Danışmanlık, Genç-Erişkin Ortaklığı ve Gençlere Ulaşmak, Türkiye'de Gençlerin Sağlığı ile İlgili Yasal Düzenlemeler ve Hizmetler, Genç Dostu Sağlık Hizmetlerinde İzleme ve Değerlendirme konularında İzmir (9-11 Ağustos 2017), Gaziantep (10-12 Ekim 2017) ve Ankara'da (7- 9 Kasım 2017) üç gün süren eğitimler verilmiştir. Bu eğitimde toplamda 75 kişinin eğitimi sağlanmıştır. BÜKÇAM'ı temsilen Dr. Sare Mıhçıokur eğitimlerin planlanması ve gerçekleştirilmesinde danışman ve eğitici olarak görev almıştır.

Çocuk Yaşta Evliliklerin Önlenmesi Projesi: Nevşehir Modeli

Yürütücü: BÜKÇAM ve UNFPA

Destekleyen Kuruluşlar: Sabancı Vakfı

Başlangıç - Bitiş Tarihi: 1 Ekim 2018 - Kasım 2019

Bu çalışmada yer alan BÜKÇAM ekibi: Prof. Dr.Ayşe AKIN, Psk. Ezgi Türkçelik, Dr. Sare Mihçioğur, Dr. Nihal Bilgili Aykut, Eğitim Hemşiresi Sevgi Balcı ve Proje Asistanı Canan Demir'dir. Projede ayrıca Nevşehir ili düzeyinde Mukaddes Eski yerel koordinatör olarak görev almıştır.

Günümüzde farklı nedenlere bağlı olarak evlenme yaşı giderek yükselse de, çocuk yaşta evlilikler Türkiye’de Kadınların ve çocukların insan hakları ve halk sağlığı açısından hâlen güncel bir sorundur. Bu sebeple, **çocuk yaşta, erken ve zorla evlilik** konusunda devam ettirilen mücadelede farklı yaklaşımlar geliştirmek zorunludur. “**Çocuk Yaşta Önlenmesi Projesi: Nevşehir Modeli** çalışması” bahsedilen perspektif ve motivasyonla BÜKÇAM ve UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu) işbirliği ve Sabancı Vakfı mali desteğiyle yürütülmüştür.

Bu proje ile ülkenin geri kalanında da kullanılabilir özellikte bir yaklaşım/ model geliştirmek hedeflenmiştir. Yerel halktan, çoğu erken yaşta evliliğe maruz bırakılmış sağlık araçları, hane ziyareti yapabilmek üzere **saha çalışanları** (Sağlık Araçları) olarak yetiştirilmiştir. Toplum tabanlı bu modelin ileride yapılacak benzer çalışmalara örnek teşkil etmesi amaçlanmıştır.

TÜİK istatistiklerine göre; 2016 yılında Nevşehir’de toplam evlenme sayısı 2188, 16-17 yaş grubunda evlenen kız çocuk sayısı 196’dır. Kız çocuk evlenmelerinin toplam evlenmeler içindeki oranı ise %9’dur. Bu verilere ek olarak **Nevşehir**, çocuk yaşta evliliklerin olumsuz sonuçlarının yaşandığı ve aynı zamanda ilgili bakanlık yazısı gereği ‘**Erken Yaşta ve Zorla Evliliklerle Mücadele Acil Eylem Planı**’ hazırlamış olan illerimizden de biridir.

Projenin Amacı: Nevşehir il merkezinde, çocuk yaşta evliliklerin özellikle sağlık sonuçları konusunda faaliyet gösteren çeşitli kamu kurum, kuruluş ve STK’ların çalışmalarına, kurumlar arası işbirliği mekanizmalarına destek olmak ve “**sağlık aracıları**” yetiştirerek toplumun konuyla ilgili farkındalığını arttırmak projenin başlıca amacıdır.

Sağlık aracı kimdir?

Sağlık aracıları, bu çalışmada çocuk yaşta evliliklerin sağlık sonuçları konusunda toplumda farkındalık yaratmaya çalışan ve bu amaçla yetiştirilen kişilerdir. Sağlık aracıları,

- Çocuk yaşta evlendirilme riski altındaki kız çocukları, çocuk yaşta evlendirilmiş genç kadınlar ve genç erkekler için olası risklerin toplum tarafından bilinir olması,
- Sağlık hizmetlerine erişimin önemi konusunda toplumda farkındalığın oluşturulması amacıyla çalışmalar yapar.
- Ebeveynler, kadınlar, kız çocukları, oğlan çocukları ve sağlık çalışanları arasında köprü oluşturur ve onların sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını kolaylaştırır.

Proje Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler

Açılış Çalıştayı: Projenin Açılış Çalıştayı 27-28 Aralık 2018 tarihlerinde Nevşehir’de yapılmıştır. İki gün süren açılış çalıştaya kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi ve Nevşehir Barosu’ndan toplam 45 kişi katılmıştır. 2 gün süren açılış çalıştayı 2 bölümden oluşturulmuş olup;

İlk bölümde projenin amacı tanıtımı ve faaliyetleri anlatılmıştır. Ayrıca Nevşehir’de yerel düzeyde yapılan çalışmalar konusunda tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, STK’ların, proje ekibinin bilgi sahibi olmasını sağlamak amacıyla Erken yaşta ve Zorla Evliliklerin Önlenmesi İl Eylem Planı, Yerel Eşitlik Eylem Planı ve Nevşehir’de konu ile mevcut durum ve veriler ile ilgili sunumlar gerçekleştirilmiştir.

İkinci bölümde ise: Katılımcılarla bir grup çalışması gerçekleştirilmiştir. Nevşehir’de çocuk yaşta evliliklere dair farkındalık seviyesinin, Nevşehir’deki kamu kurumlarının konuya yaklaşımının ve vaka yönetiminde kurumlar arası koordinasyonun nasıl işlediği tartışılmıştır. Ayrıca yerel düzeyde çocuk yaşta evliliklerin önlenmesi için atılması gereken adımlar ve çözüm önerileri tartışılarak şekillendirilmiştir.

İhtiyaç analizi raporu hazırlanması ve faaliyet çerçevesinin belirlenmesi: İhtiyaç analizi raporu, Nevşehir merkezinde yürütülecek proje çalışmalarına kaynaklık etmesi amacıyla mevcut durum ve proje öncesinde yapılmış çalışmalara ilişkin kısa bir bilgi vermek, proje faaliyet çerçevesini yerelin ihtiyaçları doğrultusunda gözden geçirmek, paydaş kurumların çocuk yaşta evliliklere ilişkin çalışmalarını, tutum ve yaklaşımlarını saptamak amacıyla hazırlanmıştır. Rapora dayalı proje faaliyet çerçevesi yenilenmiş ve proje kapsamında gerçekleştirilecek izleme/değerlendirme ve iletişim/savunuculuk faaliyetlerine ilişkin stratejiler belirlenmiştir.

Sağlık araçları, sağlık hizmet sunucuları ve diğer hizmet sunucularına yönelik kapasite geliştirme eğitim modüllerinin geliştirilmesi: Yürütülen projenin amaçları doğrultusunda, sağlık araçlarının eğitiminde kaynak oluşturmak üzere “Sağlık Araçları için Kaynak Kitap”; sağlık çalışanları ve diğer hizmet sunucuları için ise yürütülen proje, konu içeriği ve bazı teknik konularda bilgi içeren “Sağlık Çalışanları ve Sosyal Hizmet Sunucuları için Kaynak Kitap” olmak üzere 2 ayrı kaynak kitap, BÜKÇAM danışmanları/ekibi tarafından hazırlanmıştır.

Kaynak kitapta proje amaçları, çocuk yaşta evliliklerle ilgili tanım ve kavramlar, dünya, Türkiye ve Nevşehir ili düzeyinde görülme sıklığı, bu evliliklerin yoksulluk, eğitimsizlik, toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve geleneksel uygulamalar gibi hazırlayıcı nedenlerine yer verilmiştir.

Daha sonraki bölümlerde ise çocuk yaşta yani 18 yaş ve öncesinde yapılan evliliklerin yol açtığı hak ihlalleri ve genel sonuçlarına değinilmiş; ayrıca projenin temel amacı gereği sağlık sonuçları konusunda ayrıntılı bir bölüme yer verilmiştir. Çocuk yaşta evliliklerin özellikle sağlık sonuçlarına odaklanan projede, sağlık aracılarının yapacağı ev ziyaretleri ve mahalle programları ile aileleri, toplumu bilgilendirmelerini hedefleyen farklı bir modelin geliştirilmesi amaçlandığı için, kaynak kitaplarda sağlık aracısının tanımı, görevleri - faaliyetleri de tanımlanarak yapacakları ziyaretlerde kullanacakları kayıt formları ve saha bilgilendirme broşürlerine yer verilmiştir.

Her iki kaynak kitapta da çocuk yaşta evliliklerle mücadelede uluslararası ve ulusal mevzuat; ulusal mekanizma, gerektiğinde başvurulabilecek kurum ve kuruluşlarla ilgili bilgiler de yer almıştır. Ayrıca, kaynak kitaplarda, Kadına Yönelik Şiddetle başarılı mücadele için sektörler ve disiplinler arası mücadelenin önemi ve mekanizması özellikle sağlık sektörü ve psiko sosyal destek sağlayıcı kurumlar vurgulanmıştır.

Her iki kaynak kitap sağlık araçları eğitiminde, sağlık hizmet sunucuları ve sosyal hizmet sunucuları bilgilendirme toplantılarında kendilerine çoğaltılarak verilmiş ve çalışmalarını sırasında kullanmaları ve kitaplara geri bildirim vermeleri istenmiştir. Projenin ilerleyen döneminde gerek eğitimcilerin / danışmanların kendi gözlemleri gerekse kullanan grupların geri bildirimlerine göre her 2 kaynak kitapta gerekli uyarlamalar yapılarak kitapların son biçimleri oluşturulmuş ve basımı tamamlanarak dağıtımı yapılmıştır.

Sağlık araçlarına yönelik eğitim: Sağlık aracısı seçimi aşaması, projenin en önemli aşamalarından biridir. Bu projenin esas önemli yönü yerelde kapasite yaratmaktır. Bu bağlamda sağlık araçlarının yerel halktan, kalıcı özellikte

olan kişiler olmasının uygun olduğu düşünülmüştür. Proje ekibi tarafından yerelden alınan geri bildirimler doğrultusunda sağlık aracılarının seçimi için aşağıdaki kriterler belirlenmiştir.

1. 25-50 yaşlarında kadın (çalışma için uygun, ikna edici, yerel tarafından benimsenmiş kişiler varsa yaş aralığı genişletilebilir) olması,
2. Erken yaşta evlilik deneyimi olan (tüm araçlar için geçerli olmayabilir sağlık araçları arasında bu grubun temsil edilmesi önemli),
3. Seçilecek 3 erkek sağlık aracısının üniversite öğrencisi olması ve erkek sağlık araçlarının ev ziyaretlerinde değil daha çok mahalledeki farkındalık çalışmalarında (kahvehane ziyareti muhtar toplantısı gibi) yer alması,
4. Çalıştayda önerilen ve lokal/ yerel koordinatör tarafından seçilen mahallelerden veya bu mahallelerde rahatlıkla çalışma yapabilecek kişiler olması,
5. 25 kadın sağlık aracısının saha çalışmasına zaman ayırabilecek, sözü dinlenen, yerel halk tarafından benimsenmiş, mahallelerde direnç yaratmayacak kişiler olması seçim kriterleri olarak belirlenmiştir.

Daha sağlıklı bir seçim yapabilmek amacıyla Lokal Koordinatör (Mukaddes Eski) tarafından, NÜKÇAM Müdürü (Doç. Dr. Leyla Kahraman) ve Valilik Eşitlik Birimi sorumlusu (Şermin Açıkgöz) ile işbirliği halinde ve bu kriterler temel alınarak sağlık araçları havuzu oluşturulmuştur 27 potansiyel sağlık aracı seçilmiştir.

Sonrasında, Çocuk yaşta evliliklerin sonuçları konusunda saha çalışmaları yapma kapasitesine sahip toplamda **20 sağlık aracı** yetiştirilmiştir.

“12 yaşında zorla evlendirildim, 13,5 yaşında anne oldum. Çok çektim hâlâ da mücadeleye devam ediyorum ama bu proje bana çok şey öğretti, çok öz güven kattı, hocalarıma çok teşekkür ederim.”

Fatma Çingilitaş - Sağlık Aracısı

“15 yaşında evlendim 18 yaşında doğum yaptım ama iki çocuğum da erken doğdu. Biri yedi biri sekiz aylık. Yaşadığım sorunların erken evlilikten kaynaklandığını bu proje sayesinde öğrendim.”

Nuray Ergin - Sağlık Aracısı

Proje kapsamında kendisi de erken yaşta evlenmiş veya anne olmuş 19 kadın sağlık aracısı eğitim aldı. Yapılan ev ziyaretlerinde sağlık araçları, mahalle sakinlerini erken yaşta evliliğin sağlık sonuçları hakkında bilgilendirdi.

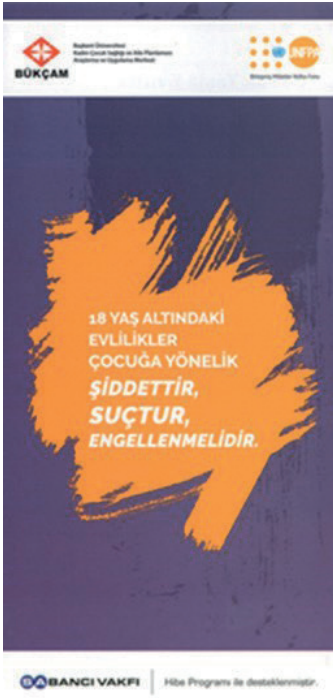
Proje kapsamında 800'ün üzerinde hane ziyareti ve 40'ın üzerinde esnaf ziyareti yapıldı.

Farklı kamu kurumlarına eğitimler verildi ve bir mekanizma oluşturulması için toplantılar yapıldı.

Sağlık çalışanları ve diğer hizmet sunucularına yönelik atölye çalışmaları

Çocuk yaşta evlilikler konusunda sağlık çalışanları ve diğer hizmet sunucularını hedef alan 2 atölye çalışması düzenlenmiştir. Bu atölye çalışmalarında sağlık çalışanları ve diğer hizmet sunucuları, çocuk yaşta evliliklerde yasal durum, mekanizma, sağlık sonuçları ve aynı zamanda sağlık araçları tarafından yapılacak saha çalışmaları konusunda bilgilendirilmiştir. Bu çalışmalarla, sağlık araçlarının yürüteceği saha çalışmaları sırasında ve sonrasında ortaya çıkacak hizmet ihtiyacı ve kurumlara yapılması gereken yönlendirmeler göz önünde bulundurularak sağlık araçlarına destek olmak üzere çalışanların kapasitelerinin güçlenmesi hedeflenmiştir.

Sağlık araçlarının saha çalışmaları

20 sağlık aracı tarafından her ay 200 tane hane ziyareti ile proje sonuna kadar toplamda yaklaşık 1000 hane ziyareti gerçekleştirilmiştir. Saha çalışmaları için 10 merkez mahallede 20 sağlık aracı tarafından çalışma yapılması planlanmıştır. Mahalle seçimi konusunda özellikle konuyla ilgili çalışma yapan yerel kurum ve kuruluşların, Baro, STK'lar, üniversiteler dahil olmak üzere görüşlerinin alınması ve onların yönlendirmesi çerçevesinde çalışmaya başlanması gerektiği düşünülmüştür. Buna paralel olarak, Açılış çalıştayında grup çalışmalarında katılımcılara hangi mahallelerde çalışma yapılmasını önerdikleri sorulmuş, katılımcılar tarafından belirlenen 7 mahalle çalışma yapılacak mahalleler olarak belirlenmiştir. Mahalleler konusunda Lokal koordinatöre, Valilik Yerel Eşitlik Birimi sorumlusu, Nevşehir Üniversitesi Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama

(NÜKÇAM) Müdürü Doç. Dr. Leyla Kahraman'a belirtilen bu 7 mahallenin uygun olup olmadığı ve çalışma yapılacak diğer 3 mahallenin seçimi konusunda görüşleri sorulmuştur. Onların görüşleri doğrultusunda çalışma yapılacak mahallelere karar verilmiştir.

Sağlık aracılarının hane ziyaretleri sırasında çekilmiş bir fotoğraf

Sağlık aracılarının esnaf ziyaretleri sırasında çekilmiş bir fotoğraf

Sağlık araçları için süpervizyon toplantıları

Sağlık aracılarının sahada yaptıkları çalışmalara destek olmak ve karşılaştıkları sorunlara çözüm bulmak amacıyla düzenli aralıklarla BÜKÇAM-eğitim hemşiresi Sevgi Balcı tarafından süpervizyon toplantıları gerçekleştirilmiştir.

Daha etkin bir müdahale mekanizması oluşmasına katkı sağlamak ve işbirliği ağını güçlendirmek amacıyla il düzeyinde yuvarlak masa toplantıları gerçekleştirilmiştir. BÜKÇAM merkez ekibi ve UNFPA yetkililerinin de katılımı ile gerçekleştirilen toplantılarda; ilgili kamu kurumları, STK'lar, üniversitenin ilgili bölümleri ve muhtarlar da yer almıştır.

Çocuk haklarına ve cinsiyet eşitliğine duyarlı bir haber dilinin geliştirilmesi konusunda yerel medya kuruluşlarına yönelik çalıştay

Yerel medyanın çocuk yaşta evlilikler konusunda duyarlılığı artırılmış ve çocuk haklarını gözetin bir haber dilinin benimsenmesine katkı sağlanmıştır.

Hem projeyi tanıtmaya hem de çocuk yaşta evlilikler konusunda farkındalık yaratmaya yönelik **broşür, poster ve afişler** hazırlanmıştır. Mahalleler düzeyinde 10 farklı toplantı yapılarak **250 ebeveynle** farkındalık artırma faaliyetleri düzenlenmiştir.

Yerelde ve ulusal düzeyde savunuculuk faaliyetleri gerçekleştirilmiş ve yerel haber ağlarında **yayınlar** yapılmıştır.

Kurumlar arasında çocuk yaşta evliliklerin önlenmesi konusunda oluşturulmuş olan **işbirliklerinin geliştirilmesi** ve sürdürülebilir hale getirilmesi Proje Ekibi (BÜKÇAM; UNFPA ve Sabancı Vakfı) tarafından sağlanmıştır

Projenin kapanış toplantısı Kasım 2019'da geniş bir katılımıla Nevşehir'de gerçekleştirilmiştir. Proje sonuçları Valilik başta olmak üzere kamu kurumları, STK'lar, üniversite çalışanları, medya ve toplum ile paylaşılmıştır.

Sağlık Hizmetlerine Erişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Haritalama Raporunun Hazırlanması Çalışması

Yürütücü: Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği

Uzman Desteği: BÜKÇAM

Başlangıç-Bitiş tarihi: 2017- 2019

Sağlık Hizmetlerine Erişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Raporu, Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği tarafından yürütülmüş olan “Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Geliştirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi” kapsamında tematik alanlardan biri olarak hazırlanmış bir haritalama raporudur. Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Geliştirilmesi: T o p l u m s a l Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi” Mart 2017 tarihinde uygulanmaya başlanmış ve 2 yılda tamamlanmıştır. AB tarafından finanse edilen projenin yararlanıcı kurumu Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, sözleşme

makamı Merkezi Finans ve İhale Birimi ve uygulayıcı kurumu Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği’dir. Projenin hedef grubunu cinsiyet odaklı sivil toplum örgütleri, hak temelli izleme yapan diğer sivil örgütler, ilgili diğer kamu kurumları, valilikler ve büyükşehir belediyeleri ve eşitlik birimi olan ilçe belediyeleri oluşturdu. Projenin amacı doğrultusunda seçilen on tematik alanda (kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddetle mücadele, siyasal kararlara katılımı; eğitime, istihdama, din, spor, sağlık ve kentsel haklar/hizmetlere erişimde; medyada cinsiyetçilikle ve kadın/insan ticareti ile mücadelede toplumsal cinsiyet eşitliği) haritalama raporları ve izleme göstergeleri hazırlanmış olup; Proje kapsamında Sağlık tematik alanı raporu Prof. Dr. Ayşe Akın ve Öğr. Gör. Ezgi Türkçelik tarafından yazılmıştır.

Raporun amacı, sağlık hakkının hayata geçirilmesi ve sağlık hizmetlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde izleme yapabilmek için gerekli çerçevenin sunulması ve Türkiye’de sağlık alanının toplumsal cinsiyet temelli izlenmesine kaynaklık edecek araçların geliştirilmesidir. Bu raporun, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalara, toplumsal hareketlerin ve hakların hayata geçmesi için çalışan toplumsal cinsiyet temelli örgütlerin hedefi olan toplumsal dönüşüm sürecine kaynaklık etmesi hedeflenmiştir.

Proje sağlık hakkının hayata geçirilmesinde ve sağlık statüsündeki eşitsizlikler, Türkiye’de önemli ayrımcılık alanları olmayı sürdürmektedir.

Bu raporda, uluslararası sözleşmelerle ortaya konulan sağlıkta toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik norm ve standartlar incelenmiş, daha sonra Türkiye’deki yasa ve politika belgeleri bu norm ve standartlara uygunluk açısından değerlendirilmiştir. Bu alanda çalışmalar yürüten STK’ların raporlarına da erişilebildiği ölçüde yer verilmiştir. Sağlık alanında toplumsal cinsiyet temelli izlemeye kaynaklık etmesi amacıyla uluslararası düzeyde kabul görmüş göstergeler incelenmiş ve Türkiye’de verisi toplanan ve taraf olunan sözleşmelerin gereği olarak Türkiye’de toplanması gereken verilere ilişkin gösterge setleri hazırlanmıştır.

Sağlık hakkının uluslararası sözleşmelerle tanınması, devletlere sağlığın korunması, geliştirilmesi, sağlıklı olmaya engel olan koşulların ve etmenlerin ortadan kaldırılması ve insanların sağlık hizmetlerine erişiminin sağlanması konusunda belirli yükümlülükler getirmiştir. Sağlık alanında geliştirilen normlar, Birleşmiş Milletler (BM), Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği ve bu alanda çalışan uluslararası sivil toplum kuruluşları tarafından kabul edilmiş ve uluslararası mevzuat ile güvence altına alınmış temel değerlerdir. Bu değerlerin yasalarla korunması ve hayata geçirilmesi devletlerin sorumluluğudur.

Sağlık hakkının yaşama geçirilmesi sırasında yaşanan toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılıklarla mücadele etmek ve devletlerin yasalarını ve uygulamalarını insan hakları norm ve standartlara uygunluğu çerçevesinde izlemek, izleme çalışmalarının etkisini ve güvenilirliğini artırmaktadır. Bu yönde bir izleme yapmak karar vericiler için daha ikna edici ve yol gösterici olmaktadır. Sözü geçen uluslararası insan hakları belgelerine dayalı olarak, sağlık alanına ilişkin normlar altı başlık altında incelenmiştir: eşitlik ve

ayrımcılık yasağı, toplumsal cinsiyet eşitliği, insan onuruna saygı, hesap verebilirlik, katılım ve kadınların güçlenmesi. Haritalama Raporları ve özetleri ilgili okurlara sunulmak üzere elektronik kullanıma açılmış olup; Türkçe olarak basılmış; geniş özetleri de İngilizce ve Türkçe olarak yayınlanmıştır.

Rapora bu linkten ulaşılabilir: <http://www.ceidizleme.org/medya/dosya/93.pdf>

Sağlık Hizmetlerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması Güncelleme Raporu

Bu güncelleme raporu, “Sağlık Hizmetlerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması” ana raporunun hazırlanmasından sonraki üç yıllık dönemde (2017-2019), Türkiye’de sağlık hakkı ve sağlık hizmetleri alanında yaşanan güncel gelişmeleri toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden değerlendirmek üzere yazılmıştır. Güncelleme Raporu kapsamında, uluslararası gelişmeler ve ulusal politika belgeleri değerlendirilmiş; ayrıca uluslararası ve ulusal belgelerde sağlık alanında gerçekleşeceği belirtilen taahhütlerin yaşama geçirilip geçirilmediği, ne kadarının yaşama geçirildiği konusunda da bilgi vermek amaçlanmıştır.

Bu çalışmada BÜKÇAM ekibinden Prof. Dr. Ayşe Akın ve toplumsal cinsiyet uzmanı Psk. Ezgi Türkçelik Türköl tarafından yürütülmüştür.

Güncelleme raporunda ana rapordaki yaklaşım takip edilerek, öncelikle ana rapora temel oluşturan sağlık alanına ilişkin uluslararası insan hakları normları kısaca sunulmaktadır. Bu bölümü, normlara dayanak olan uluslararası sözleşme ve politika belgeleri ile ilgili güncel bilgiler takip etmektedir. Sonraki bölümde, Türkiye’de mevcut durumun analizi için mevzuattaki değişiklikler ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının politika belgeleri değerlendirilmiş ve sivil toplum örgütlerinin izleme raporlarına ve çalışmalarına yer verilmiştir. Göstergeler ve veri kaynaklarına ilişkin bölümde ana raporda da yer verilmiş olan çeşitli cinsiyet eşitliği endekslerinin güncel bulgularına değinilmiştir. Güncelleme raporu kapsamında hazırlanan ve ekler bölümünde yer verilen tablolarda ise Türkiye’deki durum ile ilgili ulaşılan son veriler sunulmaktadır.

Rapora bu linkten ulaşılabilir: <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/1080>

Sağlık Hizmetlerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Online Modülleri

Şubat- Mart 2022 tarihlerinde CEİD tarafından yürütülen proje kapsamında üretilen tüm haritalama ve izleme raporları hazırlayan uzmanlar tarafından online modüller haline dönüştürülmüştür. Modüller STK’ların, konuya ilgi duyan tüm bireyler için CEİD online eğitim portalı üzerinden erişilebilir olarak yayındadır.

Dünya Sağlık Örgütü – SEEK Araştırması (Suriyeli Genç Kadınların Üreme Sağlığı Hizmetleri Kullanımını Artırmak İçin Yeni Bir Psikososyal Müdahale Paketinin Geliştirilmesi Projesi

Yürütücü: BÜKÇAM ve Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Destekleyen Kuruluş: Dünya Sağlık Örgütü- Cenevre

Tarihi: 10 Ağustos 2017 – Haziran 2022 (Çalışma'nın özellikle Faz 1 ve 2 faaliyetleri tamamlanmış ancak Pandemi nedeni ile 3. Faza geçilememiştir)

SEEK Araştırması, DSÖ desteği ile en çok Suriyeli göçmen barındıran üç ülke olan Türkiye, Lübnan ve Ürdün'de uygulanmak üzere tasarlanmış bir araştırmadır. Bu çalışmanın Türkiye adına sorumluluğunu BÜKÇAM ile Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı üstlenmektedir. BÜKÇAM Müdürü Prof. Dr. Ayşe Akın çalışmanın koordinasyonundan sorumlu olup, BÜKÇAM Müdür Yardımcısı Dr. Nihal Bilgili Aykut BÜKÇAM adına sorumlu araştırmacı olarak görev yapmaktadır. Ayrıca Araştırmanın Ankara Üniversitesi adına Prof.Dr. Meltem Çöl esas araştırmacı olarak görev almıştır.

Projenin Amacı: SEEK Projesi temel olarak, Suriyeli sığınmacı genç kadınlar için bir müdahale paketinin geliştirilmesi ve bu paketin uygulanması ile üç farklı insani kriz ortamında (Türkiye, Lübnan ve Ürdün) cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS) hizmetlerinin kullanımındaki artışı incelemeyi amaçlamakta olup Paketin oluşturulmasında;

MISP (Asgari İlk Hizmet Paketi) kapsamında tanımlanan CSÜS içeriğiyle zenginleştirilmiş düşük yoğunluklu bir psikososyal müdahale paketinin geliştirilmesi hedeflenmekte, böylece kısıtlı profesyonel desteğin sağlanabildiği kriz koşullarında kullanılacak ve böylece göçün halk sağlığı temelindeki olumsuz etkilerini azaltmak hedeflenmektedir.

Projenin altı fazda tamamlanması planlanmıştır.

1. Faz: Müdahale paketinin geliştirilmesi
2. Faz: Müdahale paketinin çevirisi ve Ürdün, Lübnan ve Türkiye'dekullanımı için yerel olarak uyarlanması
3. Faz: Toplumtabanlı randomize kontrollüçalışma ile yerel olarakuyarlanmış müdahale paketinin kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi
4. Faz: Faz 3'te yapılan çalışma sürecinin değerlendirilmesi
5. Faz: Toplumtabanlı randomize kontrollüçalışma ile yerel olarakuyarlanmış müdahale paketinin etkililiğinin ve maliyet etkililiğinin değerlendirilmesi
6. Faz: Faz 5'te yapılan çalışma sürecinin değerlendirilmesi

Halen ilk iki faz için çalışma protokolü oluşturulmuştur. Bu iki faz için etik kurul onayları ve idari izinlearlınmış olup bunların tamamlanmasından sonra yapılacak durum değerlendirmesi sonucunda diğer aşamalar için planlama yapılacaktır.

Proje Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler: Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı'na bağlı yetkili kuruluşlara ek olarak, Dünya Sağlık Örgütü Cenevre Merkezi ve Türkiye Ofisi, üç ülke araştırma ekipleri, Ankara Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı ve çok sayıda paydaş kurum ile düzenli olarak toplantılar gerçekleştirilmekte, gerekli koordinasyon sağlanmaktadır.

Üç ülkede sürdürülen bu çalışmaların koordinasyonu, bugüne dek yapılan faaliyetlerin değerlendirilmesi ve ileriye yönelik planlamaların yapılması amacıyla, ülke ekiplerinin ev sahipliğinde dönüşümlü olarak ortak toplantılar yapılmaktadır. İlk toplantı Dünya Sağlık Örgütü Cenevre Merkezinde yapılmış olup, ikinci toplantı Ankara'da, üçüncü toplantı ise Lübnan - Beyrut'ta yapılmıştır dördüncü ortak toplantı ise DSÖ, Sağlık Bakanlığı ve üç ülkedeki araştırma ekibinin katılımıyla İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Projenin ilk iki aşamasında yürütülmesi planlanan ve tamamlanan çalışmalar şunlardır.

Hızlı toplum değerlendirmesi: Araştırmanın ilk aşamasında Suriye göçmen kadınların CSÜS durumlarının ve uygulanan asgari üreme sağlığı hizmetlerinin güncel durumuna dair bir tablo çizmek hedeflenmiştir.

Suriyeli mülteci kadınların CSÜS durumları hakkında sistematik derleme yazılması: Türkiye’deki Suriyeli mülteci kadınların CSÜS durumları hakkında yapılan çalışmaların bulgularını, bu konudaki bilgi açığını ortaya koymak ve öncelikli alanları belirlemek amacıyla Türkiye araştırma ekibi tarafından bir derleme hazırlanmış ve “Sexual and reproductive health of Syrian refugee women in Turkey: a scoping review within the framework of the MISP objectives” başlığı ile BMC Reproductive Health dergisinde yayımlanmıştır (Çöl M, Bilgili Aykut N, Usturalı Mut A.N, et al. Reproductive Health (2020) <https://doi.org/10.1186/s12978-020-00948-1>).

MISP/CSÜS Hizmetlerinin Değerlendirilmesi: BÜKÇAM sorumluluğunda yürütülen bu çalışma çerçevesinde Türkiye’de MISP çerçevesinde Suriyeli mülteci kadınlara sunulan CSÜS hizmetlerinin durumunun saptanması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın evrenini Suriyeli kadınlara üreme sağlığı hizmeti sunan ve/veya destekleyen ulusal/uluslararası kuruluşlar oluşturmaktadır. Bu çerçevede en çok Suriyeli mülteci barındıran on bir ilde 63 ulusal/uluslararası kuruluş (Göçmen Sağlığı Merkezleri, Güçlendirilmiş Göçmen Sağlığı Merkezleri, Göçmen Sağlığı Eğitim Merkezleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Suriyeli mültecilere ikinci basamak sağlık hizmeti sunan hastaneler, BM Kuruluşları, Üniversite Araştırma Merkezleri, Sağlık Bakanlığı’na bağlı idari birimler) yetkili çalışanları ile yüz yüze görüşme yöntemi ile bir anket çalışması yapılmıştır. Çalışmada üç ülkede ortak bir anket formu kullanılmıştır. Bu değerlendirmenin bulguları rapor halinde Dünya Sağlık Örgütü’ne ve T.C. Sağlık Bakanlığı’na sunulmuştur. Akabinde, akademik çalışmalara ışık tutması amacıyla raporlaştırılmıştır.

Kalitatif değerlendirmeler

Sistematik derleme: İnsani krizlerde CSÜS çıktılarını etkileyen psikososyal müdahaleleri ve teorileri tanımlamak amacıyla Dünya Sağlık Örgütü uzmanları tarafından yürütülmüştür.

Odak grup görüşmeleri: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD sorumluluğunda, Prof. Dr. Kezban Çelik ve Doç. Dr. Sedat Işıklı tarafından ikisi paydaşlarla, beşi Suriyeli kadınlarla, üçü de Suriyeli erkeklerle

olmak üzere toplamda 10 odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiş, bu görüşmelerin analizleri tamamlanmıştır. Görüşmelerde kadınların hem şu anda buldukları ülkede hem de Suriye'deyken yaşadıkları üreme sağlığı sorunları, bu sorunları nasıl yönettikleri, yardım arama mekanizmaları ve ihtiyaç duydukları psikososyal destek gibi konular tartışılmıştır. Bu bölümde sözü edilen çalışmalar raporlaştırılmıştır.

Klinik psikologlarla ve sağlık çalışanlarıyla görüşmeler: Bir önceki aşama olan odak grup görüşmelerinde ifade edilen önerileri de dikkate alarak psikososyal müdahale paketinin hazırlanmasının ardından, teknik içeriğin netleştirilmesi için insani krizler hakkında yeterli tecrübeye sahip olan psikologlarla ve üreme sağlığı uzmanları ile yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.

Psikososyal Müdahale Paketinin Geliştirilmesi, Çevirisi ve Adaptasyonu: Üç ülkede önceki aşamalarda elde edilen bilgiler ışığında Dünya Sağlık Örgütü uzmanları ve üç ülkedeki araştırma ekibinde yer alan klinik psikologların katılımıyla müdahale paketi geliştirilmiştir. İngilizce olarak geliştirilen müdahale paketi Ürdün ve Lübnan ekipleri tarafından Arapçaya, Türkiye ekibi tarafından Türkçeye çevrilmiş ve adaptasyonu yapılmıştır.

Bu aşamada, Suriyeli genç kadın mültecilerle niteliksel değerlendirmeler, Yerel Kadın Komitesi ve Toplum Koalisyonu ile önerilen değişikliklerin tartışılacağı odak grup görüşmeleri ve paydaşlarla toplantılarının yapılması planlanmış olsa da 2 yıl ciddi düzeyde devam eden Pandemi nedeni ile bu faaliyet tam olarak gerçekleştirilememiştir.

Türkiye'de Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Durum Analizi

Projeyi yürüten kuruluşlar: Uluslararası Çocuk Merkezi (UÇM) ve Başkent Üniversitesi Kadın-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi (BÜKÇAM)

Destek Sağlayan Kuruluşlar: Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Hakları Platformu adına Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı (TAPV)

Tarihi: Başlangıç 1 Eylül 2020- 15 Ocak 2021

Türkiye'de cinsel sağlık ve üreme sağlığı (CSÜS) hizmetleri ve üreme haklarının güncel durumunun ortaya konması amacıyla Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Hakları Platformu tarafından yapılacak savunuculuk çalışmalarına temel oluşturmak için Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı (TAPV) tarafından desteklenen ve Uluslararası Çocuk Merkezi (UÇM) ile Başkent Üniversitesi Kadın - Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması, Araştırma ve

Uygulama Merkezi (BÜKÇAM) tarafından gerçekleştirilen bu çalışmada yer alan ekip, (BÜKÇAM'dan Prof. Dr. Ayşe Akın, Doç. Dr. Sare Mihçioğur, Canan Demir, UÇM'den Prof. Dr. Tomris Türmen, Dr. Ayşegül Esin, Gizem Kanal)'dan oluşmuştur.

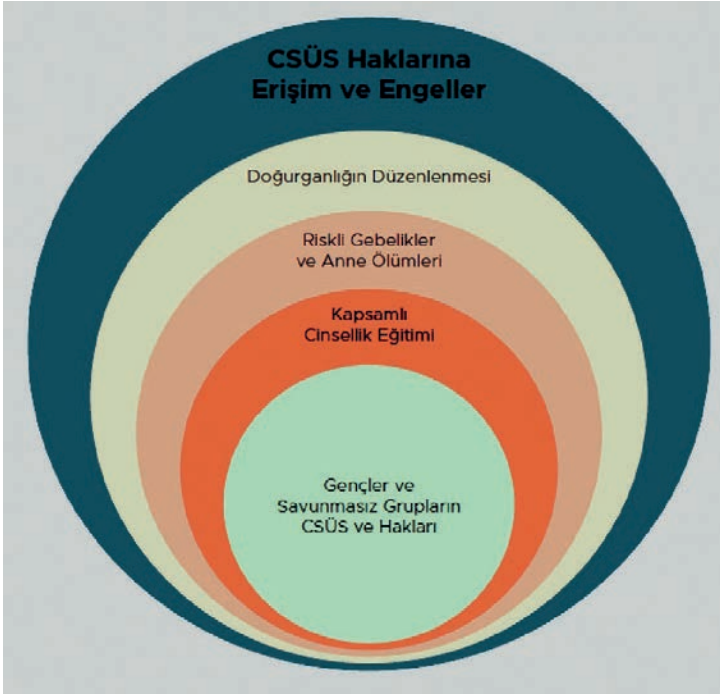
Çalışma, iki bölümden oluşmaktadır:

Birinci Bölümde; Türkiye'de CSÜS hizmetleri ve haklara erişim, riskli gebelikler ve anne ölümleri, doğurganlığın düzenlenmesi (aile planlaması-AP) karşılanamayan gereksinim, gençler, genç kadınlar, göçmen kadınlar, engelli gençler, LGBTİ+'ların CSÜS hizmetlerine erişimi ile ilgili mevcut durum ortaya konmuştur.

İkinci Bölümde; Niteliksel araştırma yöntemlerinden, derinlemesine görüşme ve odak grup tartışmaları yöntemleri kullanılarak CSÜS hizmet sunanları (Yöneticiler, CSÜS kilit kişiler, Aile Sağlığı Merkezi Aile Hekimleri, Medikososyal Merkezi Hekimleri, Ebe/Hemşire) ve CSÜS hizmetlerine ihtiyacı olan kişilerle (Yüksek Riskli Gebeler, Genç Kadınlar, Göçmen Kadınlar, LGBTİ+'lar, Ergenler, Engelliler) yapılan niteliksel saha çalışması ile Türkiye'deki CSÜS hizmetleri, uygulamaları ve deneyimleri değerlendirilmiştir.

Çalışmanın amacı: Bu çalışmada, Türkiye'de CSÜS hizmetleri ve haklara erişim, aile planlamasında karşılanmamış ihtiyaç, riskli gebelikler ve anne ölümleri, gençler, genç kadınlar, göçmen kadınlar, engelli gençler, LGBTİ+'ların CSÜS hizmetlerine erişimi ile ilgili mevcut durumu ortaya koyarak, CSÜS hizmet sunumunda açık olup olmadığı, hizmete erişimin önündeki engeller, hak ihlallerinin saptanması, CSÜS hizmetlerine toplumun her kesiminin ulaşabilmesi için stratejiler, öneriler geliştirerek hiç kimsenin geride bırakılmaması amaçlanmıştır.

Çalışmanın yöntemi: Bu çalışmada, özelden genele gidilerek aşağıdaki Şekil 1'de yer alan konu başlıkları irdelenmiştir. Savunmasız gruplar olarak gençler, göçmen kadınlar, LGBTİ+'lar ve engelliler alınmıştır.

Şekil : Araştırmada incelenen Ana Konular

Bilimsel bir bakış açısı ile güncel durumun kanıta dayalı değerlendirilmesine yönelik tasarlanan çalışmanın birinci bölümünde Türkiye'deki CSÜS hizmet durum analizi için 2 Eylül - 15 Ekim 2020 tarihinde son 6 yılı kapsayan 451.846 yayın araştırma ekibi tarafından taranmış, önceden saptanan kriterler çerçevesinde bunlardan 340'ı değerlendirmeye alınarak ayrıntılı incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde nitel araştırma kapsamında öze inen, ayrıntılı kavramayı ve araştırılan konuyu bütüncül biçimde ele almayı sağlayan verilere ulaşabilmek için derinlemesine görüşmeler ve odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Odak grup görüşmeleri aracılığıyla, grup tartışmaları üzerinden Türkiye'deki CSÜS hizmet ve politikalarının araştırma gruplarının ihtiyaçları doğrultusunda karşılanmasıyla ilgili deneyimlerin aktarılması ve hizmet açığının saptanması hedeflenmiştir.

Literatür çalışması sonucunda Türkiye'deki CSÜS hizmet sunumunda karşılaşılan engeller, hem hizmet sunan sağlık profesyonelleri hem de sağlık hizmeti alan ya da ihtiyacı olan kişiler açısından ortaya çıkan tablodaki bilgi/ bulgu boşlukları konusunda, araştırmanın ikinci fazında nitel araştırma yöntemleri ile daha ayrıntılı bilgiler elde edilmiştir.

Nitel Araştırma 15 Ekim-21 Aralık 2020 tarihleri arasında 4 araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Çalışmanın niteliksel bölümünde önceden hazırlanan araştırma “ara raporu” doğrultusunda çeşitli STK’larının, özellikle de CİSÜ Platformunda yer alan kuruluşların bu alandaki deneyimleri, görüşleri ve önerilerinin soruların oluşturulmasında yol gösterici olmuştur. Araştırmanın nitel bölümü için, Odak Grup Görüşmesi Soru Yönergesi, Derinlemesine Görüşme Soru Yönergesi ve Aydınlatılmış Onam Formları hazırlanmıştır.

Türkiye’deki CSÜS hizmetleri hem hizmeti sunan hem de hizmet ihtiyacı olan toplam 80 kişinin görüşleri, uygulamaları ve deneyimleri değerlendirilmiştir. Yarı yapılandırılmış soru yönergeleri ile toplamda 35 derinlemesine görüşme, 6 odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Sağlık hizmeti sunucularına ulaşmada kartopu yöntemi kullanılmış olup, bu kişilerle bağlantı kurma aşamasında TAPV, meslek odaları ve dernekler, görüştüğümüz diğer hekimler ve kişisel bağlantılar kullanılmıştır. Görüşmelerin büyük çoğunluğu pandemi nedeni ile internet ve telefon aracılığıyla gerçekleşmiş olup, yüksek riskli gebeler ile Ankara’da bir üniversite hastanesinde, yüksek riskli gebelik tanısı almış gebeler ile telefonda görüşülmüştür. Derinlemesine görüşmeler 60-120 dakika sürmüştür.

Çalışmadan elde edilen tüm sonuçlara ayrıntılı olarak <https://cisuplatform.org.tr/yayinlar/raporlar/> ve <https://cisuplatform.org.tr/yayinlar/videolar-ve-podcastler/> adreslerinden ulaşılabilir.

Çalışmanın sonuçlarının duyurulması 28 Nisan 2021’de online yapılmış olan toplantıda Açılış konuşmalarını takiben panel konuşmaları ile çalışmanın her bir bölümü ayrıntılı olarak katılımcı olan 220 kişi ile paylaşımı ile çalışma duyurulmuştur. <https://youtu.be/I9E4UxxtOIU>

Çalışmanın çıktıları: Çalışma sonuçları temel olarak, TAP Vakfı tarafından koordine edilen “Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı (CİSÜ) Platformu tarafından kanıta dayalı savunuculuk amaçlı kullanılacaktır/ kullanılmaktadır. Çalışma tamamlandıktan sonra, ağırlıklı olarak Uzm. Dr. Ayşegül Esin ve Doç. Dr. Sare Mihçioğur tarafından proje ekibinden Canan Demir ve Gizem Kanal’ın katkıları ile rapor olarak hazırlanmıştır (Editörler: Prof. Dr. Tomris Türmen; Prof. Dr. Ayşe Akın).

Rapor, “Türkiye’de Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Durum Analizi” Raporu CİSÜ Platformunun web sayfasında yayımlanmıştır. <https://cisuplatform.org.tr/yayinlar/raporlar/>

Ayrıca Raporun temel bulgularını içeren bilgilendirici bir video hazırlanmış olup <https://cisuplatform.org.tr/yayinlar/videolar-ve-podcastler/> adresinden ulaşılabilir. Çalışma ile ilgili sonuçların duyurulması online toplantısından sonra çalışma sonuçları geniş ölçüde medyada yer almış; incelenen konular, savunuculuk yönü bağlamında olumlu bulunmuştur.

Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Haklarının İzlenmesi Modülü

TAP Vakfı koordinasyonunda çalışmalarını sürdüren Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Platformu tarafından online bir eğitim platformu oluşturulması planlanmıştır. Platformun talebi üzerine BÜKÇAM Toplumsal cinsiyet uzmanı Ezgi Türkçelik Türkel tarafından Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Haklarının İzlenmesi konusunda bir modül geliştirilmiş ve modüllerin kayıtları Mayıs ayında tamamlanmıştır.

İğdir- Anne Ölümlerini Önleme Projesi (Anneler Yaşasın)

Proje; Ege Üniversitesi Hemşirelik Bölümü ve BÜKÇAM tarafından Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı'nın desteğiyle İğdir'da anne ölümlerinin önlenmesi amacıyla planlanmış, İğdir Üniversitesi ile de iş birliği yapılarak yürütülmüştür. BÜKÇAM Müdürü Prof. Dr. Ayşe Akın projede hem danışman hem de eğitici olarak görev yapmıştır. Proje Ekim 2022'de başlamıştır ve Kasım 2023'te tamamlanmıştır. Proje kapsamında 21-25 Ağustos 2023 tarihleri arasında İğdir Üniversitesi ev sahipliğinde, bu konuda savunuculuk yapabilecek gruplara eğitimler verilmiştir. Ayrıca konuyla ilgili odak grup görüşmeleri ve derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Projede amaç İğdir'da önlenebilir nedenlere bağlı meydana gelen anne ölümlerinin engellenmesi sürecinde rol oynayabilecek çeşitli kurum ve kuruluş ve toplum önderi olan kişilerin- grupların (öğretmenler, muhtarlar ve din görevlilerinin bilgilendirilmesi ve farkındalıklarının artırılmasıdır. Proje'de konumu bağlamında son derece önemli olan İğdir İl Sağlık Müdürlüğü de bilgilendirilmiş olup destekleri sağlanmıştır.

<https://www.ilksesgazetesi.com/guncel/egeli-akademisyenlerden-kadin-sagligi-duzeyini-artirici-proje-154487>

TOPLANTILAR

BÜKÇAM ekibi, düzenli olarak her yıl Toplumsal Cinsiyet eşitsizlikleri / ayrımcılıkları ve bunun olumsuz sonuçları; önleme yolları vb. konularında duyarlılık yaratmak – amacı ile çeşitli panel, konferans, çalıştay vb. etkinlikleri düzenlemektedir. Önceleri Rektörlüğümüzün destekleri ile BÜKÇAM tarafından bağımsız olarak düzenlenirken son yıllarda Üniversitemizin Dünya Kadınlar günü bağlamında bir hafta devam eden programlar düzenlemesi ile BÜKÇAM olarak bu düzenleme içinde yer alarak etkinlikler sürdürülmektedir.

Bu bölümde, 8 Mart bağlantılı yapılan etkinliklerden bazı örnekleri bulabilirsiniz:

23 Mart 2011: Küreselleşme, Yoksulluk ve Kadın

23 Mart 2011 tarihinde “8 Mart Dünya Kadınlar Günü” kapsamında Cumhuriyet Kadınları Derneği ve Yenimahalle Belediyesi iş birliğiyle, Ankara’da “Küreselleşme Yoksulluk ve Kadın” konulu bir panel düzenlenmiştir. Aynı gün öğleden sonra katılımcıların katkısıyla bir forum yer almıştır. Panel başkanlığını CKD Genel Başkanı Av. Şenal Sarıhan yapmış, Prof. Dr Alpaslan Işıklı, Prof. Dr. Işıl Bulut, Prof. Dr Ayşe Akın, Prof. Dr. Recep Akdur, gazeteci Tuncay Mollaveyisoğlu ve Gülsefa Şen konuşmacı olarak katılmışlardır. Toplantıyı yaklaşık 250 kişi izlemiştir.

13 Nisan 2012: 8 Mart’ın Ardından Medyada Cinsiyetçiliği Tartışıyoruz

13 Nisan 2012 tarihinde üniversitemiz kampüsünde farkındalık yaratmak amacıyla Kanal B Konferans Salonu’nda “8 Mart’ın Ardından Medyada Cinsiyetçiliği Tartışıyoruz” başlıklı bir panel düzenlenmiştir. Panele, A.Ü Gazetecilik Bölümü Basın Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı’ndan Doç. Dr. Bedriye Poyraz, TRT’den Nuran Bayer, Uçan Süpürge’den Selen Doğan ve Başkent Üniversitesi Bir Elin Nesi Var Öğrenci Girişimi’nden Pınar Öner konuşmacı olarak katılmıştır. Panele, Üniversitemiz öğretim üyeleri, üniversitelerin kadın merkezlerinden ve üniversitemiz öğrencilerinden oluşan yaklaşık 120 kişi katılmıştır.

Türkiye’de;

Medya yöneticilerinin %15’inin kadın, %85’inin erkek,
Kuşe yazarlarının %12’sinin kadın, %88’inin erkek,
Televizyonların siyasi tartışma programlarına katılan konukların %11’inin kadın, %89’unun erkek,
Haber kaynaklarının %18’inin kadın, %82’sinin erkek,
Arka sayfa ‘güzellerinin’ %100’ünün kadın, %0’inin erkek,
Genel yayın yönetmenlerinin %0’inin kadın, %100’ünün erkek olduğunu
biliyor musunuz?
(Medya İzleme Grubu)

BÜKÇAM:
Fevzi Çakmak Caddesi 79. Sokak (Eski 12. Sokak) No 7/7
Bağcıbaşı / ANKARA
Telefon: (312) 212 04 34
Faks: (312) 212 75 72
bukcam@baskent.edu.tr

BÜKÇAM
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
KADIN-ÇOCUK SAĞLIĞI VE AİLE PLANLAMASI
ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

PANEL
8 MART’IN ARDINDAN
MEDYADA CİNSİYETÇİLİĞİ
TARTIŞIYORUZ!!

13 NİSAN 2012 CUMA
13.00-15.00
KANAL “B” KONFERANS SALONU
Başkent Üniversitesi Bağcıbaşı Yerleşkesi
Eskişehir Yolu 20.km - ANKARA

BİR ELİN NESİ VAR ÖĞRENCİ
GİRİŞİMİNİN (BENVOG) KATKILARIYLA

Doç. Dr. Bedriye Poyraz (A.Ü Gazetecilik Bölümü) Medyada Cinsiyetçilik: Kadının Medyada Temsil Biçimleri

Nuran Bayer (TRT – yönetmen/yapımcı)

Anaakim medyada toplumsal cinsiyete duyarlı program yapmak mümkün mü? Nasıl?

Selen Doğan (Uçan Süpürge Haber Merkezi Genel Yayın Yönetmeni) Alternatif Medyada Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Habercilik Yapmak

Pınar Öner (Başkent Üniversitesi-Bir Elin Nesi Var Öğrenci Girişimi)- Öğrenci Gözüyle Medyada Cinsiyetçilik konuları dile getirilmiştir.

15 Mart 2013: Üreme Sağlığı ve Kadın Hakları Paneli

15 Mart 2013 tarihinde BÜKÇAM tarafından 8 Mart Dünya Kadınlar günü bağlamında, üreme sağlığı ve kadın haklarına siyasetin müdahalesine dikkat çekmek, ulusal ve uluslararası düzlemde konuyu tartışmak ve farkındalık yaratmak üzere bir panel düzenlenmiştir. Panele Prof. Dr. Feride Acar ve BÜKÇAM Müdürü Prof. Dr. Ayşe Akın konuşmacı olarak katılmışlardır. Panelin açılış konuşmasını Prof. Dr. Ali Haberal, panel başkanlığını ise Prof. Dr. Filiz Bilgin Yanık yapmıştır.

Prof. Dr. Feride Acar uluslararası sözleşmelerde, özellikle CEDAW bağlamında, kadınların üreme haklarından ve bu konudaki uygulamalardan bahsetmiştir. Prof. Dr. Ayşe Akın ise Türkiye’de üreme sağlığı ve kadın haklarının tarihsel gelişimine değinmiş ve siyasetin bu alana müdahalesinin olası sonuçlarına dikkat çekmiştir. Panel Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi Hasan Telatar Toplantı salonunda, üniversitemiz öğretim üyeleri ve personeli, milletvekilleri, kamu kurum ve çalışanları, STK temsilcileri gibi çeşitli kurumlardan yaklaşık 70 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

31 Mart 2015: Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet

31 Mart 2015 tarihinde Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi Hasan Telatar Konferans Salonu’nda, BÜKÇAM ve Türkiye Ruh Sağlığı Vakfı işbirliğinde “Dünya Kadınlar Günü” bağlamında düzenlenen, “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet” konulu toplantıya Prof. Dr. A. Akın - Konuşmacı ve Panel başkanı, BÜKÇAM Yönetim Kurulu üyeleri Prof. Dr. Kudret Güven ve Prof. Dr. Işıl Bulut konuşmacı olarak katılmışlardır.

15 Mart 2016: Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadelede Üniversitelerin Rolü

15 Mart 2016 tarihinde BÜKÇAM tarafından “Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadelede Üniversitelerin Rolü” başlıklı bir panel düzenlenmiştir. Panelde Prof. Dr. Kudret Güven panel başkanı, Prof. Dr. Işıl Bulut, Prof. Dr. Ayşe Akın ve Psk. Ezgi Türkçelik konuşmacı olarak yer almıştır. Kadına yönelik

şiddetle ilgili durum, şiddetin etkileri ve şiddetin üniversite ortamına etkisi ve üniversitelerin şiddetle mücadelede ne tür roller üstlenebileceği konusu tartışılmıştır. Ayrıca BÜKÇAM'ın kadına yönelik şiddet konusunda yürütmüş olduğu proje, üstlendiği roller ve proje sonuçları paylaşılmıştır.

22 Nisan 2016: Hala Çocuk

Dolmabahçe Rotary Kulübü ve BÜKÇAM iş birliği ile 22 Nisan 2016 tarihinde çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikleri konu alan bir panel “Hala Çocuk” başlığıyla Başkent Hastanesi Hasan Telatar Salonu’nda gerçekleştirilmiştir.

Dolmabahçe Rotary Kulübü tarafından gençlerin yürütmekte olduğu Hala Çocuk başlıklı proje çalışmalarının da sunulduğu panelde Prof. Dr. Oya Gökmen (Dolmabahçe Rotary Kulübü'nün Başkanı), Proje yürütücüsü olarak çalışmalarından bahsetmiş, Prof. Dr. Ayşe Akın, Erken yaşta evliliklerin sağlık açısından risklerini; Av. Yurdagül Gündoğan (Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi, Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu Eşgüdüm Sorumlusu) ise Çocuk ve Erken Yaştaki Evliliklerin Hukuksal Boyutunu anlatan konuşmalar yapmıştır.

10 Mart 2017 Cuma: Sosyal Politikalar ve Kadın Hakları

10 Mart 2017 tarihinde Sosyal Politikalar ve Kadın başlıklı bir panele yapılmıştır. Açılış konuşmasını Prof. Dr. Ayşe Akın'ın yaptığı panelin moderatörlüğünü Başkent Üniversitesi Rektör yardımcısı Prof. Dr. Nermin Özgülbaş yapmıştır. Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Aylin

Görgün Baran, Türkiye’de Sosyal Politikalar ve Kadın, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencisi Burcu Simay Özden Türkiye’de Genç Kadın Olmak, ve Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu başkanı Canan Güllü ise Türkiye’de Kadın Hareketinin Mücadele Gündemi başlıklı konuşmalar yapmıştır.

5 Mart 2018: Hikayelerimizi Yazmak

5 Mart 2018 Başkent'te Kadınlar Haftası etkinlikleri kapsamında Hikayelerimizi Yazmak başlıklı bir panel düzenlenmiştir.

Prof. Dr. Ayşe Akın'ın moderatörlüğünü yaptığı panele Prof. Dr. Aksu Bora, Ayizi Yayınevi -Yayın Koordinatörü, İlnur Üstün ve yazar Reyhan Saygın konuşmacı olarak katılmıştır. Panele, Başkent Üniversitesi öğrencileri, hocalar ve STK temsilcilerinden oluşan 100 kişi katılmıştır.

4 Mart 2019: Bir Kadın Yola Çıkarsa: Süslü Kadınlar Bisiklet Turu'nu başlatan Sema Gür anlatıyor”

Başkent'te Kadınlar Haftası etkinlikleri kapsamında **Ceren Damar anısına “Bir Kadın Yola Çıkarsa: Süslü Kadınlar Bisiklet Turu'nu başlatan Sema Gür anlatıyor”** başlıklı söyleşi düzenlenmiştir. Başkent Üniversitesi öğrencileri, hocalar ve STK temsilcilerinden oluşan 80 kişi katılmıştır.

27 Aralık 2019: Kahire'den Nairobi'ye 25 yıl

Toplantı sonrası Prof. Dr. Hasan Telatar Konferans Salonu'nda,

“Kahire’den Nairobi’ye 25 yıl” başlıklı toplantıda, Prof. Dr. Ayşe Akın Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı’na (ICPD) 1994’den 2019’da düzenlenen **ICPD+25 Nairobi Zirvesi’ne kadar geçen dönemde CSÜS hakları bağlamındaki dünyada ve Türkiye’deki gelişmeleri değerlendiren bir konuşma yaptı.** Konferansta gerçekleştirilmesi kararlaştırılan ve bunun için hükümetlerin söz verdiği **3 alana vurgu yaptı.**

Ayrıca ICPD-25 zirvesinde aldığı ödül (ödüller bölümüne bakınız) ve CSÜS hakları alanındaki deneyimlerini katılımcılarla paylaştı. Toplantıya kurucu rektörümüz ve BÜ Yönetim Üst Kurulu Başkanı Prof. Dr. Mehmet Haberal, Rektörümüz Prof. Dr. Ali Haberal, Prof. Dr. Münevver Bertan, İl Halk Sağlığı Müdür Yardımcısı Dr. Çiğdem Şimşek ve birçok akademisyen katıldı.

4 Mart 2020: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Gençler

Başkent’te Kadınlar Haftası etkinlikleri kapsamında **Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve Gençler** başlıklı bir panel düzenlenmiştir. Hacettepe Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim üyesi Prof. Dr. Şevkat Bahar Özvarış, BÜKÇAM toplumsal cinsiyet uzmanı Öğr. Gör. Ezgi Türkçelik Türkel ve Sağlıkta Genç Yaklaşımlar Derneği temsilcisi Canan Demir’in konuşmacı olduğu panelin, moderatörlüğünü Prof. Dr. Ayşe Akın yapmıştır. Panele Başkent Üniversitesi öğrencileri, hocalar ve STK temsilcilerinden oluşan **80 kişi katılmıştır.**

9 Mart 2021: Pandemi ve Sonrasında Eğitimde ve Sağlıkta Kız Çocukları ve Kadınlar

PANEL

Pandemi Sonrasında Eğitim ve Sağlıkta Kız Çocukları ve Kadınlar: Ne Yapmalı? Program

Açılış
Moderatör, Öğr.Gör. Ezgi TÜRKÇELİK TÜRKEL, BÜKÇAM
Moderatör, Hüseyin ÖRÜN, ÇYDD

Kız Çocuklarının Eğitimine Destek, Dünya Kadınlar Günü'ne Armağandır
Prof. Dr. Ayşe YÜKSEL, ÇYDD Genel Başkanı

ÇYDD'de Kardelen Olmak
Elif ŞAHİN, ÇGMB Genel Koordinatör

Pandemi ve Sonrasında Kadın Sağlığında Bizi Bekleyenler Nasıl İyileşeceğiz?
Prof. Dr. Ayşe AKIN, BÜKÇAM Müdürü

Soru-Katki

9 Mart 2021 tarihinde BÜKÇAM ve Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği iş birliğiyle düzenlenen online panelde kız çocukları ve kadınların eğitimlerinin ve sağlıklarının pandemi sürecinde nasıl etkilendiğini çok yönlü olarak ele alınmıştır. Pandemi sonrasında bu etkileri en aza indirmek amacıyla neler yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Moderatörlüğünü Öğretim Görevlisi Ezgi Türkçelik Türkel ve Hüseyin Örü'nün üstleneceği panelde konuşmacı olarak ÇYDD Genel Başkanı Prof. Dr. Ayşe Yüksel, ÇGMB Koordinatörüsü Elif Şahin ve BÜKÇAM Müdürü Prof. Dr. Ayşe Akın yer almıştır.

11 Nisan 2021: Kadın Sağlığı ve İstanbul Sözleşmesi

ÇAĞDAŞ YAŞAM DİJİTAL BULUŞMALAR

Prof. Dr. Ayşe Yüksel
ÇYDD Genel Başkanı

Prof. Dr. Ayşe Akın
Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı,
Halk Sağlığı Uzmanı, BÜKÇAM Müdürü

Prof. Dr. Erkut Attar
Kadın Hastalıkları ve
Doğum Uzmanı

Yönlendirici
Öğr. Gör. Ezgi Türkçelik Türkel
Başkent Üniversitesi
BÜKÇAM

Yönlendirici
Hüseyin Örün
ÇYDD

KADIN SAĞLIĞI VE İSTANBUL SÖZLEŞMESİ
11 Nisan Pazar 17.00-19.00

BÜKÇAM ve ÇYDD iş birliğinde Kadın Sağlığı ve İstanbul Sözleşmesi Başlıklı bir online panel düzenlenmiştir. Yönlendiriciliğini Öğretim Görevlisi Ezgi Türkçelik Türkel (BÜKÇAM) ve Hüseyin Örün'ün (ÇYDD) üstlendiği etkinlikte konuşmacı olarak Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı, Halk Sağlığı Uzmanı ve BÜKÇAM Müdürü Prof. Dr. Ayşe Akın ile Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı Prof. Dr. Erkut Attar konuşmacı olarak yer almıştır. Panelde İstanbul Sözleşmesi'nin toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadın sağlığı ve hakları bağlamında önemi değerlendirilmiştir.

DİĞER FAALİYETLER

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ankara İl Eylem Planı (2011-2015)

Hazırlayanlar:

Prof. Dr. Ayşe Akın (BÜKÇAM),

Yrd. Doç. Dr. Nüket Paksoy Erbaydar (HÜKSAM),

Seher Gündoğan (SHÇEK),

Nalan Uysal (SHÇEK),

Dr. Sare Mihçioğur (BÜKÇAM),

Dr. Gökçe Bayrakçeken

(Kadın Sığınağı Kolektifi - Danışman),

Ezgi Türkçelik Türkel (BÜKÇAM)

2005 yılında “Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi” amacıyla TBMM Araştırma Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyonun raporu T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından 2006 yılında yayınlanmış ve sonrasında **4 Temmuz 2006 tarihinde Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır.** Bu genelge valiliklere namus adına işlenen cinayetlerinin önlenmesi için komite oluşturma görevinin yanında, kadına yönelik şiddetle mücadele etmek üzere çeşitli başka görevler vermiştir. Bu doğrultuda, Ankara valiliği il düzeyinde kadınlara yönelik şiddetle mücadele konusunda çalışmalar yürüten STK’lar, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ve özel sektör temsilcilerini bir araya getiren bir komite oluşturmuş ve ilk toplantısını 29.04 2010 tarihinde yapmıştır. Komite Ankara vali yardımcısı Sn.Turan Atlamaz’ın başkanlığında ve Ankara İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü koordinasyonunda periyodik olarak toplantılarını sürdürmüş ve bu toplantılarda kadına yönelik şiddet konusunda çeşitli sektörlerin verdiği mücadeleler dile getirilerek Ankara’da yapılması gerekenler tartışılmıştır.

Daha sonra Valiliğin onayı ile konuyla ilgili bir il eylem planı hazırlamak üzere mevcut komite içinde bir teknik hazırlık grubu oluşturulmuştur. Komite üyesi kuruluşların da katkılarıyla Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ankara İl Eylem Planı Mart 2011 itibarıyla basıma hazır hale getirilmiş ve Ankara Valiliği’nin görüşlerine sunulmuştur. Nisan 2011’de eylem planı valilik onayıyla basılmış ve ilgili kurum / kuruluşlara dağıtılmıştır.

Bu çalışmanın tarihsel bir önemi vardır bu çalışmanın yapıldığı dönemde tüm Türkiye’ de sadece 1-2 ilimizin KYŞ İl il eylem planı mevcut idi. Bu çalışma Ankara’nın KYŞ mücadelesi il eylem planının hazırlanmasına temel oluşturmuştur.

Bu ilk eylem planı, ilgili bütün sektörler, kurum ve kuruluşlara kaynaklık etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Genel anlamda Ankara’da kadına yönelik şiddetin önlenmesi çabalarının sistemli ve sektörler arası iş birliği ile yürütülmesi hedeflenmiştir. Kadınlara yönelik şiddetle mücadele konusunda Ankara iline özel hazırlanmış ilk eylem planı olma özelliğini taşıyan bu planda yapılacak eylemler yedi hedef altında toplanmıştır. Komite tarafından il düzeyinde kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ile mücadele konusundaki eylemlerin bütünsel ve makro bir bakışla ele alındığı, üretilen hizmet ve politikaların işleyişini izlemekle görevli bir birimin -Ankara Valiliği Kadın Çalışmaları Koordinasyon Birimi- oluşturulması önerilmiştir.

Tarihi önemi de olan bu eylem planında yer alan 5 stratejik hedef aşağıdaki gibidir. Bu hedeflere yönelik eylemler, sorumlu kurum ve kuruluşlar, işbirliği kurum ve kuruluşları, uygulama dönemi,değerlendirmelerde göstergelerin nelerolacağı ayrı ayrı başlıklar halinde belirtilmiştir.

Hedef 1. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadele ile ilgili yerel politikaların geliştirilmesi, yasal düzenlemelerde ve yasal düzenlemelerin uygulanmasındaki aksaklıkların giderilmesinin sağlanması

Hedef 2. Kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak

Hedef 3: Kadının sosyal ekonomik konumunun güçlendirilmesine yönelik düzenlemeleri yapmak ve uygulanmasını sağlamak

Hedef4: Şiddet gören kadına ve varsa çocuklarına yönelik hizmetlerin düzenlenmesini ve uygulanmasını sağlamak

Hedef 5: Şiddet gören kadına yönelik tedavi-rehabilitasyon hizmetlerinin ve şiddet faili ile ilgili gerekli müdahalelerin düzenlenmesini ve uygulanmasını sağlamak

Hedef 6: Şiddet gören kadına ve varsa çocuk/çocuklarına yönelik hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere katılımcı bir anlayış içinde çalışmalar yürütülmesi ve kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası işbirliğinin sağlanması

Hedef 7: Şiddet gören kadın ve varsa çocuk/çocuklarına yönelik hizmet sunumunun nitelik ve nicelik açısından izlenmesi değerlendirilmesi

Bu çalışmada, BÜKÇAM adına Prof. Dr. Ayşe Akın, Dr. Sare Mihçioğur ve Psk. Ezgi Türkçelik, 7 kişiden oluşan teknik hazırlık grubu içinde yer almıştır.

Kadına Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Çalışması

Kadına Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği konularında üniversitelerin sorumlu olduğu konularda yapılan çalışmaların tespiti amacıyla YÖK tarafından, Merkezimizin işbirliği ile kapsamlı bir çalışma yapılarak gerekli bilgiler / veriler alandan soru formları aracılığı ile toplanmış gerekli analizleri yapılarak kapsamlı Raporlar hazırlanarak YÖK yetkililerine ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne sunulmuştur. Merkez olarak 2 yıllık bir çalışma süresini kapsayan bu çalışma, YÖK'ün Toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet konularına özel önem verdiği bir başlangıç olmuştur. Bu çalışmayla bağlantılı olarak Ankara'daki Üniversitelerin İletişim, Hukuk, Tıp ve Eğitim Fakültelerinden temsilcilerle YÖK'ün koordinasyonunda **26 Mart 2010** tarihinde bir çalıştay düzenlenmiş olup, Prof. Dr. Ayşe Akın hem Tıp grubunun başkanı hem de bütün grupların Koordinatörü olarak görev almıştır. Bu çalışma kapsamında YÖK tarafından Türkiye'deki bütün Üniversitelere biri Toplumsal cinsiyet diğeri kadına yönelik şiddet konulu çalışmaları ile ilgili olarak 2 ayrı bilgi toplama formu gönderilmiştir. 117 Üniversiteden gelen yanıtlar **BÜKÇAM** ekibi tarafından analiz edilmiş, YÖK'e sunulmak üzere bir rapor haline getirilmiştir. Sonuç raporları YÖK ve KSGM'ye BÜKÇAM tarafından teslim edilmiştir. Bilgi toplama formunun yeniden düzenlenmesi çalışmaları Dr. Nihal Bilgili'nin koordinasyonunda tamamlanmış olup elektronik olarak YÖK'ün web sitesinde yer alması için YÖK Başkanlığının onayına sunulmuştur. Bu çalışma YÖK yetkililerince incelenen her 2 konuda da o dönem için farkındalık artışına önemli katkı sağlamıştır.

Türkiye Onuncu Kalkınma Planı Hazırlıkları

Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlıkları koordine edilen Türkiye Onuncu Kalkınma Planı'nın Toplumsal Cinsiyet Çalışma Grubu genel raportörlüğünü BÜKÇAM adına Prof. Dr. Ayşe Akın yapmıştır. Çalışma kapsamında çerçeve bir doküman hazırlanarak koordinatör kuruluş olan Kalkınma Bakanlığına teslim edilmiştir. "Toplumsal Cinsiyet Çalışma" grubu; Yetki ve Karar Alma Mekanizmalarına Katılım, Sağlık, İstihdam, Şiddet, Eğitim olmak üzere 5 alt çalışma grubundan oluşmuştur.

12-13 Eylül 2012 ve 5-6 Kasım 2012 tarihlerinde 70 kişilik bir grubun katılımı ile toplantılar ve her alt çalışma grubuna ait raporların hazırlık çalışmaları

yapılmıştır. Bu çalışmalarda Sağlık Grubunun raportörlüğünü BÜKÇAM'dan Dr. Sare Mihçioğur; Şiddet Grubunun raportörlüğünü ise yine BÜKÇAM'dan toplumsal cinsiyet uzmanı Ezgi Türkçelik üstlenmiştir. Alt çalışma gruplarının raporları birleştirilerek, 400 sayfa olan Raporun son hali Kalkınma Bakanlığı koordinatörlerine iletilmiştir. Ancak o dönemde başlayan “toplumsal cinsiyet” kavramına nedeni anlaşılamayan bir karşı duruş nedeni ile Bakanlık tarafından diğer Özel İhtisas Komisyon raporları yayınlandığı halde sadece “Toplumsal Cinsiyet Çalışma Grubu” Raporu yayımlanmamıştır. Ancak konunun önemi göz önüne alınarak son rapor pdf formatında geniş ölçekte ilgili disiplin ve sektörlerle paylaşımı yapılmıştır.

<http://kasaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/34/2013/02/Toplumsal-Cinsiyet-Calisma-Raporu-2013Basilacak-Nusha.pdf>

Aile Planlaması Danışmanlığı ve RiA Uygulama Sertifika Kursu

İnsan haklarının bir parçası olan cinsel sağlık, üreme sağlığı ve hakları kapsamında ele alınan Aile Planlaması (AP) hizmetlerine toplumun ulaşabilmesinin olabildiğince kolaylaştırılması gerekmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 41. Maddesinde “Devlet, ... aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.” ifadesi yer almaktadır. Anayasa hükmüne bağlı olarak 1983 yılında kabul edilen 2827 sayılı Nüfus Planlaması Kanunu ile eğitim alıp sertifikalandırılan pratisyen hekim, ebe ve hemşirelere geri dönüşlü kontraseptif yöntemlerin uygulanması için, eğitim alıp sertifikalandırılan pratisyen hekimlere gebelik sonlandırma ve vazektomi uygulama yetkisi verilmiştir. Aile planlaması eğitimleri önceleri sadece mezuniyet sonrasında yürütülürken, daha sonra bazı üniversiteler ve Sağlık Bakanlığı iş birliği ile mezuniyet öncesi programa entegrasyonu gerçekleştirilerek bu konuda gerekli madde mevcut yönetmeliğe eklenmiştir.

Başkent Üniversitesi'nde de Merkezimizin öncülüğü ve Halk Sağlığı ile Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dallarının işbirliği sonucunda Tıp Fakültesi öğrencilerine yönelik Aile Planlaması Danışmanlığı ve Rahim İçi Araç (RIA) Uygulama Sertifika Kursu düzenlenmiştir. Kurs için gerekli anatomik modeller (RIA uygulaması için pelvik model ve uterus el modeli, kadın kondomu uygulaması için pelvik model, kondom uygulaması için penis modeli, implant uygulaması için kol modeli ve meme muayenesi için meme modeli) üniversite dışından BÜKÇAM ekibinin sağladığı kaynakla Merkez Müdürü Prof. Dr. Ayşe Akın tarafından temin edilmiştir. Kurs için gerekli olan iki haftalık süre Kadın Hastalıkları ve Doğum Stajı içinden sağlanmıştır. Kursun hazırlık çalışmaları ve koordinasyonu esasen ulusal eğitici sertifikası da olan Dr. Nihal Bilgili Aykut tarafından yürütülmüştür. Katılımcıların yararlanması için Sağlık Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü Kılavuzlarına uygun olarak "Aile Planlaması Kursu Ders Notları", Kurs Öncesi ve Kurs Ortası Soru Formları, Performans Matrisleri, Öğrenim Rehberleri ve Değerlendirme Rehberleri hazırlanmıştır.

Kurs müfredatı Sağlık Bakanlığı uygulama kılavuzları ve eğitim standartlarına uygun olarak iki aşamalı olarak yürütülmüştür; beş günlük birinci aşama teorik eğitim ve model üzerindeki uygulamaları, beş günlük ikinci aşama ise hasta üzerinde klinik uygulamaları içermiştir. Teorik ve model üzerindeki çalışmalar, Tıp Fakültesi Dekanlığı tarafından tahsis edilen dersliklerde, Merkezimiz çalışanları ve Halk Sağlığı Anabilim Dalı öğretim elemanları olan Prof. Dr. Ayşe Akın, Dr. Nihal Bilgili Aykut, Dr. Sare Mıhçıokur, Dr. Elif Durukan ve Hemşire Sevgi Balcı tarafından yeterliğe dayalı katılımcı eğitim teknikleri kullanılarak yürütülmüştür.

Bu süre içinde Türkiye’de mevcut olan tüm kontraseptif yöntemler hakkında uygulamaya yönelik eğitim verilmiş, ayrıca model üzerinde pelvik muayene, RİA uygulaması, meme muayenesi, kadın ve erkek kondomu uygulaması, role-play yöntemi ile AP danışmanlığı uygulaması yaptırılmıştır. Kurs ortası testte başarılı olan ve model üzerindeki uygulamada yeterli hale gelen öğrenciler ikinci aşamaya geçerek klinik uygulamalarını Ankara Sağlık Müdürlüğü tarafından belirlenen AP Eğitim Merkezlerinde, AP eğiticileri rehberliğinde gerçekleştirmişlerdir. Buradaki değerlendirmede başarılı olan öğrenciler sertifika almaya hak kazanmışlardır.

Kursun pratik bölümünün yürütülmesinde zaman zaman ortaya çıkan zorluklar nedeniyle Üniversitemiz Ankara Hastanesi’ne bağlı Yenikent Polikliniği’nde Dekanlığımız ve Başhekimliğimizin desteği ile Aile Planlaması kliniği kurma kararı alınmış, gerekli kontraseptif malzeme Ankara Halk Sağlığı Müdürlüğü’nden temin edilmiştir. Aile planlaması eğitimcisi olan Merkezimiz eğitim hemşiresi Sevgi Balcı; 28 Şubat 2014 tarihinden itibaren Yenikent Polikliniğinde yeni kurulan Aile Planlaması biriminde çalışmaya başlamıştır. Ancak bu birimde AP uygulama yeterliliğine sahip bir hekimin sürekli olarak görevlendirilememesi ve başvuru sayılarının azlığı nedeniyle eğitim için gerekli hasta potansiyeline ulaşamamıştır.

Her kurs sonunda yapılan değerlendirmelerde öğrencilerin kurs hakkındaki memnuniyetlerinin yüksek olduğu ve aile planlaması uygulamaları hakkındaki bilgi ve beceri düzeylerinde belirgin artış sağlandığı görülmüştür.

Kursta görev alan eğitimciler şartlarını zorlayarak Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesinin tüm öğrencilerinin Aile Planlaması Danışmanlığı ve RİA Uygulama Sertifikası ile mezun olmaları için çaba göstermişlerdir.

Kurslar 2011-2012 ders yılından başlayarak 2016-2017 ders yılına kadar altı yıl boyunca sürdürülmüştür. 2013-2014 ders yılında kursun teorik ve model üzerinde uygulama aşaması yürütülmesine karşın bazı bürokratik sorunlar nedeniyle hasta üzerinde uygulama yapılan aşaması yürütülemedi, bu nedenle kursa katılan 40 öğrenci ikinci aşamayı tamamlayamadığı için sertifika alamamıştır. Merkezimiz tarafından Ankara İl Halk Sağlığı Müdürlüğü, eğitim klinikleri, Türkiye Halk Sağlığı Kurumu nezdinde yürütülen yoğun çabalar sonucunda 2014-2015 ders yılında yeniden klinik uygulamalara

başlanabilmıştır. 2016-2017 ders yılında müfredatta yapılan değişiklik sonucunda Kadın Hastalıkları ve Doğum Stajının iki hafta kısaltılması nedeniyle ilgili anabilim dalı kurs için stajları içinde süre veremeyeceğini bildirmiştir. Bunun üzerine kursun teorik kısmının Halk Sağlığı Stajı içinde, uygulama kısmının da Aile Hekimliği Stajı içinde yapılması kararlaştırılmıştır. Ancak 2017-2018 ders yılında Aile Hekimliği Stajının süresinin artırılması için Halk Sağlığı Stajının 40 gün olan süresi 30 güne indirilince bu staj içinde de kursun yürütülmesi mümkün olmamış ve Aile Planlaması Danışmanlığı ve RİA Uygulama Sertifika Kursuna son verilmiştir. Tabloda da görüleceği üzere 2011 - 2017 yılları arasında toplam 328 Dönem VI intern doktorumuza AP kursu verilmiş 258'i eğitim dönemini başarı ile tamamlamış ve "Sağlık Bakanlığı tarafından verilen -Ulusal Aile Planlaması Uygulaması Sertifikasına" hak kazanmışlar ve mezun olan her internimiz ek olarak eğitim döneminde hak kazandıkları sertifikalarını alarak melek yaşamlarına adım atmışlardır.

BÜKÇAM ekibinin bilinçli gayretleri ile 7 yıl sürdürülen bu uygulama Başkent Üniversitesinin Tıp eğitimine ayrıcalıklı ve değerli katkısı olarak hatırlanacaktır.

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Yürütülen Aile Planlaması Kursu Özet Bilgi

Yıllar	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	Toplam
Katılan öğrenci sayısı	38	39	46	80	64	61	328
Sertifika alan öğrenci sayısı	37	38	6	72	52	53	258
Kurs Öncesi Ortalama Bilgi Puanı	58	64	63	64	63	63	63
Kurs Ortası Ortalama Bilgi Puanı	92	90	93	95	96	90	93

Toplumsal Cinsiyet ve Kadına Yönelik Şiddet Dersi (TIP099)

2013-2014 öğretim yılından itibaren bahar yarıyılında tüm bölümlere açık olmak üzere Toplumsal Cinsiyet ve Kadına Yönelik Şiddet Dersi (TIP099) seçmeli dersi verilmektedir. Derste toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili temel kavramlar, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yansıdığı temel alanlar, eğitim, istihdam, sağlık, alanlarında eşitsizlikler, LGBTİ hakları, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kadınlara yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliğinde dünyada ve Türkiye'de durum, şiddetle mücadelede yasal mekanizmalar

gibi konularda öğrenciler bilgilendirilmekte, farkındalık kazandırılmaya çalışılmaktadır. 2023-2024 öğretim yılına kadar yaklaşık 400 öğrenci dersi tamamlamıştır.

Başkent Üniversitesi Cinsel Taciz ve Saldırıya Karşı Destek İlkeleri Politika Belgesi

Üniversitelerde cinsel taciz ve cinsel saldırıdan arınmış bir üniversite ortamının yaratılması hem öğrenciler hem de çalışanlar için oldukça önemlidir. 2012 yılından bu yana artan şekilde üniversitelerde cinsel taciz ve saldırıya karşı (CTS) birimlerin oluşturulması gündeme gelmiştir. Türkiye’de bu amaçla hazırlanan ilk politika belgesi Sabancı Üniversitesi’nde hazırlanmıştır. 2012 yılında Ankara Üniversitesi’nde hazırlanması ve birimin oluşturulması süreci aynı zamanda bu alanda çalışma yapan akademisyenlerin iş birliğinde üniversitelerarası bir iletişim ağı kurulması sürecini beraberinde getirmiştir. Cinsel Taciz ve Saldırıya Karşı Üniversitelerarası İletişim Ağı, CTS politika belgesi ve birimi olan, olmayan veya oluşturma sürecindeki merkezlerin bir arada bilgi ve deneyim paylaşımı yaptığı ve destek ve dayanışma sağladığı bir ağıdır. Yılda iki kez toplanır. BÜKÇAM CTS ağının bir üyesidir ve kurulduğu süreçten bu yana çalışmaları takip etmeye çalışmaktadır.

Bu ağıdaki deneyim paylaşımları ve Türkiye’nin taraf olduğu Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi’ne (CEDAW,1985), Kadınlara Karşı Şiddetin ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi’ne (İstanbul Sözleşmesi, 2011), ulusal mevzuata ve Yükseköğretim Kurulu’nun 28.05.2015 tarihli Genel Kurul Kararı’na ve Yükseköğretim Kurumları Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesi’ne dayanılarak **Başkent Üniversitesi Cinsel Taciz ve Saldırıya Karşı Destek İlkeleri Politika Belgesi** hazırlanmıştır. Belgenin hazırlık sürecinde Prof. Dr. Gülriz Uygur’dan destek alınmış ve kurumsal uygunluk ve hukuki yönden incelenmesi Prof. Dr. Kudret Güven ve üniversitemiz hukuk birimi tarafından yapılmıştır.

Bu politika belgesinin amacı, cinsel taciz ve cinsel saldırıdan arınmış bir üniversite ortamının yaratılmasına yönelik Başkent Üniversitesi mensuplarının uyması gereken ilkeleri, alınması gereken önlemleri ve düzenlemeleri belirlemek ve tanımlamaktır. Bu belgeyle, Başkent Üniversitesi, tüm üniversite bileşenlerinin cinsel taciz ve saldırı konusunda farkındalığının artması için çaba göstermeyi, bu tür olayların engellenmesini, bu tür iddialar ve şikâyetler söz konusu olduğunda etkin bir soruşturma ve yaptırım mekanizması işletmeyi taahhüt eder.

Cinsel taciz ve cinsel saldırı, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan bir ayrımcılık ve şiddet biçimidir. Ayrıca, cinsel taciz ve saldırı, bir hak ihlali olmasının yanı sıra suç teşkil etmektedir. Cinsel taciz ve saldırı, bireylerin öğrenim ve çalışma yaşamını olduğu kadar, duygusal, bedensel ve sosyal sağlığını da olumsuz etkileyebilir; birey ve toplum için çok ağır sonuçları olabilir. Hiyerarşik ilişkilerin hâkim olduğu kurumsal ortamlarda, tacize uğrayanların bunu dile getirmede yaşadıkları zorluklar nedeniyle, çoğu zaman taciz görünmez kılınmakta ve hem kişi hem de kurumsal ortam bu durumdan zarar görmektedir.

Bu politika belgesi, Başkent Üniversitesi'nde cinsel taciz ve saldırının yaşanmadığı bir ortamın yaratılmasına katkıda bulunmayı, bu tür olayları engellemeyi amaçlamaktadır. Başkent Üniversitesi, bu politika belgesiyle üniversitenin tüm mensupları için eşitlikçi, cinsel taciz ve saldırıdan uzak bir öğrenme, çalışma ve yaşam ortamı sağlamayı; cinsel taciz ve saldırının hiçbir şekilde görmezden gelinmeyeceğini taahhüt eder. Ayrıca, Başkent Üniversitesi, cinsel taciz ve saldırı konusunda bireyleri bilgilendirmeyi ve mağdurlara destek vermeyi, cinsel taciz ve saldırıyla ilgili tüm iddia ve şikâyetleri etkin bir şekilde ele almayı taahhüt eder.

Politika Belgesi 29 Kasım 2019'da Başkent Üniversitesi Yönetim Kurulu tarafından kabul edilmiştir.

Politika belgesinin tam metnine aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz. https://www.baskent.edu.tr/belgeler/mevzuat/yonerge/Cinsel_Taciz_ve_Saldiriya_Karsi_Destek_Ilkeleri_Politika_Belgesi.pdf

(<https://ctsuni.wordpress.com/cts-birimi-olan-universiteler/>)

Yerel Yönetimler Bağlamında Koruyucu Sağlık Perspektifiyle Kadın Sağlığının Desteklenmesi

TAP Vakfı ve BÜKÇAM iş birliğinde yerel yönetimlere rehberlik etmesi amacıyla Yerel Yönetimler Bağlamında Koruyucu Sağlık Perspektifiyle Kadın Sağlığının Desteklenmesi başlıklı bir yayın hazırlanmıştır. Yayın BÜKÇAM Müdürü Prof. Dr. Ayşe Akın ve Prof. Dr. Kayıhan Pala tarafından yazılmıştır. 2023 yılı başından itibaren yayının ve kullanımının yaygınlaştırılması için çalışmalar yapılmaktadır.

Yayına <https://www.tapv.org.tr/portfolio/yerel-yonetimler-baglaminda-koruyucu-saglik-perspektifiyle-kadin-sagliginin-desteklenmesi/> adresinden erişilebilir.

HALK EĞİTİMLERİ

BÜKÇAM kuruluşundan bu yana çeşitli kurum ve kuruluşların talebi üzerine halk eğitimleri düzenlemektedir.

Bu eğitimlerin tümüne yer vermek bu kitap kapsamında mümkün olmasa da aşağıda örnekleri görülebilir:

- Başkent Üniversitesi Öğrenci yurdunda çalışan personele yönelik eğitim
- TODAM'larda “Kanserde Erken Tanı ve Korunmanın Önemi” , “Dengeli Beslenme” vb. konularında eğitimler
- Çankaya Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Halk Eğitim Merkezinin 60 öğretmenine “Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı ve Kadın Sağlığı” konusunda eğitim,
- Yenimahalle Belediyesi – Meme kanseri farkındalık eğitimi
- Çubuk ilçesi Sosyal Hizmetler Müdürlüğü – KYŞ Seminer, Atölye
- Liselerde cinsel sağlık ve üreme sağlığı eğitimleri (Satı Kadın vs.)
- Erzincan Kemaliye’de düzenlenen yetişkinlere ve gençlere yönelik düzenlenen bir dizi konferans

Kanal B Programları

BÜKÇAM tarafından ulusal yayın kanalı olan Kanal B’de çeşitli konularda bilgi vermek ve farkındalık yaratmak üzere birçok program yapılmıştır. “**Kaliteli Yaşam**” programı için hazırlanan programlar (2008-2009)

- Kadın Sağlığı Denilince Genel Olarak Ne Anlıyoruz? Sorunlar Nelerdir?
- Kadın Haklarında Yasal Çerçeve: Anayasa, Türk Ceza Kanunu ve İş Kanunu
- Kadın Haklarında Yasal Çerçeve: 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Medeni Kanun
- Türkiye’de Değişen Sağlık Sistemi: Kadın ve Çocuk Sağlığına Olası Etkileri
- Gebelik dönemi, doğum öncesi bakım, riskli gebelikler
- Kadın Sağlığı ve Beslenme
- 8Mart Dünya Kadınlar Günü
- Engelli Kadın ve Sağlık Sempozyumunun Ardından
- Türkiye’de izlenen Nüfus politikaları, Aile Planlaması uygulamaları
- Aile Planlaması Yöntemleri
- Ergenlerin ve gençlerin sağlığı
- İsteyerek düşükler ve kadın sağlığına etkileri. Türkiye’deki durum. Tıbbi düşük yöntemi nedir? Ulusal programda yer almalı mıdır?
- Anne Ölümleri ve Önlenmesi
- Başlıca CYBE nelerdir, bulaşma ve korunma yolları nelerdir?
- Kadına Yönelik Şiddet Gelişmeler ve Yapılması Gerekenler
- Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Erkeklerin Rolü
- Gençlik-Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı
- Güvenli Annelik

2012 yayın döneminde, BÜKÇAM’dan Kadın, Anne ve Çocuk konularını ele alan yeni programlar yapılması talep edilmiştir. “Biz Bize” programı dahilinde ayda bir olmak üzere kadın ve çocuk sağlığı, gençlerde cinsel sağlık ve üreme sağlığı, kadına yönelik şiddet gibi konularda programlar yapılmıştır.

- Kadına yönelik şiddet nedir?, Türkiye’de şiddet mağduru kadınların kullanabilecekleri mekanizmalar nelerdir? 4320 sayılı yasa kadınları şiddetten koruyabiliyor mu?”
- Kadına yönelik şiddetin Türkiye’deki boyutları nedir?, Türkiye’de şiddet mağduru kadınların kullanabilecekleri mekanizmalara örnekler, Çankaya Belediyesinin konu ile ilgili çalışmaları

- 23 Nisan'a doğru... Çocukların haklarını biliyor muyuz? Çocukların sıklıkla karşılaştığı hak ihlalleri nelerdir?
- Gençlerin Sağlık Hakları - 19 Mayıs bağlamında Gençlik
- Kadın dostu kent nasıl olur? Türkiye'deki örnek uygulamalar nelerdir?
- Engelli çocukların hakları nelerdir? Bir ebeveyn olarak neler yapılabilir?
- Dünyada ve Türkiye'de ki Kız Çocuklarının Durumu ve Sorunları
- Kent Konseyi Kadın Meclisi" nedir, neler yapmıştır? Devam eden ve planladıkları çalışmalar nelerdir?
- Türkiye'de Kadınların Haklarına İlişkin Hukuki Düzenlemeler Nelerdir? Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu
- Dünya Kadınlar Günü ve Yerel Yönetimlerde Kadın Katılımı (semt meclisi el emeği pazarları)
- Çevre sorunları ve sağlığa etkileri
- Sağlığın korunması ve geliştirilmesi
- Sağlıkta dönüşümün halk sağlığı üzerine etkileri.
- Kadının karşılaştığı problemlerin uluslararası düzeyde ele alınışı (çocuk gelinler ve kadına yönelik şiddet).
- Çankaya İlçesi Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin gerçekleştirdiği çalışmalar ve BÜKÇAM' ın katkıları.
- Kadın İstihdamı - Mevsimlik Tarım İşçileriyle ilgili çalışmalar Başkent Üniversitesinin katkıları."

Günce Programında, "2050'ye Doğru Nüfusbilim ve Yönetim: Sağlık Sistemine Bakış" çalışmasının tanıtımı ve konuların tartışılması.

Sağlıklı ve Formda Sohbetler Programında toplumsal cinsiyet, kadın sağlığı ve çocuk Yaşta Evlilikler konularında söyleşiler yapılmıştır.

Kasım 2013'den itibaren "Kaliteli Yaşam" ve "Biz Bize" programları içinde merkezimiz yönetiminde, kadın, çocuk ve halk sağlığı konularının ele alındığı merkez personelimizin ya da diğer davetlilerin yer aldığı programlar düzenlenmiştir.

- Çankaya İlçesi Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin gerçekleştirdiği çalışmalar ve BÜKÇAM' ın katkıları.
- Mevsimlik işçilerin sorunları ve çözüm önerileri.
- Erkeğe ve Kadına Yönelik Şiddet
- Karar Alma Mekanizmalarında Kadın Katılımı
- Dünya Sağlık Günü Vektörlerle Bulaşan Hastalıklar
- Gençlerde üreme sağlığı ve cinsel sağlık

- Nüfus ve Kadın Sağlığı Aşırı doğurganlığın kadın ve çocuk sağlığı üzerine etkileri, aile planlaması ve isteyerek düşüklükler
- Kadınlara yönelik şiddetle mücadele çalışmaları
- Çocuklar- gençler ve madde bağımlılığı
- AIDS'in Dünyada ve Türkiye'deki durumu
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Koruma ve Destek Projesi

Hazırladığımız Eğitici Broşürlerden Bazı Örnekler

- Kadınlara Yönelik Şiddet
- Çocuklara Yönelik Şiddet
- Flört Şiddeti
- Gebeliği Önleyici Yöntemler
- Çok ve Sık Doğumun Anne ve Çocuk Sağlığına Olumsuz Etkileri
- Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar
- Rahim İçi Araç
- Kadın kondomu
- Erkek kondomu
- BÜKÇAM tanıtım

DANIŞMANLIKLAR

BÜKÇAM ortaya koyduğu çalışmalarla kısa sürede ulusal ve uluslararası düzeyde sağlık, kadın ve toplumsal cinsiyet konularında başvurulan, danışmanlık alınan bir Araştırma ve Uygulama Merkezi haline gelmiştir. Bu bölümde hem ulusal hem de uluslararası danışmanlık yapılan/ yapılmakta olan kurum ve kuruluşlardan bazı örnekleri görebilirsiniz.

Ulusal Düzeyde Yapılan Danışmanlıklar:

- Türk Tabipler Birliği (TTB)
- Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)
- Sağlık Bakanlığı (Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması özelinde)
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (KYŞ ile Mücadelede Ulusal Eylem Planının hazırlanması- izlenmesi ve yenilenmesi aşamalarında)
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK) - (KYŞ ve Toplumsal Cinsiyet gibi teknik konularda)
- Kamu Denetçiliği Başkanlığı
- Kalkınma Bakanlığı - DPT Ulusal Kalkınma Planlarının hazırlanmasında “Özel İhtisas Komisyonlarında yer alma”
- Ankara Valiliği- (ASPİM KYŞ İl Eylem Planının hazırlığı izlenmesi ve yenilenmesi aşamalarında)
- Diğer Üniversiteler (Harran, Niğde, Nevşehir, EGE, İzmir, G.Antep Hasan Kalyoncu, Acıbadem vb),
- Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği (CEİD)
- Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı (TAP Vakfı)
- Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi

Uluslararası Düzeyde Yapılan Danışmanlıklar:

- Dünya Sağlık Örgütü(DSÖ) – Cenevre Merkezli Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı ve Halkları Departmanı (Sexual and Reproductive Health and Rights Department- SRHR) tarafından geliştirilen bazı rehberlerin hazırlanması ve gözden geçirilmesi aşamalarında (örneğin – WHO- Safe Abortion: Technical and Policy guidance for Health Systems; Guidelines of Perinatal Infections vb.)
- DSÖ Toplumsal Cinsiyet Danışma Kurulu (Gender Advisory Panel -GAP): DSÖ – Cenevre Merkezinde oluşturulmuş olan bir danışma kuruludur. Görevi DSÖ’nün yürüttüğü programları toplumsal cinsiyet bileşeninin varlığı, içeriği, uygulanma düzeyi ve sonuçları yönünden incelemek ve bu konularda DSÖ’ye danışmanlık yapmaktır. Yaklaşık 7 yıl BÜKÇAM müdürü Prof. Dr. Ayşe Akın GAP üyesi olarak, görev almış olup 3 yıl süre ile bu Danışma Kurulunun Başkanlığını yapmıştır.

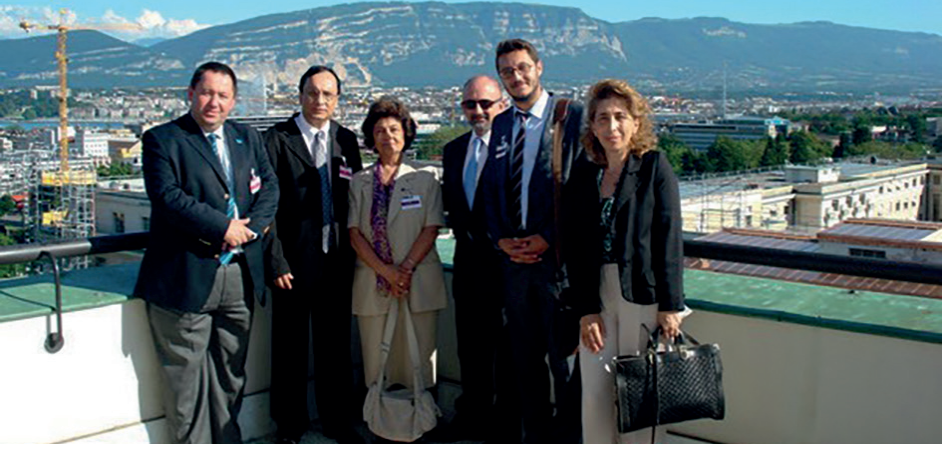
Safe International'ın talebi ile 2008 yılında Sudan'da düzenlenen toplantı'da Dr. A.Akın "Anne Ölümleri ve Güvenli Düşükler" konusunda bir konferans vermiş ve yine Safe International desteği ile 25-30 Kasım 2008 tarihleri arasında Sudan'dan çoğu kadın doğum uzmanı olan 17 kişilik bir ekibin bir hafta süren sağlık-eğitim gezi programları Başkent Üniversitesi'nin ev sahipliğinde BÜKÇAM'ın koordinasyonunda tamamlanmıştır.

UNFPA Türkiye ve Azerbaycan Ofisleri için özellikle kadına yönelik şiddet; toplumsal cinsiyet; çocuk yaşta evliliklerin önlenmesi; kadın sağlığı; üreme sağlığı; aile planlaması konularında çeşitli formatta danışmanlıklar ve işbirliği programları yürütülmüştür.

Afganistan'dan gelen 10 kişilik üst düzey çoğunluğu kadın olan yönetici gruba "Türkiye'de kadın sağlığı ve toplumsal cinsiyet" konulu yarım günlük bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.

- Suriyeli Göçmenlerin CSÜS hizmetlerine daha kolay ulaşabilmeleri konularında DSÖ tarafından oluşturulan Danışma Kuruluna Prof. Dr. Ayşe Akın katılım sağlamıştır.
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Sağlık Bakanlığı; İsteyerek düşükler ve kadın sağlığı konusunda yapılan ulusal çalışmalarına Prof. Dr. Ayşe Akın katkı ve katılım sağlamıştır.

Son olarak, 2023 yılında BÜKÇAM ekibinden Prof. Dr. Ayşe Akın ve Öğr. Gör. Dr. Ezgi Türkçelik Türkel, Azerbaycan Sağlık Bakanlığı ve UNFPA Azerbaycan Ülke Ofisi tarafından yürütülen Cinsiyet Seçimli Kürtaj (Sex-Selective Abortion) konusunda danışmanlık vermiştir. Bu kapsamda yerel uzmanlar tarafından sağlık çalışanlarının cinsiyet seçimli kürtaj hakkındaki görüşleri konusunda yapılan araştırmanın analizleri BÜKÇAM ekibi tarafından yapılmış ve raporlanmıştır.

ÜYELİKLER

Ankara Valiliği Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon Kurulu Ankara Valiliği Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Teknik Kurul

BÜKÇAM Ankara Valiliği Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon Kurulu ve Ankara Valiliği Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Teknik Kurulu üyesidir ve il eylem planlarının oluşturulması ve yürütülmesine katkı sağlamaktadır. Teknik Kurul kapsamında oluşturulan alt çalışma gruplarında yer alarak ilde yapılan çalışanlara destek vermekte ve aynı zamanda belirli aralıklarla düzenlenen koordinasyon kurulu toplantılarına katılmaktadır. BÜKÇAM Ankara'da yapılan kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarını yakında takip eder, ilgili alanlarda uzman desteği danışmanlık ve kurulumlarla iş birlikleri sağlamaktadır.

Üniversitelerarası Cinsel Taciz ve Saldırıyla Mücadele İletişim ve İş Birliği Ağı

Üniversitelerde cinsel taciz ve cinsel saldırıdan arınmış bir üniversite ortamının yaratılması hem öğrenciler hem de çalışanlar için oldukça önemlidir. 2012 yılından bu yana artan şekilde üniversitelerde cinsel taciz ve saldırıya karşı (CTS) birimlerin oluşturulması gündeme gelmiştir. Türkiye'de bu amaçla hazırlanan ilk politika belgesi Sabancı Üniversitesi'nde hazırlanmıştır. 2012 yılında Ankara Üniversitesi'nde CTS Politika Belgesinin hazırlanması ve birimin oluşturulması süreci aynı zamanda bu alanda çalışma yapan akademisyenlerin iş birliğinde üniversitelerarası bir iletişim ağı kurulması sürecini de beraberinde getirmiştir. Cinsel Taciz ve Saldırıya Karşı Üniversitelerarası İletişim Ağı, CTS politika belgesi ve birimi olan, olmayan veya oluşturma sürecindeki merkezlerin bir arada bilgi ve deneyim paylaşımı yaptığı ve destek ve dayanışma sağladığı bir ağıdır. Yılda iki kez toplanır. BÜKÇAM CTS ağının bir üyesidir ve kurulduğu süreçten bu yana çalışmaları takip etmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda Başkent Üniversitesi Yönetim Kurulu BÜKÇAM'ın konu ile ilgili çalışma talebini onaylamış olup çalışmalar sürdürülmektedir.

Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Platformu

CİSÜ Platformu, Türkiye'de yaşayan tüm bireylerin cinsiyet, cinsel yönelim, dil, inanç, etnisite farkı gözetmeksizin cinsel sağlık ve üreme sağlığı haklarının korunmasını desteklemek ve ilgili sağlık hizmetlerine erişimini güçlendirmek

için savunuculuk çalışmaları yapan bir platformdur. Savunuculuk çalışmalarının temelini Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve ulusal yasal düzenlemeler oluşturmaktadır.

Savunuculuğu bütünlüklü bir şekilde ele alan CİSÜ, bir yandan kapasite geliştirme eğitimleri ile ilgili STK'ların savunuculuk ve lobicilik becerilerinin geliştirilmesi, bir yandan da çeşitli araştırma ve derlemeler ile kanıta dayalı savunuculuk çalışmalarının yürütülmesi için çalışır. Bu kapsamda yerel yönetimler ile görüşmeler ve karar vericiler ile lobi faaliyetleri yürütmektedir.

CİSÜ platformunun, Türkiye'de hak temelli çalışmalar yürüten STK, meslek örgütü ve üniversite araştırma uygulama merkezlerinden oluşan yaklaşık 30 üyesi vardır.

BÜKÇAM, cinsel sağlık, üreme sağlığı ve hakları bağlamında temel insan hakları normları çerçevesinde çalışmalar yürütecek diğer toplumsal aktörlerle bir arada olmak ve savunuculuk faaliyetlerini işbirliği içerisinde gerçekleştirmek amacıyla 2021 yılı başından bu yana CİSÜ platformunun üyesidir.

<https://cisuplatform.org.tr/>

ÖDÜLLER

İhsan Doğramacı Aile Sağlığı Vakfı Ödülü

İhsan Doğramacı Aile Sağlığı Vakfı Ödülü, aile sağlığı alanındaki hizmetleriyle dünya çapında tanınan kişi veya kişilere verilmektedir. İhsan Doğramacı Aile Sağlığı Vakfı Seçim Paneli, Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Rahhal El Makkaoui (Fas) başkanlığında 18 Ocak 2012 tarihinde toplanmıştır. Diğer Panel üyeleri, Profesör A. Doğramacı'nın (Bilkent Üniversitesi Rektörü) atanan Dr. Phyllis Erdoğan ve Uluslararası Çocuk Merkezi'ni (Ankara) temsilen Profesör Tomris Türmen idi.

Panel üyeleri, yedi adayın özgeçmişini ve geçmişini Yöneticinin adaylıklar hakkındaki teknik yorumlarıyla birlikte inceledi. Heyet, Ödülün verilmesini düzenleyen tüzük ve yönergeleri göz önünde bulundurarak, 2012 Yılı Ödülünün Dr. Ayşe Akın'a (Türkiye) verilmesini oybirliğiyle Yönetim Kurulu'na önermeye karar verdi. Prof.Dr. Akın Cenevre'de düzenlenen bir törenle töreninde ödülünü almıştır.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu Ödülü- 14 Kasım 2019

Başkent Üniversitesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi ve BÜKÇAM Müdürü Prof. Dr. Ayşe Akın, riskli veya istenmeyen gebeliklerin önlenmesi, üreme sağlığı, insan hakları ve kadının güçlenmesi alanlarındaki çalışmalarını nedeniyle Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) tarafından ödüle layık görüldü.

Birleşmiş Milletler'in koordine ettiği, ilki Mısır'ın başkenti Kahire'de düzenlenen Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı'na (ICPD) 1994'te de katılan Prof. Dr. Ayşe Akın, ICPD'nin 25. yıl dönümünde düzenlenen ICPD Nairobi Zirvesi'nde, 1994'ten bu yana uluslararası nüfus ve kalkınma alanına sunduğu katkılardan dolayı ödül aldı. Bu ödül, global düzeyde farklı ülkelerden 12 kişiye verilmiştir. Zirveye, çeşitli ülkelere 10 bin katılımcı olmuş ve çeşitli oturumlarda 2030 Dünya Kalkınma Hedeflerine ulaşmadaki stratejiler tartışılarak, hükümetlerin kararlılıkları ve planları dile getirilmiştir.

Konferansta gerçekleştirilmesi kararlaştırılan ve bunun için hükümetlerin söz verdiği ve bu sözün yerine getirilmesi beklenen 3 alan:

1. **Önlenabilir nedenlere bağlı anne ölümlerini sıfıra indirmek**
2. **Aile Planlamasında Karşılanmamış gereksinimi sıfıra indirmek**
3. **Kadına Yönelik Şiddeti ve zararlı geleneksel uygulamaları sıfıra indirmek**

Ödül töreninde, Sağlık Bakan Yardımcısı Prof. Dr. Emine Alp Meşe, Malatya Milletvekili Öznur Çalık, Türkiye'nin Nairobi Büyükelçisi Ahmet Cemil Miroğlu ile aralarında kamu görevlilerinin, akademisyenlerin, sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin ve UNFPA yetkililerinin olduğu heyette yer aldı.

Akın, törende yaptığı konuşmada, ICPD'nin 25 yıl önce Kahire'de düzenlenen toplantısına genç bir kadın olarak katıldığını anlattı, UNFPA'nın 1994'teki o toplantıdan bu yana uluslararası mutabakatla ortaya konan taahhütlerin gerçekleşmesi için çaba gösterdiğini, öncü rol oynamayı amaç edindiğini belirterek gençlere, "eğitime önem vererek kendi potansiyellerine güvenerek mutlaka başarılı olacaklarını" vurguladı.

Kadınların yaşamlarının iyileştirilmesi ve hakları için verilen çabalara bağlılıkla katkıda bulunmaktan onur duyduğunu belirten Akın, ödüle layık görüldüğü için teşekkürlerini sundu.

- 2019, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği Bilim Ödülü

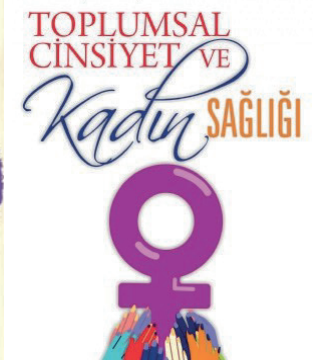
YAYINLAR

BÜKÇAM ekibinin çalışmalar 2008-2021 yılları arasında yayımlanmış 150'yi aşkın yayını bulunmaktadır. Bazı örnekleri aşağıda verilen yayınlarımızı web sitemizden veya arama motorlarından takip edebilirsiniz.

Uluslararası Çocuk Merkezi (UÇM) ve Başkent Üniversitesi Kadın-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi (BÜKÇAM) tarafından bir CİSÜ Platformu yayını olarak kaleme alınan bu rapor, Avrupa Birliği Sivil Toplum Ağlar ve Platformlar Programı kapsamında AB desteğiyle hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla hazırlayan kurumlara ve CİSÜ Platformu'na ait olup, AB'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Proje yürütücüsü: Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Hakları Platformu adına Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı (TAPV)

BİTİRİRKEN

Günümüzde dünya ve Türkiye’de kadınların ve çocukların yaşamlarında toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde sağlık hakkı başta olmak üzere pek çok konuda insan haklarını eşit kullanmalarının önündeki engellerin kalkması; bu engellerin aşılabilmesi için mutlaka bilinçli, sektörler ve disiplinler arası iş birliklerinin kurumsallaştırıldığı savunuculuk faaliyetlerine ihtiyaç vardır.

Esasen kadın konularının / sorunlarının her yönü ile irdelenerek, dile getirildiği 1995 yılında Birleşmiş Milletler tarafından Pekin’de düzenlenen IV. Dünya Kadın Konferansında 10 bini resmi delegasyon olan toplam 50 bin katılımcının görüş birliği ile oluşturduğu – taahhütlerin yer aldığı kararlardan biri de: Global olarak tüm Üniversitelerde “Üniversite Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri” nin açılması olmuştur. Pekin toplantısına katıldığımda o zamanki görevim icabıyla Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Müdürü olarak katılmış ve Türkiye delegasyonunun bir üyesi olarak katkı sunmuş ve yukarıda belirtilen kararı bizzat duymuş ve onaylamış olanlardan biri olarak, ülkeye dönüşte gereğini yapmak için görevli olduğum konumlarda çabalarımı sürdürdüm. Hala da sürdürmekteyim. Türkiye çoğumuzun farkında olduğu gibi potansiyeli büyük olan bir ülkedir. Cumhuriyetimizin içinde olduğumuz ilk 100 yılında Cumhuriyetin kuruluş felsefesi ve o dönemde halkı arkasına / yanına alan halkına güvenen, Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve yurt sever ve liyakatli ekibi sayesinde bazı ülkelerin hayal bile edemedikleri başarıları gerçekleştirmiştir... Örneğin sağlık alanındaki gelişmeler, kadın hareketinin de etkisi ile haklar bağlamında başarıyla atılan eşitlikçi adımlar her türlü övgünün üzerinde olmuştur. İki örneği vurgulamakta yarar var: İlki, günümüzde Dünya Sağlık Örgütü’nün ısrarla izlediği “Health For All- Herkes için Sağlık” stratejisini Türkiye Alma Ata –Temel Sağlık Hizmetleri Konferansı’ndan (1978) tam 17 yıl önce 1961 yılında gerekli Ulusal Yasamızı çıkarıp uygulayarak bu stratejinin öncülüğünü yapmıştır (224 Sayılı – Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun), Bu kanunla özellikle Temel Sağlık Hizmetlerinin (TSH) güçlü bir şekilde “Hekim, Ebe, Hemşire ve Diğer teknik personelin” olduğu bir ekiple birinci basamakta verilmesini sağlamış olup bu hizmet sisteminde; riskli grupları önceleyen kırsal alana ulaşan alt yapısı ile kadın- anne ve çocuk sağlığı ve “koruyucu sağlık hizmetleri” ağırlık ve öncelik almıştır. Yaklaşık 50 yıl ülkede uygulana bu sağlık sistemi ile Türkiye özellikle Kadın, anne ve çocuk sağlığında istatistik sonuçlarda belirgin olarak gözlenen iyileşmeleri sağlamıştır. Bu sistem, 2011 yılında ülkeye genellenen “Aile Hekimliği Sistemi” ile değiştirilmiştir. Yine Cumhuriyet ile açılan eşitlikçi yol ve 1980 sonrası yükselen kadın hareketinin mücadelesi ile kadın hakları konusunda

da çıkarılan yasalar, oluşturulan ulusal mekanizmalar, uluslararası iletişim ve iş birlikleri ile kadın hakları ve çocuk haklarının kullanımında da belirgin ilerici önemli adımlar atılmıştır.

İkinci örnek ise Yukarıda sözü edilen Üniversite Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezinin kurulmasına ilişkin global bağlamda öneri 1995 yılında yapılmıştır. Oysa Türkiye’de Üniversite kadın araştırma merkezlerinin kurumsallaşması yönündeki ilk adım Pekin Konferansından 6 yıl önce, İlk Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezinin 1989’da İstanbul Üniversitesi bünyesinde kurulması ile atılmış ve 1995 Pekin Deklarasyonu sonrası diğer Üniversitelerde de benzer Merkezlerin kurulması için çabalar sürdürülmüştür. Ancak bu nokta da bir tespitin yapılmasının önemli olduğu düşünüyorum. Şöyle ki, Pekin Deklarasyonu sonrası Üniversitelerin bağlı olduğu Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) sözü edilen Merkezlerin kurulmasında çok fazla teşvik edici olmamıştır. 2008-2009 yılında YÖK’ün öncülüğünde – BÜKÇAM iş birliğinde Türkiye’de 117 üniversitede yapılan (Elinizdeki kitabın bir bölümünde de sözü edildiği gibi) bir araştırma, üniversitelerde Toplumsal Cinsiyet ve Kadına Yönelik Şiddet konularında çok değerli çalışmalar yapıldığını ortaya koymuştur (BÜKÇAM tarafından veriler analiz edilerek raporlaştırılmış ve YÖK ve Aile Bakanlığına dijital ortamda ve çoğaltılmış olarak sunulmuştur. O dönem Kadın Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının da konuya özel önem vermesi nedeni ile yine YÖK önderliğinde 2010 yılında Ankara’daki üniversitelerin Tıp, Hukuk, İletişim ve Eğitim Bölümleri yürüttükleri çalıştaylarla “Toplumsal Cinsiyet ve Kadına Yönelik Şiddet” konularının üniversitelerin rutin müfredatına nasıl entegre edilebileceğinin ön çalışmalarını yaparak hem her bir grup sorumlu oldukları konuda Rapor hazırlamış hem de sonuçlar – içerik YÖK yetkililerine sunularak üzerinde tartışılmıştır. YÖK sorumluluğunda yürütülen tüm bu iş birliği çalışmalarında BÜKÇAM adına Prof. Dr. Ayşe Akın YÖK’ün talebi ile koordinasyonu sağlamıştır.

Daha sonra YÖK tarafından 7 Mayıs 2015 tarihinde YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç’ın Başkanlığında “Yükseköğretim Kurulu Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Üniversite” Çalıştayı, Türkiye’nin pek çok ilinden Üniversite Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri (KASAUM) yetkililerinin geniş katılımı ile ulusal ölçüde düzenlenmiştir.

Dört çalışma grubu oluşturularak yürütölen Çalıştayda ele alınan temalar şunlardır:

Tema 1: “Toplumsal cinsiyet eşitliği” dersinin zorunlu ders olarak müfredata entegre edilmesi

Tema 2: Üniversitelerin akademik ve idari personeline, “toplumsal cinsiyet farkındalığının” kazandırılması

Tema 3: Üniversitelerde toplumsal cinsiyet eşitliğinin genel kabul görünürlüğünün sağlanması

Tema 4: Üniversite ortamında şiddet, cinsel taciz, istismar ve mobbing

Çalışma grupları bu dört temayı ele alarak tartışmalarını yürütmüş ve son derece verimli geçen grup çalışmaları sonucunda oluşturulan raporun özeti, günün sonunda katılımcıların tümünün olduğu ve YÖK Başkanı Sn. Prof.Dr. Yekta Saraç’ın bulunduğu toplantının son oturumunda bütün oluşturulan Raporlar sunulmuş ve üzerinde tartışılmıştır.

YÖK Başkanı’nı gruba “ Raporları-önerileri dikkatle inceleyip-irdeleyerek önemli olan hususları YÖK Genel Kuruluna” taşıyacağı sözünü vermesi, bütün katılımcılara yeniden bir “ümit” olmuştur.

Sn Saraç Çalıştay’da verdiği sözü yerine getirmiş olup çalıştay Raporlarının en önemli maddeleri YÖK Genel Kurulunda ele alınmış ve YÖK Genel Kurulu tarafından onaylanarak kamuoyu ile YÖK Genel Kurul kararları olarak paylaşılmıştır.

Daha sonraki gelişmeler; 2016 yılı 8 Mart’ında YÖK Başkanı Yekta Saraç, üniversitelerin kadın rektörleri ile bir araya gelmiş ve üniversitelerde taciz ve şiddetin önüne geçilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını hedefleyen “Yükseköğretim Kurumları Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesi”ni yayımlamıştı. Belge ile birlikte, YÖK’ün tüm bileşenlerinde, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı davranılacağı taahhüt edilmiştir. Kadınların ve Üniversite AU Merkezlerinin büyük bir kararlılığı ile sağlanan tüm bu gelişmeler, gerçekten de Türkiye’nin gereksinimi olan ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kadına olan eşitlikçi bakışına uyan gelişmeler olarak değerlendirilerek Üniversitelerce de memnuniyetle karşılanmıştır. Ne var ki 2019 yılı Şubat ayında ise YÖK Başkanı Sn. Saraç, Kadın sorunları alanında çalışan tüm akademisyenlerin memnuniyet ve takdirle karşıladıkları bu belgenin ‘toplumsal değerler ve kabullerle mütenasip olmaması ve toplumca kabul görmemesi’ gerekçesiyle kaldırdığını duyurdu. “toplumsal cinsiyet eşitliği” yerine “adalet temelli kadın çalışmaları” anlayışının geçirilmesi

gerektiğini ifade eden Saraç, tutum belgesinde güncelleme yapılmasına ilişkin çalışmaların sürdürüldüğünü ve yakında üniversitelere duyurulacağını dile getirmiştir.

İçerisinde toplumsal cinsiyet eşitliği derslerinin açılması, ders açılmaması durumunda her dönem öğrenci katılımlı bilimsel bir etkinlik yapılması, yerleşkelerde güvenliğin sağlanması amacıyla aydınlatma vb. çalışmaların yapılması, üniversiteler bünyesinde Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri açılması, karar mekanizmalarına atamada toplumsal cinsiyet eşitliğinin gözetilmesi, cinsel taciz ve saldırıya karşı politika belgeleri hazırlanarak erişilir mekanizmalar kurulması, cinsel taciz ve saldırıya uğrayanlara hukuki, psikolojik ve tıbbi destek verilmesi gibi maddeler bulunan tutum belgesinin kaldırılması üniversiteli kadınlar açısından şüphesiz büyük bir kayıp ve geri adım olarak nitelendirildi.

Cinsel taciz önleme birimlerinin çok az üniversitede bulunduğu, var olanların ihtiyacı karşılayacak düzeyde işlemediği ve üniversitelerde eşitsizlik ve şiddetin giderek büyüdüğü bir dönemde YÖK'ün "toplumsal cinsiyet eşitliği değerlerimize aykırı" çıkışı, üniversiteli kadınlar açısından daha çok şiddet ve cezasızlık anlamına geleceği endişesi pek çok akademisyen tarafından ifade edilen hususlar olmuştur.

Temel nedeni toplumsal cinsiyet ayrımcılığı olan "Kadınlara Yönelik Şiddet-KYŞ" halen Türkiye'de akademisyenler dahil her kesimde azalmadan devam eden mücadele edilmesi gereken bir insan hakkı ihlalidir. Bu gerçeklerin varlığında yukarıda bu konularda atılan olumlu ve daha sonrasındaki geri adımlar; Yine benzer şekilde hazırlanmasında ülke olarak emeğimiz olan İstanbul'da imzaya açılan ve ilk imzacısı olduğumuz İstanbul Sözleşmesi, yani "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi", kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddeti önleme ve bununla mücadelede temel standartları ve devletlerin bu konudaki yükümlülüklerini belirleyen uluslararası insan hakları sözleşmesi olan, kadınlara yönelik her tür şiddete karşı hukuki çerçeve, detaylı bir koruma sağlayan ve kadına karşı şiddeti bir insan hakkı ihlali ile ayrımcılık türü olarak tanımlayan, bağlayıcı nitelikte ilk uluslararası belgedir. Kadınları her türlü şiddete karşı korumak ve kadına karşı şiddeti ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmak; Kadınların güçlenmesi dahil olmak üzere, kadınlarla erkekler arasında önemli ölçüde eşitliği yaygınlaştırmak sözleşmenin temel amaçları arasındadır. Kadına yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin çok yaygın olarak devam ettiği gerçeği de düşünüldüğünde böyle bir yasanın tam olarak uygulanmasının ne kadar değerli olacağı ortada iken

bu yasa da 20 Mart 2021 tarih ve 31429 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “İstanbul Sözleşmesinin feshi hakkında” Cumhurbaşkanı Kararıyla Türkiye, Sözleşmeye taraf olmaktan vazgeçmiştir.

Cumhuriyetin yetiştirdiği kadrolar pek çok alanda ve sağlıkta dev adımlar atsa da zaman içinde yaşanan iniş çıkışlar, ayırmacılıklar özellikle üreme sağlığı yükü son derece ağır olan kadınların aleyhine devam ediyor olması sanırım Cumhuriyetimizin yüzüncü yılında her kesimden her sektörden başta karar vericiler olmak üzere üzerinde “ciddi olarak düşünülmesi” ve gereğinin Laik Türkiye Cumhuriyetine yakışan ölçüde üstesinden gelinmesi gereken sorun olarak önümüzde durmaktadır.

Cumhuriyetimizin 100. Yılında BÜKÇAM’ın çalışmalarını bir araya toplayan bu kitabın “bitirirken” başlığı ile kaleme aldığım bu bölümünü uyarıcı olması için 2023 yıllarına ait Dünya Ekonomik Forum Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Endeksinde Türkiye’nin yerini dikkatlere sunarak bitirelim. Toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde ülkelerin durumunun analiz edildiği raporda Türkiye 2022 yılında 146 ülke arasında ne yazık ki 124. Sırada iken 2023 yılında sıralamada 5 basamak daha gerileyerek 129. Sırada yerini almıştır.

2023 yılı Raporunda Türkiye’nin de içinde olduğu bölgede bu eşitsizliğin giderilmesi için 167 yıla ihtiyaç olduğunun altı çizilmektedir. Geri adımlar arttıkça ne yazık ki Türkiye için eşitliğin sağlanması, Cumhuriyetimizin 2. yüz yılında bile güç olacağını düşündürmektedir.

Bu bilgi bile ülke olarak toplumsal cinsiyet eşitliği ve insan hakları temelinde geri adımlara asla izin vermeden sadece üniversiteler olarak değil tüm toplum olarak mücadelemizi sürdürmemizin gereğine işaret etmektedir. Cumhuriyetimizin 100. yılında tüm cinsiyet çeşitliliğiyle hepimiz, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları konusunda engellemeler, yanlış adımlar nereden gelirse gelsin mücadelemizi daha kararlı sürdürerek ve geri adımların atılmasına izin vermeyeceğimize dair söz vererek, Türkiye’nin giderek daha da gelişen eşitlikçi, demokratik bir ülke olmasını hedeflememiz gerekmektedir. Bu bağlamda günümüzde sayıları 107’yi bulan Üniversite Araştırma ve Uygulama Merkezlerinin rolünün doğru görülmesi, desteklenmesi ve etkin kullanılmaları, ülke adına üniversitelere de düşen önemli bir görevdir. BÜKÇAM olarak; bu kitap kapsamında özetlenen bilgilerden de anlaşılacağı üzere Merkezimiz, misyonu olarak belirlenen alanlarda önemli çabalar göstererek mesafeler almıştır. Tüm bu çalışmalardaki başarıda önemli rolü olan üniversitemizin ve merkezimizin kurucusu Prof. Dr. Sayın Mehmet Haberal başta olmak üzere sürekli desteklerini aldığımız yöneticilerimize ve Merkezimizin önceki Yönetiminde ve Yönetim Kurulunda görev almış

hocalarımıza ve son 15 yıldır son derece ahenkli olarak çalıştığımız sayıları az ancak son derece kalifiye/liyakatli ve özverili BÜKÇAM ekibine, çok teşekkür ediyorum.

**Saygılarımızla,
BÜKÇAM Ekibi Adına
Prof. Dr. Ayşe AKIN
(BÜKÇAM Müdürü)**

Başkent Üniversitesi 2012-2023 dönemi Rektör Yardımcısı,
Sağlık Bilimleri Fakültemizin Dekanı ve 25 yıllık öğretim üyesi
Prof. Dr. Nermin Yeniköse'yi
kaybetmiş olmanın derin üzüntüsü içindeyiz.

Başkent Üniversitesi ailemize, yakınlarına, tüm sevenlerine ve
öğrencilerine sabır ve başsağlığı diliyoruz.

Başkent Üniversitesi Ailesi

*BÜKÇAM'ın pek çok çalışmasına destek veren Hocamız
Sayın **Prof. Dr. Nermin Yeniköse**'yi Sevgi ve Saygıyla Anıyoruz.*

KAYNAKLAR

Cinsel Taciz Ve Saldırıya Karşı Üniversitelerarası İletişim Ağı:<https://ctsuni.wordpress.com/2021/02/21/cinsel-taciz-ve-saldiriya-karsi-universitelerarası-iletisim-agi-aciklamasi/>

TÜİK, Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri, 2021 https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/toplumsal_cinsiyet_istatistikleri_2021.pdf

Akın, A., Türkçelik, E. Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi “Sağlık Hizmetlerine Erişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması”, CEİD Yayınları: 9, ISBN: 978-605-64847-80, Aralık 2018, Ankara. İlk baskı 2018- Güncelleme 2017-2020 Güncellemesi 2020 ISBN: 978-625-7666-01-5, 2020, Ankara

Üniversite Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezleri. [https://www.yok.gov.tr/Cinsel-Taciz-ve-Saldırıya-Karşı-Üniversitelerarası-İletişim-Ağı](https://www.yok.gov.tr/Cinsel-Taciz-ve-Saldırıya-Karşı-Üniversitelerarası-İletişim-Ağı-(https://ctsuni.wordpress.com/)) (<https://ctsuni.wordpress.com/>)

Lütfi Yapıcı, Aslıhan Polat; “ Türkiye’deki Üniversitelerde Yıldırı (Psikolojik Taciz) İle Mücadele Birimleri”, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi Eylül 2016, Cilt 2, Sayı 3, s.17-21

İstanbul Sözleşmesi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308M1-1.pdf>

“İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi- İstanbul Sözleşmesi’nin Feshedilmesi Hakkındaki Açıklaması” <https://www.istanbulbarosu.org.tr/HaberDetay.aspx?ID=16262&Desc=%C4%B0%20istanbul-S%C3%B6zle%C5%9Fmesi,-Cumhurba%C5%9Fkan%C4%B1-Karar%C4%B1-ile-Neden-Feshedilemez->

Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi ile İlgili Kanun, Kararname, Yönetmelik ve Protokoller (1962-1972), Sosyalleştirme Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara.

CEDAW: <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/122-kadnlara-kars-her-turlu-ayrmlcgn-onlenmesi-sozlesmesi/>

Akın, A.: Toplumsal Cinsiyet, Eşitlik, ve İnsan Hakları “Toplumsal Cinsiyet Ve Kadın Sağlığı- Akın, A. ; Özpinar S.: Toplumsal Cinsiyet Ve Kadın Sağlığı- Ed. (Güncellenmiş 2. Baskı) içinde ss .1-16.

Akın, A.; Özvarış, B, Ş.: “Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı'nın (ICPD) 25. Yılında Nairobi Zirvesi: Dünyada ve Türkiye’de Neler Değişti?”, Türkiye Sağlık Raporu 2020 ISBN: 978-605-7874-83-2 içinde ss. 137 – 149, Ankara, www.hasuder.org.tr

TC. Sağlık Bakanlığı Anne Ölümleri Raporu: 2015-2019; Ankara 2021
https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/Yayinlarimiz/Raporlar/Turkiye_Anne_Olumleri_Raporu_2015-2019.pdf

Türkiye 2014- Kadına Yönelik Şiddet Araştırması-Rapor:https://hips.hacettepe.edu.tr/tr/analiz_ve_rapor-102

<http://reports.weforum.org/globalgender-gap-report-2022>. ISBN-13: 978-2-940631-36-0 ISBN-13: 978-2-940631-97-1 The report and an interactive data platform are available at <http://reports.weforum.org/globalgender-gap-report-2023>.

1993

BAŞKENT
ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI